

K₂ (Δ)

20458

~~2347~~

ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ

1/1118
6

ΑΡΡΙΑΝΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1969

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

234F

2045D

208

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

---

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1969

Κεφαλή ανδριάντος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἐκ Μαγνησίας
(Μουσείον Κωνσταντινουπόλεως)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. Τὰ γράμματα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα.

Τὰ διασωθέντα ἔργα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ποιητῶν μαρτυροῦν, ὅτι οἱ πρόγονοί μας ἐκαλλιέργησαν ὑπερόχως ὅλα τὰ εἶδη τοῦ λόγου. Τὰ δημιουργήματα αὐτῶν εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον εἶναι ἀθάνατα μνημεῖα, προκαλοῦντα τὸν θαυμασμὸν ὅλων τῶν πολιτισμένων ἀνθρώπων.

Εἰς τὴν ἐπικὴν ποίησιν λ.χ. δὲν ἔχει ἀναφανῆ μέχρι σήμερον ποιητῆς ἀνώτερος ἀπὸ τὸν Ὅμηρον καὶ πολὺ ὀλίγοι ἤμποροῦν νὰ συναγωνισθοῦν τὸν ἰδικὸν μας λυρικὸν ποιητὴν Πίνδαρον ἢ τοὺς δραματικούς μας ποιητάς, τὸν Αἰσχύλον, τὸν Σοφοκλέα, τὸν Εὐριπίδην.

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον ἡ δημιουργία τῶν προγόνων μας εἶναι ἄφθαστος. Εἰς τὴν ἱστορίαν ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ξενοφῶν, εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, εἰς τὴν ῥητορικὴν ὁ Δημοσθένης, καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς τόσοι ἄλλοι, ἔφησαν ἔργα, τὰ ὁποῖα δεικνύουν τὸν βαθμὸν τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Β'. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἱστοριογραφίας.

Ὁ πεζὸς λόγος διεμορφώθη πολὺ βραδύτερον τῆς ποιήσεως. Τοῦτο ἐξηγεῖται, διότι ἡ ποίησις εἶναι κυρίως προῖον τῆς φαντασίας, τὴν ὁποῖαν εἶχε πλουσίαν ὁ ἐλληνικὸς λαός, ἐνῶ ὁ πεζὸς λόγος ἀπαιτεῖ ὠριμότητα σκέψεως καὶ ἀκριβολογίαν ἐκφράσεως. Εἰς τοῦτο ἄλλως τε συνετέλεσε καὶ ἡ σχετικῶς βραδεῖα διάδοσις τῆς γραφῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα (μόλις τὸν ἔβδομον αἰῶνα π.Χ.).

Ἐκ δὲ τῶν εἰδῶν τοῦ πεζοῦ λόγου τὸ πρῶτον χρονολογικῶς ἀναπτυχθὲν εἶναι ἡ ἱστοριογραφία. Τοῦτο, διότι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, εὐχαριστούμενον ἀπὸ παλαιωτάτους χρόνους ν' ἀσχολῆται ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς ἐπικῆς ποιήσεως μὲ τὴν ἐνδοξον πάντοτε ἱστορίαν του αὐ-

τὴν ἐκινήθη πρῶτον νὰ ἐκθέσῃ καὶ διὰ τοῦ πεζοῦ λόγου, ὅταν ἀνδρω-
θὲν ἤσθάνθη τὴν πρὸς τοῦτο ἱκανότητά.

Ὁ πρῶτος ἀξιὸς τοῦ ὀνόματος ἱστορικός, ὁ ὁποῖος καὶ πατὴρ τῆς ἱστορίας καλεῖται, εἶναι ὁ Ἡ ρ ὁ δ ο τ ο ς. Οὗτος γεννηθεὶς εἰς τὴν Ἀλι-
καρνασσὸν τῆς Μ. Ἀσίας τὸ 489 καὶ ἀποθανὼν τὸ 410 εἰς Θουρίους
τῆς Ἰταλίας, ἔγραψε τὴν ἱστορίαν τῶν Περσικῶν πολέμων.

Ὁ μέγας Ἀθηναῖος ἱστορικός Θ ο υ κ υ δ ῖ δ η ς (470 - 397) ἐτε-
λειοποίησε τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ συνέγραψε τὴν ἱστορίαν
τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (431 - 404). Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφρασε νὰ
τὴν συμπληρώσῃ, διότι τὸ ἔργον του λήγει εἰς τὸ 21ον τοῦ πολέμου
ἔτος. Ὁ Ἀθηναῖος ἱστορικός Ξ ε ν ο φ ῶ ν (434 - 355) συνέχισε τὴν
ἱστορίαν τοῦ πολέμου τούτου καὶ ἐξέθεσε τὰ μετ' αὐτὸν γεγονότα εἰς
τὰ «Ἑλληνικά» του. Οὗτος εἶναι ὁ συγγραφεὺς καὶ τῆς γνωστῆς μας
«Κύρου Ἀναβάσεως», καθὼς καὶ ἄλλων ἱστορικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ
πολιτικῶν ἔργων.

Μετὰ τοὺς τρεῖς τούτους ἱστορικοὺς καὶ ἄλλοι κατὰ καιροὺς ἀνε-
φάνησαν, ἐκ τῶν ὁποίων γνωστότεροι εἶναι οἱ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς
Ἑλλάδος καὶ ἐπὶ Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας ἀκμάσαντες Π λ ο ὕ τ α ρ χ ο ς
ἐκ Χαιρωνείας (50 - 127 μ.Χ.) καὶ Ἀ ρ ρ ι α ν ὅ ς, περὶ τοῦ ὁποίου ἤδη
θ' ἀσχοληθῶμεν ἰδιαιτέρως, διότι μᾶς ἐνδιαφέρει ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Γ'. Ὁ βίος τοῦ Ἀρριανοῦ.

Ὁ Ἀρριανός, γεννηθεὶς τὸ 95 μ.Χ. εἰς τὴν Νικομήδειαν τῆς Μι-
κρασιατικῆς Βιθυνίας, ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν μᾶλλον πεπαιδευμένων ἀν-
δρῶν τῆς ἐποχῆς του. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἡ Ἑλλάς εὐρίσκετο
ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ἡ ὁποία ἐξετείνετο ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντι-
κοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Βορείου
θαλάσσης μέχρι τῆς Ἀφρικῆς. Ὁ Ἀρριανὸς ἦτο σύγχρονος τῶν Ῥω-
μαίων αὐτοκρατόρων Ἀδριανοῦ (117 - 138 μ.Χ.), Ἀντωνίου τοῦ Εὐ-
σεβοῦς (138 - 162 μ.Χ.) καὶ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (162 - 180 μ.Χ.).
Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ἔδειξε μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὰ γράμματα. Νέος
ὢν ἦλθεν εἰς τὴν Νικόπολιν τῆς Ἠπείρου, ὅπου εἶχεν ἰδρῦσει φιλο-
σοφικὴν σχολὴν ὁ ἐπιφανὴς στωικὸς φιλόσοφος Ἐπίκτητος (50 - 120
μ.Χ.). Ὁ Ἀρριανὸς ἔγινε προσφιλέστατος μαθητῆς τοῦ φιλοσόφου
τούτου καὶ διεκρίθη διὰ τὴν φιλομάθειάν του. Ἀργότερον μετέβη εἰς τὰς

Ἀθήνας καὶ συνεπλήρωσε τὴν μόρφωσίν του εἰς τὰς ἐκεῖ ἀνούσας τότε ῥητορικὰς καὶ φιλοσοφικὰς σχολὰς. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγνωρίσθη μὲ τὸν αὐτοκράτορα Ἀδριανὸν καὶ ἐξετιμῆθη πολὺ παρ' αὐτοῦ. Προσκληθεὶς εἰς Ῥώμην, ἀπέκτησε τὰ δικαιώματα τοῦ Ῥωμαίου πολίτου καὶ προσέλαβε τὸ ὄνομα τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, ἐπωνομασθεὶς Φλάβιος. Κατὰ τὸ 130 μ.Χ. διορίσθη τοπάρχης τῆς Καππαδοκίας. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο διετήρησεν ἐπὶ ἑπταετίαν. Διεκρίθη δὲ διὰ τὴν διοικητικὴν του ἰκανότητα καὶ διὰ τὴν ἀνδρείαν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν ἀποκρούσας τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Σκυθικοῦ λαοῦ τῶν Ἀλανῶν. Τὸ 147 ἐπανερχεται εἰς τὰς Ἀθήνας, διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ἐπώνυμος ἄρχων αὐτοῦ. Τὸ 171 γίνεται καὶ πρῶτανις τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. Εἰς βαθὺ γῆρας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του Νικομήδειαν, ὅπου ἀπέθανε περὶ τὸ 180.

Δ' . Ἔργα τοῦ Ἀρριανοῦ.

Ὁ Ἀρριανὸς ὑπῆρξε πολυγραφώτατος συγγραφεύς. Εἰς τὸν ὄλον βίον του καὶ εἰς τὴν συγγραφικὴν του δρᾶσιν εἶχεν ὡς πρότυπον τὸν Ξενοφῶντα. Ὅπως ἐκεῖνος εἶχε πεφιλημένον διδάσκαλον τὸν Σωκράτην, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἀρριανὸς ἐτίμα καὶ ἠγάπα τὸν φιλόσοφον Ἐπίκτητον. Ἐπίσης ὅπως ὁ Ξενοφῶν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε ποικίλα συγγράμματα ἱστορικά, γεωγραφικά, φιλοσοφικά καὶ στρατιωτικά. Ἔργα του εἶναι :

α) Ἱστορικά : Ἡ « Ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου », διηρημένη εἰς 7 βιβλία, κατὰ μίμησιν τῆς « Κύρου Ἀναβάσεως » τοῦ Ξενοφῶντος. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐξιστορεῖ ὄχι μόνον τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ τῶν Περσῶν, ἀλλὰ καὶ ὄλον τὸν βίον του.

Πηγαὶ τῆς ἱστορίας του, καθὼς ὁ ἴδιος ἀναφέρει εἰς τὸ προοίμιόν του, εἶναι τὰ παλαιότερα περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου συγγράμματα καὶ ἰδίως τὰ τοῦ Πτολεμαίου καὶ τοῦ Ἀριστοβούλου, οἱ ὅποιοι ἦσαν στρατηγοὶ παρακολουθήσαντες τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν.

Ἄλλο ἱστορικὸν σύγγραμμα τοῦ Ἀρριανοῦ εἶναι τὸ ἐπιγραφόμενον « Ἰνδική », εἰς τὸ ὅποιον περιγράφει τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν, τὰ ἔθνη, τὰ ἔθιμα, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ πολιτεύματα αὐτῶν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐγράφη εἰς τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον, κατὰ μίμησιν τοῦ Ἡροδότου.

β) Γεωγραφικὰ ἔργα εἶχε γράψει ἀρκετά. Ἐκ τούτων περι-

σώθη μόνον ὁ «Περίπλους Εὐξεινίου Πόντου», εἰς τὸν ὁποῖον περιγράφονται τὰ παράλια τοῦ Εὐξεινίου ἀπὸ Τραπεζοῦντος μέχρι Βυζαντίου, τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος εἶχεν ἐπισκεφθῆ, ὅταν ἦτο τοπάρχης τῆς Καππαδοκίας.

γ) Στρατιωτικὰ ἔργα εἶναι: 1) «Τέχνη τακτική», ὅπου πραγματεύεται περὶ τῆς στρατιωτικῆς τακτικῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ Μακεδόνων καὶ περὶ τοῦ ἀναδιοργανωθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ἱππικῶ τῶν Ῥωμαίων. 2) «Ἐκταξιτῶν Ἀλανῶν», ὅπου ἐκθέτει τὴν διάταξιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἀλανῶν ἐκστρατείαν.

δ) Φιλοσοφικὰ ἔργα εἶναι: 1) «Ἐπικτήτου διατριβαί», εἰς τὰς ὁποίας ἐκθέτει τὴν διδασκαλίαν τοῦ στωικοῦ φιλοσόφου. 2) «Ἐπικτήτου ἐγχειρίδιον», τὸ ὁποῖον εἶναι περίληψις τῶν «Διατριβῶν».

Πλὴν τῶν ἔργων τούτων ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε καὶ τὸν «Κυνηγετικόν», ὡς συμπλήρωμα τοῦ ὁμωνύμου ἔργου τοῦ Ξενοφῶντος.

Ε'. Ἡ γλῶσσα τοῦ Ἀρριανοῦ.

Οἱ μέχρι τοῦδε γνωστοὶ μας συγγραφεῖς, ὁ Ξενοφῶν, ὁ Λυσίας ὁ Ἰσοκράτης κ.ἄ., ἔγραψαν εἰς τὴν λεγομένην ἄττικὴν διάλεκτον, ἥτοι εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν χρήσει τότε εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἡ διάλεκτος αὕτη βραδύτερον ἐδέχθη τύπους καὶ λέξεις ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐν χρήσει ἑλληνικὰς διαλέκτους, ἥτοι τὴν ἰωνικὴν, τὴν δωρικὴν καὶ τὴν αἰολικὴν. Τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς συγχωρεύσεως αὐτῶν διεμορφώθη ἡ λεγομένη κοινὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία διὰ τῶν κατακτήσεων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἔλαβεν εὐρυτάτην διάδοσιν. Ἡ κοινὴ αὕτη γλῶσσα ὠμιλεῖτο καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐγράφετο κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀρριανοῦ. Πολλοὶ ὅμως συγγραφεῖς τῆς μεταγενεστέρως ταύτης ἐποχῆς ἐφιλοτιμοῦντο νὰ μιμηθοῦν τὴν ἀρχαίαν ἄττικὴν διάλεκτον, ἔχοντες ὡς ὑπόδειγμα τὴν γλῶσσαν τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Θουκυδίδου. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ὀνομάζονται ἄττικισταί, ἥτοι μιμηταὶ τῆς ἄττικῆς. Τοιοῦτος ἦτο καὶ ὁ Ἀρριανός, ὁ ὁποῖος καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν προσεπάθησε νὰ μιμηθῆ τὸν Ἀθηναῖον συγγραφέα τῆς «Κύρου Ἀναβάσεως». Ἡ μίμησίς του εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιτυχής, ἀν καὶ ἐνίοτε ἀστοχεῖ εἰς τινὰς τύπους καὶ συντακτικὰς χρήσεις. Πάντως τὸ ὕφος του, ἰδίως εἰς τὴν «Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασιν», ἔχει ζωηρότητα

και φυσικότητα, είναι δὲ πρόδηλος ἡ εὐσυνειδησία καὶ ἡ ἀμεροληψία τοῦ ἱστορικοῦ.

ΣΤ'. Ὁ στρατὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

1. Ὁ Μακεδονικὸς πεζικὸς στρατὸς ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὴν φάλαγγα, ἀπὸ τοὺς ὑπασπιστάς καὶ ἀπὸ τοὺς ψιλοὺς.

α) Ἡ φάλαγγ ἀπετέλει τὴν κυρίαν βάσιν τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ. Οἱ ἀνήκοντες εἰς αὐτὴν ὀνομάζοντο πεζέταροι. Ἡ φάλαγγ διηρεῖτο εἰς ἕξ τάξεις, ἤτοι τάγματα· ἐκάστη τάξις εἶχε τρεῖς λόχους καὶ ἕκαστος λόχος 500 περίπου ἀνδρας.

Οἱ φαλαγγῖται ἢ πεζέταροι ἔφερον πλήρη πανοπλίαν, ἤτοι περικεφαλαίαν, θώρακα, κνημῖδας, κυκλοτερῆ ἀσπίδα καὶ τὴν μακεδονικὴν σάρισσαν (μακρὸν δόρυ). Ἐτάσσοντο συνήθως εἰς βάθος 16 ἀνδρῶν. Αἱ δὲ σάρισσαι τῶν πέντε πρώτων σειρῶν προεξεῖχον τῆς ὅλης φάλαγγος καὶ ἐσχημάτιζον ἀδιαπέραστον τεῖχος ἀπὸ αἰχμᾶς.

β) Οἱ ὑπασπισταὶ ἦσαν ἐλαφρότερον ὀπλισμένοι. Ἐφερον ἐλαφρότεράν ἀσπίδα, λινοῦν θώρακα, μακρὸν ξίφος καὶ βραχὺ δόρυ. Ἐπομένως ἦσαν ἐπιτήδευοι διὰ ταχείας καὶ τολμηρὰς κινήσεις εἰς μέρη, εἰς τὰ ὅποια ἡ φάλαγγ δὲν ἠδύνατο νὰ κινηθῆ. Οὗτοι κατ' ἀρχὰς ἦσαν ὀλιγάριθμοι καὶ ἀπετέλουν τὴν προσωπικὴν φρουρὰν τοῦ βασιλέως, διὰ τοῦτο καὶ ὀνομάσθησαν («ὑπασπισταί»). Βραδύτερον ὁμως ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ ἀπετέλεσαν ἴδιον σῶμα εὐκινήτου πεζικοῦ, τὸ ὅποιον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ σῶμα τῶν Ἀθηναίων πελταστῶν.

γ) Οἱ ψιλοὶ ἦσαν πολὺ ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι, ἤτοι ἔφερον ἐν εἶδος ὄπλου, ἀναλόγως τοῦ ὁποίου ὀνομάζοντο πελτασταί, τοξόται, ἀκοντισταὶ ἢ σφενδονῆται.

2. Τὸ ἵππικὸν διεκρίνετο : 1) Εἰς τὸ βαρὺ ἵππικὸν καὶ 2) εἰς τὸ ἐλαφρόν.

α) Τὸ βαρὺ ἵππικὸν συνέκειτο ἐξ εὐγενῶν Μακεδόνων, οἱ ὅποιοι ὀνομάζοντο ἑταῖροι. Οὗτοι ἔφερον περικεφαλαίαν, θώρακα, ξίφος καὶ ξυστόν, ἤτοι βραχεῖαν λόγχην. Οἱ ἑταῖροι ἐσχημάτιζον 8 ἕλας· ἐκάστη δὲ ἔλη εἶχε 150 - 300 ἵππεῖς. Ἡ ἀρίστη τῶν ἑλῶν τούτων ἀπετέλει τὴν β' σιλικὴν ἕλην, ἡ ὅποια ἐλέγετο καὶ ἄγμα τῶν ἑταίρων, ἦτο δὲ ἔφιππος σωματοφυλακὴ τοῦ βασιλέως. Μετὰ

τῶν Μακεδονικῶν ἰλῶν συνέπραττον καὶ Ἰλαί Θεσσαλικαὶ ἐξ εὐγενῶν Θεσσαλῶν ἰππέων.

β) Τὸ ἐλαφρόν ἰππικὸν ἀπετέλουν οἱ ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι ἰππεῖς, οἱ ὁποῖοι ἀντὶ ζυστοῦ ἔφερον σάρισσαν. Οὗτοι ὀνομάζοντο πρόδρομοι καὶ ἐξετέλουν χρέη ἀνιχνευτῶν ὡς πρόσκοποι ἢ ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν διώξιν καὶ σύλληψιν τῶν τρεπομένων εἰς φυγὴν ἀντιπάλων.

3. Ὁ στόλος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου κατ' ἀρχὰς ἀπετελεῖτο ἐξ 160 πλοίων, μὲ τὰ ὅποια διεπεραιώθη εἰς τὴν Ἀσίαν. Βραδύτερον διελύθη, μὴ δυνάμενος νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν κατὰ ξηρὰν ἐκστρατείαν. Ἀλλὰ διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῆς Τύρου συνεκροτήθη νέος ἰσχυρὸς στόλος ἐκ Κυπρίων, Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνικῶν τριήρων. Καὶ εἰς τὴν Ἰνδικὴν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος κατήρτισεν ἄλλον στόλον, διὰ τοῦ ὁποίου κατέπλευσε τὸν Ἰνδὸν ποταμόν. Μὲ τμημα δὲ τοῦ στόλου τούτου ὁ ἐκ Κρήτης νύαρχος Νέαρχος ἐπλευσε τὸ 327 ἀπὸ τὸν Ἰνδὸν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τίγρητος καὶ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ.

Ζ'. Ἡ κατάσταση εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς πρὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου χρόνους.

Διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐξιστορουμένης ὑπὸ τοῦ Ἀρριανοῦ ἐκστρατείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τῆς καθόλου δράσεώς του πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἐνεφανίζετο πρὸ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν μακρὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον κατέπεσεν ἡ ἡγεμονία τῶν Ἀθηνῶν. Ταύτην ἀνέλαβεν ἡ Σπάρτη, ἡ ὁποία ὅμως διὰ τῆς ἀγερώχου πολιτικῆς τῆς προὐκάλεσε τὴν ἀντίδρασιν τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων. Αὗται συνησπίσθησαν ἐναντίον τῆς, ἡ δὲ Σπάρτη ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι λαμβάνουν εὐκαιρίαν νὰ ἐπέμβουν εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἐπιβάλλουν τὰς θελήσεις των, διὰ τῆς λεγομένης Ἀνταλκιδείου εἰρήνης (387). Μετ' ὀλίγον αἱ Ἀθῆναι ἀνακύπτουν πρὸς στιγμὴν καὶ ἀναλαμβάνουν ἐκ νέου τὴν κατὰ θάλασσαν ἡγεμονίαν. Ἀλλὰ καὶ αὕτη δὲν διατηρεῖται, διότι γρήγορα οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκαταλείπονται ἀπὸ τοὺς συμμάχους των. Ἐν τῷ μεταξῦ αἱ Θῆβαι λαμβάνουν μεγάλην ἰσχύν καὶ διεκδικοῦν τὴν ἡγεμονίαν, λαμπρυνθεῖσαι μὲ τὰς νίκας τοῦ Ἐπαμεινώνδου καὶ τοῦ

Πελοπίδου. Ἄλλὰ καὶ ἡ δύναμις τῶν Θηβῶν καταπίπτει μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπαμεινώνδου εἰς τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην (362). Ἐκτοτε καμμία ἀπὸ τὰς μεγάλας ἑλληνικὰς πόλεις δὲν εἶχε δύναμιν, ἰκανὴν ν' ἀναλάβῃ πρωτοβουλίαν. Μὲ τοὺς ἀνταγωνισμοὺς των, μὲ τὴν τυφλὴν πολιτικὴν τῆς ἐπικλήσεως βοηθείας ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς των ἐχθροὺς, τοὺς Πέρσας, μὲ τὴν ἐσωτερικὴν διοικητικὴν καὶ ἠθικὴν ἀναρχίαν περιέπεσαν ὅλαι εἰς πολιτικὴν ἀδυναμίαν καὶ ἀφάνειαν.

Τότε ἀναφαίνεται μία νέα σφριγῶσα καὶ κραταιὰ ἑλληνικὴ δύναμις, ἡ δύναμις τῶν Μακεδόνων. Ὁ Φίλιππος Β' συλλαμβάνει τὸ σχέδιον τῆς ἐνώσεως ὅλων τῶν Ἑλλήνων εἰς ἀγῶνα κατὰ τῶν Περσῶν, ὡς μόνων φυσικῶν ἀντιπάλων των, καὶ εἰς τὸ συνέδριον τῆς Κορίνθου (338) ἀνακηρύσσεται ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν. Ἄλλ' ὁ βίαιος θάνατός του δὲν τὸν ἄφησε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ σχέδιόν του. Ἦλθεν ὅμως ὁ Ἀλέξανδρος νὰ πραγματοποιήσῃ τοῦτο μὲ τὴν μεγαλεπήβολον δρᾶσίν του, ἡ ὁποία ἱστορεῖται εἰς τὸ προκείμενον βιβλίον.

ΜΕΡΟΣ Α΄
—
ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Προοίμιον τοῦ συγγραφέως

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου ὅσα μὲν 1 ταῦτά ἄμφω περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου ξυνέγραψαν, ταῦτα ἐγὼ ὡς πάντῃ ἀληθῆ ἀναγράφω, ὅσα δ' οὐ ταῦτά, τούτων τὰ πιστότερα ἐμοὶ φαινόμενα καὶ ἅμα ἀξιαφηγητότερα ἐπιλεξάμενος. Ἄλλοι μὲν δὴ 2 ἄλλα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψαν, οὐδ' ἔστιν ὑπὲρ ὅτου πλείονες ἢ ἀξυμφωνότεροι ἐς ἀλλήλους· ἀλλ' ἐμοὶ Πτολεμαῖός τε καὶ Ἀριστόβουλος πιστότεροι ἔδοξαν ἐς τὴν ἀφήγησιν, ὁ μὲν, ὅτι ξυνεστράτευσε βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ, Ἀριστόβουλος· Πτολεμαῖος δὲ πρὸς τῷ ξυστρατεῦσαι, ὅτι καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι αἰσχροτέρων ἢ τῷ ἄλλῳ ψεύσασθαι ἦν ἄμφω δέ, ὅτι τετελευτηκότος ἤδη Ἀλεξάνδρου ξυγγράφουσιν αὐτοῖς ἢ τε ἀνάγκη καὶ ὁ μισθός τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς ξυνηνέχθη ξυγγράφαι ἀπῆν. Ἔστι δὲ ἂ καὶ πρὸς ἄλλων ξυγγεγραμμένα, ὅτι καὶ αὐτὰ ἀξια- 3 φήγητά τέ μοι ἔδοξε καὶ οὐ πάντῃ ἄπιστα, ὡς λεγόμενα μόνον ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψα. Ὅστις δὲ θαυμάσεται ἀνθ' ὅτου ἐπὶ τοσοῦτοις ξυγγραφεῦσι καὶ ἐμοὶ ἐπὶ νοῦν ἦλθεν ἤδε ἡ ξυγγραφή, τὰ τε ἐκείνων πάντα τις ἀναλεξάμενος καὶ τοῖσδε τοῖς ἡμετέροις ἐντυχῶν, οὕτω θαυμαζέτω.

**Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Πελοποννήσῳ ἀναγνωρίζεται
ἀρχηγός τῶν Ἑλλήνων (336 π. Χ.)**

(Κεφ. 1)

I. Λέγεται δὴ Φίλιππος μὲν τελευτῆσαι ἐπ' ἄρχοντος Πυθοδήμου Ἀθήνησι παραλαβόντα δὲ τὴν βασιλείαν Ἀλέξανδρον, παῖδα ὄντα Φιλίππου, ἐς Πελοπόννησον παρελθεῖν εἶναι δὲ τότε ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη Ἀλέξανδρον. Ἐνταῦθα 2 ξυναγαγόντα τοὺς Ἑλληνας, ὅσοι ἐντὸς Πελοποννήσου ἦσαν,

αίτεῖν παρ' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἐπὶ τοὺς Πέρσας στρατιᾶς, ἦντινα Φιλίππῳ ἤδη ἔδοσαν· καὶ αἰτήσαντα λαβεῖν παρ' ἐκάστων πλὴν Λακεδαιμονίων· Λακεδαιμονίους δ' ἀποκρίνασθαι μὴ εἶναι σφισι πάτριον ἀκολουθεῖν ἄλλοις, ἀλλ' αὐτοὺς ἄλλων ἐξηγεῖσθαι. Νεωτερίσαι δ' ἅττα καὶ τῶν Ἀθηναίων τὴν πόλιν. Ἄλλ' Ἀθηναίους γε τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ Ἀλεξάνδρου ἐκπλαγέντας καὶ πλείονα ἔτι τῶν Φιλίππῳ δοθέντων Ἀλεξάνδρῳ ἐς τιμὴν ζυγχωρῆσαι. Ἐπανελθόντα δ' ἐς Μακεδονίαν ἐν παρασκευῇ εἶναι τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου.

[Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ συνόδου τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγός τῆς ἐναντίον τῶν Περσῶν στρατιᾶς, ἐπιστρέφει εἰς τὴν Μακεδονίαν. Θέλων δὲ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀρχὴν του, πρὶν ἐπιχειρήσῃ τὴν μεγάλην ἐκστρατείαν του εἰς τὴν Ἀσίαν, στρέφεται πρὸς Β. τὴν ἀνοιξιν τοῦ 335 π.Χ. καὶ ὑποτάσσει τοὺς πέριξ τῆς Μακεδονίας λαοὺς, Θράκας, Γέτας, Τριβαλλοὺς, Ἰλλυριοὺς κλπ. Ἄλλ' ἐν ᾧ ἐπολέμει εἰσέτι κατ' αὐτῶν, πληροφοροεῖται τὴν ἀποστασίαν τῶν Θηβαίων. Τότε ὡς ἀστρατὴ καταφθάνει εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ στρατοπεδεύει ἐξωθεν τῶν Θηβῶν. Μετὰ σκληρὸν ἀγῶνα κυριεύει τὴν πόλιν καὶ ἐγκαθιστᾷ εἰς τὴν Καδμείαν μακεδονικὴν φρουράν. Μετὰ τοῦτο ἐπιστρέφει καὶ πάλιν εἰς Μακεδονίαν, ὅπου συμπληρώνει τὰς ἐτοιμασίας του, διὰ ν' ἀρχίσῃ τὴν πρὸς τὴν Ἀσίαν πορείαν].

Διάβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν (334 π. Χ.)

(Κεφ. 11 - 12)

3 XI. Ἄμα δὲ τῷ ἤρῳ ἀρχομένῳ ἐξελαύνει ἐφ' Ἑλλησπόντου, τὰ μὲν κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ τοὺς Ἑλληνας Ἀντιπάτρῳ ἐπιτρέψας, αὐτὸς δ' ἄγων πεζοὺς μὲν ξὺν ψιλοῖς τε καὶ τοξόταις οὐ πολλῶ πλείους τῶν τρισμυρίων, ἵππεάς δὲ ὑπὲρ τοὺς πενταχισιχιλίους. Ἦν δὲ αὐτῷ ὁ στόλος παρὰ τὴν λίμνην τὴν Κερκινῆτιν ὡς ἐπ' Ἀμφίπολιν καὶ τοῦ Στρυμόνος ποτα-
4 μῶ τὰς ἐκβολὰς. Διαβάς δὲ τὸν Στρυμόνα παρήμειβε τὸ

Πάγγαιον ὄρος τὴν ὥς ἐπ' Ἄβδηρα καὶ Μαρώνειαν, πόλεις Ἑλληνίδας ἐπὶ θαλάσῃ ὤκισμένας. Ἐνθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἐβρον ποταμὸν ἀφικόμενος διαβαίνει καὶ τὸν Ἐβρον εὐπετῶς. Ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Παιτικῆς ἐπὶ τὸν Μέλανα ποταμὸν ἔρχεται. Διαβάς δὲ καὶ τὸν Μέλανα ἐς Σηστόν ἀφικνεῖται ἐν 5 εἴκοσι ταῖς πάσαις ἡμέραις ἀπὸ τῆς οἰκοθεν ἐξορμήσεως. Ἐλθὼν δ' ἐς Ἐλαιοῦντα θύει Πρωτεσιλάῳ ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ Πρωτεσιλάου, ὅτι καὶ Πρωτεσίλαος πρῶτος ἐδόκει ἐκβῆναι ἐς τὴν Ἀσίαν τῶν Ἑλλήνων τῶν ἅμα Ἀγαμέμνονι ἐς Ἴλιον στρατευσάντων. Καὶ ὁ νοῦς τῆς θυσίας ἦν ἐπιτυχεστέραν οἱ γενέσθαι ἢ Πρωτεσιλάῳ τὴν ἀπόβασιν.

Παρμενίων μὲν δὴ τῶν τε πεζῶν τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν 6 ἵππον διαβιβᾶσαι ἐτάχθη ἐκ Σηστοῦ ἐς Ἄβυδον· καὶ διέβησαν τριήρεσι μὲν ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα, πλοίοις δὲ ἄλλοις πολλοῖς στρογγύλοις. Ἀλέξανδρον δ' ἐξ Ἐλαιοῦντος ἐς τὸν Ἀχαιῶν λιμένα καταῤῥαι ὁ πλείων λόγος κατέχει, καὶ αὐτόν τε κυβερνῶντα τὴν στρατηγίδα ναῦν διαβάλλειν καὶ ἐπειδὴ κατὰ μέσον τὸν πόρον τοῦ Ἑλλησπόντου ἐγένετο, σφάζαντα ταῦρον τῷ Ποσειδῶνι καὶ Νηρηῖσι σπένδειν ἐκ χρυσῆς φιάλης ἐς τὸν πόντον.

Λέγουσι δὲ καὶ πρῶτον ἐκ τῆς νεῶς ζῦν τοῖς ὄπλοις ἐκ- 7 βῆναι αὐτόν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀσίαν καὶ βωμοὺς ιδρύσασθαι, ὅθεν τ' ἐστάλη ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ ὅπου ἐξέβη τῆς Ἀσίας, Διὸς ἀποβατηρίου καὶ Ἀθηνᾶς, καὶ Ἡρακλέους. Ἀνελθόντα δ' ἐς Ἴλιον τῇ τε Ἀθηνᾷ θῦσαι τῇ Ἰλιάδι καὶ τὴν πανοπλίαν τὴν αὐτοῦ ἀναθεῖναι ἐς τὸν νεῶν καὶ καθελεῖν ἀντὶ ταύτης τῶν ἱερῶν τινα ὄπλων ἔτι ἐκ τοῦ Τρωικοῦ ἔργου σωζόμενα. Καὶ ταῦτα λέγουσιν ὅτι οἱ ὑπασπισταὶ ἔφερον πρὸ αὐτοῦ ἐς τὰς μάχας. Θῦσαι δ' αὐτόν καὶ Πριάμῳ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Ἐρκειοῦ λόγος κατέχει, μῆνιν Πριάμου παραιτούμενον τῷ Νεοπτολέμου γένει, ὃ δὴ ἐς αὐτόν καθῆκεν.

XII. Ἀνιόντα δ' αὐτὸν ἐς Ἴλιον Μενοίτιός τε ὁ κυβερνήτης χρυσῷ στεφάνῳ ἐστεφάνωσε καὶ ἐπὶ τούτῳ Χάρης ὁ Ἀθηναῖος ἐκ Σιγείου ἔλθων καὶ τινες καὶ ἄλλοι, οἱ μὲν Ἕλληνες, οἱ δὲ ἐπιχώριοι· ὁ δὲ καὶ αὐτὸς τὸν Ἀχιλλέως ἄρα τάφον ἐστεφάνωσεν. Ἡφαιστίωνα δὲ λέγουσιν ὅτι τοῦ Πατρόκλου τὸν τάφον ἐστεφάνωσε· καὶ εὐδαιμόνισεν ἄρα, ὡς λόγος, Ἀλέξανδρος Ἀχιλλέα, ὅτι Ὀμήρου κήρυκος ἐς τὴν ἔπειτα μνήμην ἔτυχεν...

6 Ἐξ Ἰλίου δ' ἐς Ἀρίσβην ἤκεν, οὐ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῷ διαβεβηκυῖα τὸν Ἑλλήσποντον ἐστρατοπεδεύει, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἐς Περκώτην τῇ δ' ἄλλῃ Λάμψακον παραμείψας πρὸς τῷ Πρακτίῳ ποταμῷ ἐστρατοπεδευσεν, ὅς ῥέων ἐκ τῶν ὄρων τῶν Ἰδαίων ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν τὴν μεταξὺ τοῦ Ἑλλήσποντου τε καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου. Ἐνθεν δ' ἐς Ἐρμω-

7 τον ἀφίκετο, Κολωνὰς πόλιν παραμείψας. Σκοποὶ δ' αὐτῷ ἐπέμποντο πρὸ τοῦ στρατεύματος· καὶ τούτων ἡγεμῶν ἦν Ἀμύντας ὁ Ἀρραβαίου, ἔχων τῶν τε ἐταίρων τὴν ἴλην τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας, ἧς ἰλάρχης ἦν Σωκράτης ὁ Σάθωνος, καὶ τῶν προδρόμων καλουμένων Ἰλας τέσσαρας. Κατὰ δὲ τὴν πάροδον Πρίαπον πόλιν ἐνδοθεῖσαν πρὸς τῶν ἐνοικούντων τοὺς παραληψομένους ἀπέστειλε σὺν Πανηγόρῳ τῷ Λυκαγόρου, ἐνὶ τῶν ἐταίρων.

8 Περσῶν δὲ στρατηγοὶ ἦσαν Ἀρσάμης καὶ Ῥεομίθρης καὶ Πετίνης καὶ Νιφάτης καὶ ξὺν τούτοις Σπιθριδάτης, ὁ Λυδίας καὶ Ἰωνίας σατράπης, καὶ Ἀρσίτης, ὁ τῆς πρὸς Ἑλλήσποντῷ Φρυγίας ὑπαρχος. Οὗτοι δὲ πρὸς Ζελεῖα πόλει κατεστρατοπεδευκότες ἦσαν ξὺν τῇ ἵππῳ τε τῇ βαρβαρικῇ καὶ τοῖς Ἑλλησὶ τοῖς μισθοφόροις.

Βουλευομένοις δ' αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν παρόντων, ἐπειδὴ Ἀλέξανδρος διαβεβηκῶς ἠγγέλλετο, Μέμνων ὁ Ῥόδιος παρῆναι μὴ διὰ κινδύνου ἰέναι πρὸς τοὺς Μακεδόνας τῷ τε πε-

ζῶ πολὺ περιόντας σφῶν καὶ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου παρόντος, αὐτοῖς δ' ἀπόντος Δαρείου· προΐοντας δὲ τὸν τε χιλὸν ἀφανίζειν καταπατοῦντας τῇ ἵππῳ καὶ τὸν ἐν τῇ γῆ καρπὸν ἐμπιπράναι, μηδὲ τῶν πόλεων αὐτῶν φειδομένους. Οὐ γὰρ μενεῖν ἐν τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον ἀπορία τῶν ἐπιτηδείων. Ἄρ- 10 σίτην δὲ λέγεται εἰπεῖν ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν Περσῶν, ὅτι οὐκ ἂν περίδοι μίαν οἰκίαν ἐμπρησθεῖσαν τῶν ὑφ' οἷ τεταγμένων ἀνθρώπων· καὶ τοὺς Πέρσας Ἄρσίτη προσθέσθαι, ὅτι καὶ ὑποπτὸν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα τριβὰς ἐμποιεῖν ἐκόντα τῷ πολέμῳ τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς οὐνεκα.

Ἡ πρώτη μάχη παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν (334 π. Χ.)
(Κεφ. 13-16)

α') Ἡ προετοιμασία διὰ τὴν μάχην.
(Κεφ. 13-14)

XIII. Ἐν τούτῳ δ' Ἀλέξανδρος προὔχῳρει ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν ζυνηταγμένῳ τῷ στρατῷ διπλῆν μὲν τὴν φάλαγγα τῶν ὀπλιτῶν τάξας, τοὺς δ' ἵππέας κατὰ τὰ κέρατα ἀγαγών, τὰ σκευοφόρα δὲ κατόπιν ἐπιτάξας ἔπεσθαι· τοὺς δὲ προκατασκεψομένους τὰ τῶν πολεμίων ἤγεν αὐτῷ Ἡγέλοχος, ἵππέας μὲν ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους, τῶν δὲ ψιλῶν ἐς πεντακοσίους. Καὶ Ἀλέξανδρός τ' οὐ πολὺ ἀπέιχε τοῦ πο- 2 ταμοῦ τοῦ Γρανικοῦ, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν σκοπῶν σπουδῆ ἔλαύνοντες ἀπήγγελλον ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν τοὺς Πέρσας ἐφεστάναι τεταγμένους ὡς ἐς μάχην. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος μὲν τὴν στρατιὰν πᾶσαν ζυνέταττεν ὡς μαχομένους.

Παρμενίων δὲ προσελθὼν λέγει Ἀλεξάνδρῳ τάδε· «Ἐ- 3 μοι δοκεῖ, βασιλεῦ, ἀγαθὸν εἶναι ἐν τῷ παρόντι καταστρατοπεδεῦσαι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ ὡς ἔχομεν. Τοὺς γὰρ πολεμίους οὐ δοκῶ τολμήσειν πολὺ τῷ πεζῷ λειπομένους πλησίον ἡμῶν ἀυλισθῆναι, καὶ ταύτη παρέξειν ἕωθεν εὐπετῶς τῷ

στρατῶ διαβαλεῖν τὸν πόρον· ὑποφθάσομεν γὰρ αὐτοὶ περά-
 4 σαντες, πρὶν ἐκείνους ἐς τάξιν καθίστασθαι. Νῦν δ' οὐκ ἀκιν-
 δύνως μοι δοκοῦμεν ἐπιχειρήσειν τῷ ἔργῳ, ὅτι οὐχ οἶόν τ' ἐν
 μετώπῳ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἄγειν τὸν στρατόν. Πολλὰ μὲν γὰρ
 αὐτοῦ ὄραται βαθέα, αἱ δ' ὄχθαι αὐταὶ ὄρας ὅτι ὑπερύψηλοι
 5 καὶ κρημνώδεις εἰσὶν αἱ αὐτῶν· ἀτάκτως τ' οὖν καὶ κατὰ
 κέρας, ἥπερ ἀσθενέστατον, ἐκβαίνουσιν ἐπικείμενοι ἐς φά-
 λαγγα ξυντεταγμένοι τῶν πολεμίων οἱ ἵππεῖς· καὶ τὸ πρῶ-
 τον σφάλμα ἐς τε τὰ παρόντα χαλεπὸν καὶ ἐς τὴν ὑπὲρ παν-
 τὸς τοῦ πολέμου κρίσιν σφαλερόν».

6 Ἀλέξανδρος δέ, «ταῦτα μὲν», ἔφη, «ὦ Παρμενίων, γι-
 γνώσκω· αἰσχύνομαι δὲ, εἰ τὸν μὲν Ἑλλήσποντον διέβην εὐ-
 πετῶς, τοῦτο δέ, σμικρὸν ῥεῦμα, — οὕτω τῷ ὀνόματι τὸν Γρα-
 νικὸν ἐκφαλίσας, — εἴρξει ἡμᾶς τοῦ μὴ οὐ διαβῆναι, ὡς ἔχο-
 7 μεν. Καὶ τοῦτο οὔτε πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης οὔτε πρὸς
 τῆς ἐμῆς ἐς τοὺς κινδύνους ὀξύτητος ποιοῦμαι· ἀναθαρρή-
 σειν τε δοκῶ τοὺς Πέρσας ὡς ἀξιομάχους Μακεδόσιν ὄντας,
 ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ σφῶν δέους ἐν τῷ παραυτίκα ἔπαθον».

XIV. Ταῦτα εἰπὼν Παρμενίωνα μὲν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον
 κέρας πέμπει ἡγησόμενον, αὐτὸς δ' ἐπὶ τὸ δεξιὸν παρῆγε.
 Προετάχθησαν δ' αὐτῷ τοῦ μὲν δεξιοῦ Φιλώτας ὁ Παρμε-
 νίωνος, ἔχων τοὺς ἐταίρους τοὺς ἵππεάς καὶ τοὺς τοξότας καὶ
 τοὺς Ἀγριαῖνας τοὺς ἀκοντιστάς. Ἀμύντας δὲ ὁ Ἀρραβαίου
 τοὺς τε σαρισσοφόρους ἵππεάς ἔχων Φιλώτα ἐπετάχθη καὶ
 2 τοὺς Παίονας καὶ τὴν Ἴλην τὴν Σωκράτους. Ἐχόμενοι δὲ τού-
 των ἐτάχθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων, ὧν ἡγεῖτο Νι-
 κάνωρ ὁ Παρμενίωνος· ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ Περδίκκου τοῦ Ὀ-
 ρόντου φάλαγξ· ἐπὶ δὲ ἡ Κοῖνου τοῦ Πολεμοκράτους· ἐπὶ δὲ
 ἡ Κρατέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρο-
 3 μένου· ἐπὶ δὲ ὧν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου ἦρχε. Τοῦ δ' εὐώνυ-
 μου πρῶτοι μὲν οἱ Θετταλοὶ ἵππεῖς ἐτάχθησαν, ὧν ἡγεῖτο

Κάλας ὁ Ἀρπάλου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἵππεῖς, ὧν ἦρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Θραῖκες, ὧν ἦρχεν Ἀγάθων· ἐχόμενοι δὲ τούτων πεζοὶ ἢ τε Κρατέρου φύλαγξ καὶ ἡ Μελεάγρου καὶ ἡ Φιλίππου ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῆς ξυμπάσης τάξεως.

Περσῶν δὲ ἵππεῖς μὲν ἦσαν ἐς δισμυρίους, ξένοι δὲ πεζοὶ 4 μισθοφόροι ὀλίγον ἀποδέοντες δισμυρίων· ἐτάχθησαν δὲ τὴν μὲν ἵππον παρατείναντες τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθην ἐπὶ φύλαγγα μακρὰν, τοὺς δὲ πεζοὺς κατόπιν τῶν ἱππέων· καὶ γὰρ ὑπερδέξια ἦν τὰ ὑπὲρ τὴν ὄχθην χωρία. Ἡ δ' Ἀλέξανδρον αὐτὸν καθεώρων — δῆλος γὰρ ἦν τῶν τε ὄπλων τῇ λαμπρότητι καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ζῦν ἐκπλήξει θεραπεία — κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν ἐπέχοντα, ταύτη πυκνὰς ἐπέταξαν τῇ ὄχθῃ τὰς ἴλας τῶν ἱππέων.

Χρόνον μὲν δὴ ἀμφοτέρω τὰ στρατεύματα ἐπ' ἄκρου 5 τοῦ ποταμοῦ ἐφειστώτες ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν ἡσυχίαν ἦγον, καὶ σιγὴ ἦν πολλή ἀφ' ἑκατέρων. Οἱ γὰρ Πέρσαι προσέμενον τοὺς Μακεδόνας, ὅποτε ἐσβήσονται ἐς τὸν πόρον, ὡς ἐπικεισόμενοι ἐκβαίνουσιν· Ἀλέξανδρος δ' ἀναπηδήσας 6 ἐπὶ τὸν ἵππον καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκελευσάμενος ἐπεσθαί τε καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, τοὺς μὲν προδρόμους ἱππέας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παίονας προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμὸν ἔχοντα Ἀμύνταν τὸν Ἀρραβαίου ἔταξε καὶ τῶν πεζῶν μίαν τάξιν, καὶ πρὸ τούτων τὴν Σωκράτους ἴλην Πτολεμαῖον τὸν Φιλίππου ἄγοντα, ἢ δὴ καὶ ἐτύγχανε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ἱππικοῦ παντὸς ἔχουσα ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ· αὐτὸς δ' ἄγων τὸ 7 δεξιὸν κέρασ ὑπὸ σαλπύγγων τε καὶ τῷ Ἐνυαλίῳ ἀλαλάζοντας ἐμβαίνει ἐς τὸν πόρον, λοξὴν αἰὲ παρατείνων τὴν τάξιν, ἣ παρεῖλκε τὸ βεῦμα, ἵνα δὴ μὴ ἐκβαίνοντι αὐτῷ οἱ Πέρσαι κατὰ κέρασ προσπίπτοιεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὡς ἀνυστὸν τῇ φύλαγγι προσμειζῆ αὐτοῖς.

- XV. Οἱ δὲ Πέρσαι, ἧ πρώτοι οἱ ἀμφὶ Ἀμύνταν καὶ Σωκράτην προσέσχον τῇ ὄχθῃ, ταύτῃ καὶ αὐτοὶ ἄνωθεν ἔβαλλον, οἱ μὲν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὄχθης ἐξ ὑπερδεξίου ἐς τὸν ποταμὸν ἐσακοντίζοντες, οἱ δὲ κατὰ τὰ χθαμαλώτερα αὐτῆς
- 2 ἔστ' ἐπὶ τὸ ὕδωρ καταβαίνοντες. Καὶ ἦν τῶν τε ἰππέων ὠθισμός, τῶν μὲν ἐκβαίνειν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τῶν δ' εἴργειν τὴν ἔκβασιν, καὶ παλτῶν ἀπὸ μὲν τῶν Περσῶν πολλὴ ἄφεςις, οἱ Μακεδόνες δὲ ζῦν τοῖς δόρασιν ἐμάχοντο. Ἀλλὰ τῷ τε πλήθει πολὺ ἐλαττούμενοι οἱ Μακεδόνες ἐκακοπάθουν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ καὶ αὐτοὶ ἐξ οὐ βεβαίου τε καὶ ἅμα κάτωθεν ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀμυνόμενοι, οἱ δὲ Πέρσαι ἐξ ὑπερδεξίου τῆς ὄχθης ἄλλως τε καὶ τὸ κράτιστον τῆς Περσικῆς ἵππου ταύτῃ ἐπετέτακτο, οἱ τε Μέμνονος παῖδες καὶ αὐτὸς ὁ Μένωνι μετὰ τούτων ἐκινδύνευε.
- 3 Καὶ οἱ μὲν πρώτοι τῶν Μακεδόνων ζυμμείζαντες τοῖς Πέρσαις κατεκόπησαν πρὸς αὐτῶν, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, ὅσοι γε μὴ πρὸς Ἀλέξανδρον πελάζοντα ἀπέκλιναν αὐτῶν. Ἀλέξανδρος γὰρ ἤδη πλησίον ἦν, ἅμα οἱ ἄγων τὸ κέρασ τὸ δεξιόν, καὶ ἐμβάλλει ἐς τοὺς Πέρσας πρώτος, ἵνα τὸ πᾶν στίφος τῆς ἵππου καὶ αὐτοὶ οἱ ἠγεμόνες τῶν Περσῶν
- 4 τεταγμένοι ἦσαν· καὶ περὶ αὐτὸν ζυνευστήκει μάχῃ καρτερὰ· καὶ ἐν τούτῳ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις τῶν τάξεων τοῖς Μακεδόσι διέβαινον οὐ χαλεπῶς ἤδη. Καὶ ἦν μὲν ἀπὸ τῶν ἵππων ἡ μάχῃ, πεζομαχίᾳ δὲ μᾶλλον τι ἐφκει· ζυνεχόμενοι γὰρ ἵπποι τε ἵπποις καὶ ἄνδρες ἀνδράσιν ἠγωνίζοντο, οἱ μὲν ἐξῴσαι ἐς ἅπαν ἀπὸ τῆς ὄχθης καὶ ἐς τὸ πεδίον βιάσασθαι τοὺς Πέρσας, οἱ Μακεδόνες, οἱ δὲ εἰρξάι τε αὐτῶν τὴν ἔκβασιν,
- 5 οἱ Πέρσαι, καὶ ἐς τὸν ποταμὸν αὔθις ἀπώσασθαι. Καὶ ἐκ

τούτου ἐπλεονέκτου ἤδη οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ τῇ τ' ἄλλῃ βώμη καὶ ἐμπειρία καὶ ὅτι ξυστοῖς κρανεῖνοις πρὸς παλτά ἐμάχοντο.

Ἔνθα δὴ καὶ Ἀλεξάνδρῳ ξυντρίβεται τὸ δόρυ ἐν τῇ 6 μάχῃ· ὁ δ' Ἀρέτην ἤτει δόρυ ἕτερον, ἀναβολέα τῶν βασιλικῶν· τῷ δὲ καὶ αὐτῷ πονουμένῳ ξυντετριμμένον τὸ δόρυ ἦν, ὁ δὲ τῷ ἡμίσει κεκλασμένου τοῦ δόρατος οὐκ ἀφανῶς ἐμάχετο, καὶ τοῦτο δεῖξας Ἀλεξάνδρῳ ἄλλον αἰτεῖν ἐκέλευσεν· Δημάρατος δέ, ἀνὴρ Κορίνθιος, τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἐταίρων, δίδωσιν αὐτῷ τὸ αὐτοῦ δόρυ.

Καὶ ὃς ἀναλαβῶν καὶ ἰδὼν Μιθιδράτην, τὸν Δαρείου 7 γαμβρόν, πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων προῖππεύοντα καὶ ἐπάγοντα ἅμα οἱ ὥσπερ ἔμβολον τῶν ἱππέων, ἐξελαύνει καὶ αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων, καὶ παίσας ἐς τὸ πρόσωπον τῷ δόρατι καταβάλλει τὸν Μιθριδάτην. Ἐν δὲ τούτῳ Ῥοισάκης μὲν ἐπελαύνει 8 τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ παίει Ἀλεξάνδρου τὴν κεφαλὴν τῇ κοπίδι· καὶ τοῦ μὲν κράνουσ τι ἀπέθραυσε, τὴν πληγὴν δ' ἔσχε τὸ κράνος. Καὶ καταβάλλει καὶ τοῦτον Ἀλέξανδρος παίσας τῷ ξυστῷ διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στέρνον. Σπιθριδάτης δ' ἀνετέτατο μὲν ἤδη ἐπ' Ἀλέξανδρον ὀπισθεν τὴν κοπίδα, ὑποφθάσας δ' αὐτὸν Κλειῦτος ὁ Δρωπίδου παίει κατὰ τοῦ ὤμου καὶ ἀποκόπτει τὸν ὦμον τοῦ Σπιθριδάτου ξὺν τῇ κοπίδι· καὶ ἐν τούτῳ ἐπεκβαίνοντες αἰεὶ τῶν ἱππέων ὅσοις προὔχωρει κατὰ τὸν ποταμὸν προσεγίγνοντο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον.

γ') Ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

Αἱ ἀπώλειαι Περσῶν καὶ Μακεδόνων. Τὰ μετὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 16)

XVI. Καὶ οἱ Πέρσαι παιόμενοι τε πανταχόθεν ἤδη ἐς τὰ πρόσωπα αὐτοῖ τε καὶ ἵπποι τοῖς ξυστοῖς καὶ πρὸς τῶν

- ἰππέων ἐξωθούμενοι, πολλά δὲ καὶ πρὸς τῶν ψιλῶν ἀναμειγμένων τοῖς ἰππεῦσι βλαπτόμενοι ἐγκλίνουσι ταύτη πρῶτον, ἥ Ἄλέξανδρος προεκινδύνευεν. Ὡς δὲ τὸ μέσον ἐνεδεδώκει αὐτοῖς, παρερρήγνυτο δὴ καὶ τὰ ἐφ' ἐκάτερα τῆς
- ² ἵππου, καὶ ἦν δὴ φυγὴ καρτερά. Τῶν μὲν δὴ ἰππέων τῶν Περσῶν ἀπέθανον ἐς χιλίους. Οὐ γὰρ πολλή ἡ δίωξις ἐγένετο, ὅτι ἐξετράπη Ἄλέξανδρος ἐπὶ τοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους ὧν τὸ στίφος, ἥ τὸ πρῶτον ἐτάχθη, ἐκπλήξει μᾶλλον τι τοῦ παραλόγου ἢ λογισμῶ βεβαίῳ ἔμενε· καὶ τούτους τὴν τε φάλαγγα ἐπαγαγὼν καὶ τοὺς ἰππέας πάντη προσπεσεῖν κελεύσας, ἐν μέσῳ δι' ὀλίγου κατακόπτει αὐτούς, ὥστε διέφυγε μὲν οὐδεὶς, ὅτι μὴ διέλαθέ τις ἐν τοῖς νεκροῖς,
- ³ ἐζωγρήθησαν δ' ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. Ἔπεσον δὲ καὶ ἡγεμόνες τινὲς τῶν Περσῶν Νιφάτης τε καὶ Πετίνης καὶ Σπιθριδάτης ὁ Λυδίας σατράπης, καὶ ὁ τῶν Καππαδοκῶν ὑπαρχος Μιθροβουζάνης καὶ Μιθριδάτης ὁ Δαρείου γαμβρὸς καὶ Ἀρβουπάλης, ὁ Δαρείου τοῦ Ἀρταξέρξου παῖς, καὶ Φαρνάκης, ἀδελφὸς οὗτος τῆς Δαρείου γυναικὸς, καὶ ὁ τῶν ξένων ἡγεμὼν Ὁμάρης. Ἀρσίτης δ' ἐκ μὲν τῆς μάχης φεύγει ἐς Φρυγίαν, ἐκεῖ δ' ἀποθνήσκει αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, ὡς λόγος, ὅτι αἴτιος ἐδόκει Πέρσαις γενέσθαι τοῦ ἐν τῷ τότε πταίσματος.
- ⁴ Μακεδόνων δὲ τῶν μὲν ἐταίρων ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι καὶ πέντε ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ ἀπέθανον· καὶ τούτων χαλκαῖ εἰκόνες ἐν Δίῳ ἐστάσιν, Ἀλεξάνδρου κελεύσαντος Λύσιππον ποιῆσαι, ὅσπερ καὶ Ἀλέξανδρον μόνος προκριθεὶς ἐποίει. Τῶν δὲ ἄλλων ἰππέων ὑπὲρ τοὺς ἐξήκοντα, πεζοὶ δ' ἐς τοὺς
- ⁵ τριάκοντα. Καὶ τούτους τῇ ὑστεραίᾳ ἔθαψεν Ἀλέξανδρος ζῦν τοῖς ὅπλοις τε καὶ ἄλλῳ κόσμῳ· γονεῦσι δ' αὐτῶν καὶ παισὶ τῶν τε κατὰ τὴν χώραν ἀτέλειαν ἔδωκε καὶ ὄσαι ἄλλαι ἢ τῷ σώματι λειτουργίαι ἢ κατὰ τὰς κτήσεις ἐκάστων εἰσφο-

ραί. Καὶ τῶν τετρωμένων δὲ πολλὴν πρόνοιαν ἔσχεν, ἐπελθὼν τ' αὐτὸς ἐκάστους καὶ τὰ τραύματα ἰδὼν καὶ ὅπως τις ἐτρώθη ἐρόμενος καὶ ὅτι πράττων εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύσασθαί οἱ παρασχών.

Ὁ δὲ καὶ τῶν Περσῶν τοὺς ἡγεμόνας ἔθαψεν· ἔθαψε δὲ ⁶ καὶ τοὺς μισθοφόρους Ἑλληνας, οἱ ζῦν τοῖς πολεμίοις στρατεύοντες ἀπέθανον· ὅσους δ' αὐτῶν αἰχμαλώτους ἔλαβε, τούτους δῆσας ἐν πέδαις ἐς Μακεδονίαν ἀπέπεμψεν ἐργάζεσθαι, ὅτι παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἑλλησιν Ἑλληνες ὄντες ἐναντία τῇ Ἑλλάδι ὑπὲρ τῶν βαρβάρων ἐμάχοντο. Ἀποπέμπει δὲ καὶ ἐς Ἀθήνας τριακοσίας πανοπλίας Περσικὰς ἀνάθημα εἶναι τῇ Ἀθηνᾶ ἐν πόλει· καὶ ἐπίγραμμα ἐπιγραφῆναι ἐκέλευσε τόδε· « Ἀλέξανδρος Φιλίππου καὶ οἱ Ἑλληνες πλὴν Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τῆν Ἀσίαν κατοικούντων ».

[Ἡ πρώτη μεγάλη νίκη παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν κατέστησε τὸν Ἀλέξανδρον κύριον ὅλης τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Τὸ Δασκύλειον, ἡ καθέδρα τοῦ σατράπου τῆς Φρυγίας, αἱ Σάρδεις, ἡ μεγάλη πρωτεύουσα τῆς Λυδίας, ἡ Ἐφεσος, ἡ Μαγνησία, αἱ Τράλλεις καὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Ἰονίας καὶ τῆς Αἰολίδος παρεδόθησαν προθύμως εἰς αὐτόν. Ἀφοῦ κατέλυσε τὰ ὀλιγαρχικὰ πολιτεύματα, τὰ ὁποῖα βιαίως εἶχον ἐγκαθιδρυθῆ, καὶ ἀποκατέστησε τὰς δημοκρατίας εἰς τὰς πόλεις αὐτάς, συνεχίζει τὴν πορείαν του. Κυριεῦει κατόπιν πολιορκίας τὴν Μίλητον καὶ τὴν Ἀλικαρνασσόν, αἱ ὁποῖαι μόναι εἶχον ἀντισταθῆ εἰς αὐτόν, καὶ προχωρεῖ. Διασχίζων δὲ τὴν Λυκίαν, τὴν Παμφυλίαν, τὴν Πισιδίαν εἰσέρχεται εἰς τὴν Φρυγίαν καὶ φθάνει εἰς τὸ Γόρδιον].

BIBAIION ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸ Γόρδιον
λύει διὰ τοῦ ξίφους τὸν δεσμόν.

(Κεφ. 3)

III. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐς Γόρδιον παρῆλθε, πόθος λαμβάνει αὐτὸν ἀνελθόντα ἐς τὴν ἄκραν, ἵνα καὶ τὰ βασιλεία ἦν τὰ Γορδίου καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου, τὴν ἄμαξαν
2 ἰδεῖν τὴν Γορδίου καὶ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμόν.

Λόγος δὲ περὶ τῆς ἀμάξης ἐκείνης παρὰ τοῖς προσχώ-
ροις πολὺς κατεῖχε Γόρδιον εἶναι τῶν πάλαι Φρυγῶν ἄνδρα
πένητα, καὶ ὀλίγην εἶναι αὐτῷ γῆν ἐργάζεσθαι καὶ ζεύγη
βοῶν δύο· καὶ τῷ μὲν ἀροτριᾶν, τῷ δὲ ἀμαξεύειν τὸν Γόρ-
3 διον. Καὶ ποτε ἀροῦντος αὐτοῦ ἐπιστῆναι ἐπὶ τὸν ζυγὸν αἰτὸν
καὶ ἐπιμεῖναι ἔστε ἐπὶ βουλυτὸν καθήμενον· τὸν δὲ ἐκπλα-
γέντα τῇ ὕψει ἰέναι κοινώσοντα ὑπὲρ τοῦ θείου παρὰ τοὺς
Τελμισσέας τοὺς μάντεις· εἶναι γὰρ τοὺς Τελμισσέας σοφοὺς
τὰ θεῖα ἐξηγεῖσθαι καὶ σφισιν ἀπὸ γένους δεδῶσθαι αὐτοῖς
4 καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶ τὴν μαντείαν. Προσάγοντα δὲ κόμη
τινὴ τῶν Τελμισσέων ἐντυχεῖν παρθένῳ ὑδρευομένη καὶ πρὸς
ταύτην εἰπεῖν, ὅπως οἱ τὸ τοῦ αἰετοῦ ἔσχε· τὴν δέ, εἶναι γὰρ
καὶ αὐτὴν τοῦ μαντικοῦ γένους, θύειν κελεῦσαι τῷ Διὶ τῷ
βασιλεῖ ἐπανελθόντα ἐς τὸν αὐτὸν τόπον. Καί, δεηθῆναι γὰρ
αὐτῆς Γόρδιον τὴν θυσίαν ξυνεπισπομένην οἱ αὐτὴν ἐξηγή-
σασθαι, θῆσαι τε, ὅπως ἐκείνη ὑπετίθετο, τὸν Γόρδιον καὶ
ξυγγενέσθαι ἐπὶ γάμῳ τῇ παιδί καὶ γενέσθαι αὐτοῖν παῖδα
5 Μίδαν ὄνομα. Ἦδη τ' ἄνδρα εἶναι τὸν Μίδαν καλὸν καὶ
γενναῖον, καὶ ἐν τούτῳ στάσει πιέζεσθαι ἐν σφίσι τοὺς Φρύ-
γας, καὶ γενέσθαι αὐτοῖς χρησμόν, ὅτι ἄμαξα ἄξει αὐτοῖς βα-

σιλέα, και ὅτι οὗτος αὐτοῖς καταπαύσει τὴν στάσιν. Ἔτι δὲ περὶ αὐτῶν τούτων βουλευομένοις ἐλθεῖν τὸν Μίδακ ὁμοῦ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ ἀμάξει. Τοὺς δὲ ζυμβαλόντας τὸ μαντεῖον τοῦτον ἐκείνον ἔγνωσαν ὄντα, ὄντινα ὁ θεὸς αὐτοῖς ἔφραζεν, ὅτι ἄξει ἡ ἀμαξία καὶ καταστήσῃ μὲν αὐτοὺς βασιλέα τὸν Μίδακ, Μίδακ δ' αὐτοῖς τὴν στάσιν καταπαῦσαι, καὶ τὴν ἀμαξίαν τοῦ πατρὸς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἀναθεῖναι χαριστήριον τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῇ πομπῇ. Πρὸς δὲ δὴ τούτοις καὶ τότε περὶ τῆς ἀμάξης ἐμυθεύετο, ὅστις λύσειε τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμὸν, τοῦτον χρῆναι ἄρξαι τῆς Ἀσίας. Ἦν δὲ ὁ δεσμὸς ἐκ φλοιοῦ κρᾶνείας, καὶ τούτου οὔτε τέλος οὔτ' ἀρχὴ ἐφαίνετο.

Ἄλέξανδρος δὲ ὡς ἀπόρως μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ δεσμοῦ, ἄλυτον δὲ περιδεῖν οὐκ ἤθελε, μὴ τινα καὶ τοῦτο ἐς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσῃται, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι παίσας τῷ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμὸν καὶ λελύσθαι ἔφη· Ἀριστόβουλος δὲ λέγει ἐξελόντα τὸν ἔστορα τοῦ ῥυμοῦ, ὃς ἦν τύλος διαβεβλημένος διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμπάζ, ζυνέχων τὸν δεσμὸν, ἐξεκλύσαι ἔξω τοῦ ῥυμοῦ τὸν ζυγόν. Ὅπως μὲν δὴ ἐπράχθη τὰ ἀμφὶ τῷ δεσμῷ τούτῳ Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ἔχω ἰσχυρίσασθαι. Ἀπηλλάγη δ' οὖν ἀπὸ τῆς ἀμάξης αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ὡς τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ ζυμβεβηκότος. Καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτὸς ἐκείνης βρονταὶ τε καὶ σέλας ἐξ οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν· καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυε τῇ ὑστεραίᾳ Ἀλέξανδρος τοῖς φήνασι θεοῖς τὰ τε σημεῖα καὶ τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν.

[Ἐκ τοῦ Γορδίου τῆς Φρυγίας ὁ Ἀλέξανδρος προελαύνει καὶ καταλαμβάνει τὴν Ἀγκυραν, ἡ ὁποία ἦτο κέντρον μεγάλων ἐμπορικῶν ὁδῶν. Τρέπεται ἔπειτα πρὸς νότον. Προχωρεῖ ὀρητικῶς πρὸς τὴν Καππαδοκίαν, διέρχεται τὸν Ἄλιν ποταμὸν καὶ ὑποτάσσει τὴν χώραν ἀνευ ἀντιστάσεως. Ἐπειτα διαβαίνει τὰ στενὰ τῆς Κιλικίας

καὶ φθάνει εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Ταρσόν, τὴν ὁποίαν διαρρέει ὁ Κύδνος ποταμός].

‘Ο Ἀλέξανδρος καὶ ὁ ἰατρός του.

(Κεφ. 4)

- 7 IV... Ἀλέξανδρος δέ, ὡς μὲν Ἀριστοβούλῳ λέλεκται, ὑπὸ καμάτου ἐνόσησεν· οἱ δὲ ἐς τὸν Κύδνον ποταμὸν λέγουσι βίψαντα νήξασθαι, ἐπιθυμήσαντα τοῦ ὕδατος, ἰδροῦντα καὶ καύματι ἐχόμενον. Ὁ δὲ Κύδνος ρεῖ διὰ μέσου τῆς πόλεως· οἷα δὲ ἐκ Ταύρου ὄρους τῶν πηγῶν οἱ ἀνισχουσῶν καὶ διὰ χώρου καθαροῦ ρέων, ψυχρὸς τέ ἐστι καὶ τὸ ὕδωρ καθαρὸς·
- 8 σπασμῶ τε οὖν ἔχεσθαι Ἀλέξανδρον καὶ θέρμαις ἰσχυραῖς καὶ ἀγρυπνίᾳ ξυνεχεῖ. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἰατροὺς οὐκ οἶεσθαι εἶναι βιώσιμον. Φίλιππον δὲ Ἀκαρναῖνα, ἰατρόν, ξυνόντα Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὰ τε ἀμφὶ ἰατρικὴν ἐς τὰ μάλιστα πιστευόμενον καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀδόκιμον ἐν τῷ στρατῷ ὄντα, καθῆραι ἐθέλειν Ἀλέξανδρον φαρμάκῳ· καὶ τὸν κελεύει καθῆραι.
- 9 Τὸν μὲν δὴ παρασκευάζειν τὴν κύλικα· ἐν τούτῳ δὲ Ἀλεξάνδρῳ δοθῆναι ἐπιστολὴν παρὰ Παρμενίωνος φυλάξασθαι Φίλιππον· ἀκούειν γὰρ διεφθάρθαι ὑπὸ Δαρείου χρημασιν, ὥστε φαρμάκῳ ἀποκτεῖναι Ἀλέξανδρον. Τὸν δὲ, ἀναγνόντα τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἔτι μετὰ χειρας ἔχοντα, αὐτὸν μὲν λαβεῖν τὴν κύλικα, ἐν ἧ ἦν τὸ φάρμακον· τὴν ἐπιστολὴν
- 10 δὲ τῷ Φιλίππῳ δοῦναι ἀναγνῶναι. Καὶ ὁμοῦ τόν τε Ἀλέξανδρον πίνειν καὶ τὸν Φίλιππον ἀναγιγνώσκειν τὰ παρὰ τοῦ Παρμενίωνος. Φίλιππον δὲ εὐθύς ἐνδηλον γενέσθαι, ὅτι καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου· οὐ γὰρ ἐκπλαγῆναι πρὸς τὴν ἐπιστολὴν, ἀλλὰ τοσόνδε μόνον παρακαλέσαι Ἀλέξανδρον καὶ ἐς τὰ ἄλλα οἱ πείθεσθαι, ὅσα ἐπαγγέλλοιτο· σωθῆσεσθαι γὰρ
- 11 πειθόμενον. Καὶ τὸν μὲν καθαρῆναί τε καὶ βραῖσαι αὐτῷ

τὸ νόσημα· Φιλίππῳ δὲ ἐπιδειξάει, ὅτι πιστὸς ἐστὶν αὐτῷ φίλος, καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ τοῖς ἄμφ' αὐτόν, ὅτι αὐτοῖς τε τοῖς φίλοις βέβαιος ἐς τὸ ἀνύποπτον τυγχάνει ὦν καὶ πρὸς τὸ ἀποθανεῖν ἐρρωμένος.

[Μετὰ τὴν ἴασίν του ὁ Ἀλέξανδρος τρέπεται νοτιώτερον ἀκόμη. Καταλαμβάνει τὴν πόλιν Ἀγχίαλον καὶ ὑποτάσσει τὰς ὄρεινὰς φυλάς τῆς Κιλικίας, ἵνα ἔχῃ τὰ ρωτὰ του πλήρως ἐξησφαλισμένα. Μετὰ τοῦτο ἐπιστρέφει εἰς τὴν Ταρσὸν καὶ ἐκεῖθεν τὸ μὲν ἵππικόν του ἀποστέλλει ὑπὸ τὸν Φιλώταν εἰς τὸν ποταμὸν Πύραμον, αὐτὸς δὲ ἔρχεται μὲ τὸν ὑπόλοιπον στρατόν του εἰς τὴν πόλιν τῆς Κιλικίας Μαλλόν. Ἐκεῖ πληροφορεῖται, ὅτι ὁ Δαρεῖος μὲ πολυάριθμον στρατεύμα ἔχει στρατοπεδεύσει εἰς Σώχους. Οὗτοι ἦσαν πόλις τῆς Ἀσσυρίας, ἀπέχουσα δύο ἡμερῶν δρόμον ἀπὸ τὰ στενὰ τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους καὶ κειμένη εἰς πολὺ ἀναπεπταμένον πεδίον κατάλληλον διὰ τὰ κινῆται ἐλευθέρως ὁ πολυάριθμος περσικὸς στρατός.

Ὁ Ἀλέξανδρος διαβαίνει τὰ στενὰ καὶ προχωρεῖ πρὸς τὴν Ἰσσοῦν. Ἀφήρει ἐκεῖ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ διὰ τῆς παραλιακῆς ὁδοῦ ἔρχεται εἰς τὴν πόλιν τῆς Συρίας Μυρίανδρον, ὅπουθεν ἐσκόπευε νὰ εἰσβάλλῃ τὴν ἐπομένην ἡμέραν εἰς τὴν Ἀσσυρίαν πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ περσικοῦ στρατοῦ. Ἀλλὰ σφοδρὰ καταγίς καὶ ὀρηκτικῆ θύελλα τὸν ἠνάγκασαν νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Δαρεῖος, παρεξηγήσας τὴν βραδύτητα τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐνόμισεν ὅτι οὗτος ἐφοβεῖτο νὰ τὸν ἀντιμετώπισῃ. Τὴν ἰδέαν αὐτὴν ἐνίσχυσαν καὶ διάφοροι κόλακες, οἱ ὁποῖοι περιεστοιχίζον τὸν μέγαν βασιλέα. Δι' αὐτὸ οὗτος ἀποφασίζει ν' ἀφήσῃ τοὺς Σώχους καὶ διὰ τῶν πυλῶν τοῦ Ἀμανικοῦ ὄρους νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν Ἰσσοῦν].

Ἡ μεγάλη μάχη τῆς Ἰσοῦ (333 π.Χ.)

Ἀλέξανδρος καὶ Δαρεῖος ἀντιμέτωποι.

(Κεφ. 7-12)

α') Ἡ προετοιμασία διὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 7-9)

VII. Ὑπερβαλὼν δὴ τὸ ὄρος Δαρεῖος τὸ κατὰ τὰς πύλας τὰς Ἀμανικὰς καλουμένας ὡς ἐπὶ Ἰσσὸν προῆγε· καὶ ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθῶν. Τὴν δ' Ἰσσὸν κατασχών, ὅσους διὰ νόσον ὑπολελειμμένους αὐτοῦ τῶν Μακεδόνων κατέλαβε, τούτους χαλεπῶς αἰκισάμενος ἀπέκτεινεν·² ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν προῦχώρει ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πίναρον. Καὶ Ἀλέξανδρος, ὡς ἤκουσεν ἐν τῷ ὀπισθεν αὐτοῦ ὄντα Δαρεῖον, ἐπεὶ οὐ πιστὸς αὐτῷ ὁ λόγος ἐφαίνετο, ἀναβιβάσας ἐς τριακόντορον τῶν ἐταίρων τινὰς ἀποπέμπει ὀπίσω ἐπὶ Ἰσσόν, κατασκευομένους, εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται. Οἱ δ' ἀναπλεύσαντες τῇ τριακοντόρῳ ὅτι κολπώδης ἦν ἡ ταύτη θάλασσα, μᾶλλον τι εὐπετῶς κατέμαθον αὐτοῦ στρατοπεδεύοντας τοὺς Πέρσας· καὶ ἀπαγγέλλουσιν Ἀλεξάνδρῳ ἐν χερσὶν εἶναι Δαρεῖον.

³ Ὁ δὲ συγκαλέσας στρατηγούς τε καὶ ἱλάρχας καὶ τῶν ζυμμάχων τοὺς ἡγεμόνας παρεκάλει θαρρεῖν μὲν ἐκ τῶν ἤδη σφίσι καλῶς κεινδυνευμένων καὶ ὅτι πρὸς νενικημένους ὁ ἀγὼν νενικηκόσιν αὐτοῖς ἔσται καὶ ὅτι ὁ θεὸς ὑπὲρ σφῶν στρατηγεῖ ἄμεινον, ἐπὶ νοῦν Δαρείῳ ἀγαγὼν καθεῖρξαι τὴν δύναμιν ἐκ τῆς εὐρυχωρίας ἐς τὰ στενόπορα, ἵνα σφίσι μὲν ζύμμετρον τὸ χωρίον ἀναπτύξαι τὴν φάλαγγα, τοῖς δ' ἀχρεῖον τὸ πλῆθος ἔσται τῇ μάχῃ, οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γνώμας παραπλησίσις. Μακεδόνας τε γὰρ Πέρσας καὶ Μήδοις,⁴ ἐκ πάνυ πολλοῦ τρυφῶσιν, αὐτοὺς ἐν τοῖς πόνοις τοῖς πολε-

μικοῖς πάλαι ἤδη μετὰ κινδύνων ἀσκουμένους, ἄλλως τε καὶ δούλοις ἀνθρώποις ἐλευθέρους ἐς χεῖρας ἤξειν· ὅσοι τε Ἑλληνες Ἑλλησιν, οὐχ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ξὺν Δαρείῳ ἐπὶ μισθῷ καὶ οὐδὲ τούτῳ πολλῷ κινδυνεύοντας, τοὺς δὲ ξὺν σφίσι ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐκόντας ἀμυνομένους· βαρβάρων τ' αὖ Θρακῆς καὶ Παίονας καὶ Ἴλλυριοὺς καὶ Ἀγριαῖνας τοὺς εὐρωστοτάτους τε τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ μαχιμωτάτους πρὸς τὰ ἀπονώτατά τε καὶ μαλακώτατα τῆς Ἀσίας γένη ἀντιτάξασθαι· ἐπὶ δὲ Ἀλέξανδρον ἀντιστρατηγεῖν Δαρείῳ.

Ταῦτα μὲν ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος ἐπεξῆει, τὰ δ' ἄλλα, ὅτι μεγάλα ἔσται σφίσι τοῦ κινδύνου, ἐπεδείκνυεν. Οὐ γὰρ τοὺς σατράπας τοῦ Δαρείου ἐν τῷ τότε κρατήσειν, οὐδὲ τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ Γρανικῷ ταχθεῖσαν, οὐδὲ τοὺς δισμουρίους ξένους τοὺς μισθοφόρους, ἀλλὰ Περσῶν τε ὅτι περ ὄφελος καὶ Μήδων καὶ ὅσα ἄλλα ἔθνη Πέρσαις καὶ Μήδοις ὑπήκοα ἐποικεῖ τὴν Ἀσίαν, καὶ αὐτὸν μέγαν βασιλέα παρόντα, καὶ ὡς οὐδὲν ὑπολειφθήσεται σφίσι ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι ὅτι μὴ κρατεῖν τῆς Ἀσίας ξυμπάσης καὶ πέρας τοῖς πολλοῖς πόνους ἐπιθεῖναι. Ἐπὶ τούτοις δὲ τῶν τ' ἐς τὸ κινδύον ξὺν λαμπρότητι ἤδη πεπραγμένων ὑπεμίμησε καὶ εἰ δὴ τῷ ἰδίῳ τι διαπρεπὲς ἐς κάλλος τετολημμένον, ὀνομαστὶ ἕκαστον ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἀνακαλῶν. Καὶ τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον ἐν ταῖς μάχαις ὡς ἀνεπαχθέστατα ἐπεξῆει.

Λέγεται δὲ καὶ Ξενοφῶντος καὶ τῶν ἄμα Ξενοφῶντι 8 μυριῶν ἐς μνήμην ἔλθεῖν, ὡς οὐδὲν τι οὔτε κατὰ πλῆθος οὔτε κατὰ τὴν ἄλλην ἀξίωσιν σφίσι ἐπεοικότες, οὐδὲ ἱππέων αὐτοῖς παρόντων Θεσσαλῶν, οὐδὲ Βοιωτῶν ἢ Πελοποννησίων, οὐδὲ Μακεδόνων ἢ Θρακῶν, οὐδὲ ὅση ἄλλη σφίσι ἵππος ξυντέτακται, οὐδὲ τοξοτῶν ἢ σφενδονητῶν, ὅτι μὴ Κρητῶν ἢ Ῥοδίων ὀλίγων, καὶ τούτων ἐν τῷ κινδύνῳ ὑπὸ

9 Ξενοφώντος αὐτοσχεδιασθέντων, οἱ δὲ βασιλέα τε ξὺν πάσῃ τῇ δυνάμει πρὸς Βαβυλωνίᾳ αὐτῇ ἐτρέψαντο καὶ ἔθνη, ὅσα κατιόντων ἐς τὸν Εὐξείνιον πόντον καθ' ὁδὸν σφισιν ἐπεγένετο, νικῶντες ἐπῆλθον· ὅσα τ' ἄλλα ἐν τῷ τοιῷδε πρὸ τῶν κινδύνων ἐς παράκλησιν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἐξ ἀγαθοῦ ἡγεμόνος παραινέσθαι εἰκός. Οἱ δ' ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοι τε τὸν βασιλέα καὶ τῷ λόγῳ ἐπαίροντες ἄγειν ἤδη ἐκέλευον.

VIII. Ὁ δὲ τότε μὲν δειπνοποιεῖσθαι παραγγέλλει· προπέμπει δὲ ὡς ἐπὶ τὰς πύλας τῶν τε ἰππέων ὀλίγους καὶ τῶν τοξοτῶν προκατασχεψομένους τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὰς πύλας· καὶ αὐτὸς τῆς νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν πᾶσαν 2 ἦει, ὡς κατασχεῖν αὖθις τὰς πύλας. Ὡς δ' ἀμφὶ μέσας νύκτας ἐκράτησεν αὖθις τῶν παρόδων, ἀνέπαυε τὴν στρατιὰν τὸ λοιπὸν τῆς νυκτὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πετρῶν, προφυλακὰς ἀκριβεῖς καταστησάμενος. Ὑπὸ δὲ τὴν ἕω κατῆει ἀπὸ τῶν πυλῶν κατὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἕως μὲν πάντῃ στενόπορα ἦν τὰ χωρία, ἐπὶ κέρως ἦγεν, ὡς δὲ διεχώρει ἐς πλάτος, ἀνέπτυσσεν αἰεὶ τὸ κέρας ἐς φάλαγγα, ἄλλην καὶ ἄλλην τῶν ὀπλιτῶν τάξιν παράγων, τῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ὡς 3 ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Οἱ δὲ ἰππεῖς αὐτῷ τέως μὲν κατόπιν τῶν πεζῶν τεταγμένοι ἦσαν· ὡς δ' ἐς τὴν εὐρυχωρίαν προήεσαν, ξυνέτασσαν ἤδη τὴν στρατιὰν ὡς ἐς μάχην, πρώτους μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως πρὸς τῷ ὄρει τῶν πεζῶν τὸ τ' ἄγλημα καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, ὧν ἡγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος, ἐχομένην δὲ τούτων τὴν Κοίνου τάξιν, ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν Περδίκκου. Οὗτοι μὲν ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῶν ὀπλιτῶν ἀπὸ τοῦ 4 δεξιοῦ ἀρξαμένῳ τεταγμένοι ἦσαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ εὐωνύμου πρώτη μὲν ἡ Ἀμύντου τάξις ἦν, ἐπὶ δὲ ἡ Πτολεμαίου, ἐχομένη δὲ ταύτης ἡ Μελεάγρου. Τοῦ δ' εὐωνύμου τοῖς πεζοῖς μὲν Κράτερος ἐπετέτακτο ἄρχειν, τοῦ δὲ ξύμπαντος εὐωνύμου Παρμενίων ἡγεῖτο· καὶ παρήγγελο αὐτῷ μὴ ἀπολεί-

πειν τὴν θάλασσαν, ὡς μὴ κυκλωθεῖεν ἐκ τῶν βαρβάρων, ὅτι πάντη ὑπερφαλαγγήσειν αὐτῶν διὰ πλῆθος ἡμελλον.

Δαρεῖος δέ, ἐπειδὴ ἐξηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἤδη 5 Ἄλεξάνδρος ὡς ἐς μάχην, τῶν μὲν ἰππέων διαβιβάζει πέραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Πινάρου ἐς τρισμυρίους μάλιστα τὸν ἀριθμὸν καὶ μετὰ τούτων τῶν ψιλῶν ἐς δισμυρίους, ὅπως τὴν λοιπὴν δύναμιν καθ' ἡσυχίαν συντάξει. Καὶ πρώτους 6 μὲν τοῦ ὀπλιτικοῦ τοὺς Ἑλληνας τοὺς μισθοφόρους ἔταξεν ἐς τρισμυρίους κατὰ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων· ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν Καρδάκων καλουμένων ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐς ἑξακισμυρίους· ὀπλῖται δ' ἦσαν καὶ οὗτοι. Τοσοῦτους γὰρ ἐπὶ φάλαγγος ἀπλῆς ἐδέχετο τὸ χωρίον, ἵνα ἐτάσσοντο. Ἐπέταξε 7 δὲ καὶ τῷ ὄρει τῷ ἐν ἀριστερᾷ σφῶν κατὰ τὸ Ἀλεξάνδρου δεξιὸν ἐς δισμυρίους· καὶ τούτων ἔστιν οἱ κατὰ νώτου ἐγένοντο τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς. Τὸ γὰρ ὄρος, ἵνα ἐπετάχθησαν, πῆ μὲν διεχώρει ἐς βάθος καὶ κολπῶδες τι αὐτοῦ ὥσπερ ἐν θαλάσῃ ἐγίγνετο, ἔπειτα ἐς ἐπικαμπὴν προῖον τοὺς ἐπὶ ταῖς ὑπωρείαις τεταγμένους κατόπιν τοῦ δεξιοῦ κέρως τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐποίει. Τὸ δ' ἄλλο πλῆθος αὐτοῦ 8 ψιλῶν τε καὶ ὀπλιτῶν, κατὰ ἔθνη συντεταγμένον ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον, ὅπισθεν ἦν τῶν Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων καὶ τοῦ ἐπὶ φάλαγγος τεταγμένου βαρβαρικοῦ. Ἐλέγετο γὰρ ἡ πᾶσα ξὺν Δαρείῳ στρατιὰ μάλιστα ἐς ἐξήκοντα μυριάδας μαχίμους εἶναι.

Ἄλεξάνδρος δέ, ὡς αὐτῷ πρόσω ἰόντι τὸ χωρίον διεῖχεν 9 ὀλίγον ἐς πλάτος, παρήγαγε τοὺς ἰππέας, τοὺς τε ἐταίρους καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας. Καὶ τούτους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα ἅμα οἱ ἔταξε, τοὺς δ' ἐκ Πελοποννήσου καὶ τὸ ἄλλο τὸ ξυμμαχικὸν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πέμπει ὡς Παρμενίωνα.

Δαρεῖος δέ, ὡς συντεταγμένη ἤδη ἦν αὐτῷ ἡ φάλαγξ, 10

τούς ἰππέας οὐστίνας πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τῷδε προεπετάχει, ὅπως ἀσφαλῶς αὐτῷ ἢ ἔκταξις τῆς στρατιᾶς γένοιτο, ἀνεκάλεσεν ἀπὸ ξυνθήματος. Καὶ τούτων τοὺς μὲν πολλοὺς ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι πρὸς τῇ θαλάσῃ κατὰ Παρμενίωνα ἔταξεν, ὅτι αὐτῇ μᾶλλον τι ἰππάσιμα ἦν, μέρος δέ τι αὐτῶν
 11 καὶ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πρὸς τὰ ὄρη παρήγαγεν. Ὡς δ' ἀχρεῖοι ἐνταῦθα διὰ στενότητα τῶν χωρίων ἐφαίνοντο, καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς παριππεῦσαι ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας σφῶν ἐκέλευσεν. Αὐτὸς δὲ Δαρεῖος τὸ μέσον πάσης τάξεως ἐπέιχε, καθάπερ νόμος τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι τετάχθαι· καὶ τὸν νοῦν τῆς τάξεως αὐτῆς Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου ἀναγέγραφεν.

IX. Ἐν τούτῳ δ' Ἀλέξανδρος κατιδὼν ὀλίγου πᾶσαν τὴν τῶν Περσῶν ἵππον μετακεχωρηκυῖαν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τοῦ ἑαυτοῦ ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, αὐτῷ δὲ τοὺς Πελοποννησίους μόνους καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ξυμμάχων ἰππέας αὐτῇ τεταγμένους, πέμπει κατὰ τάχος τοὺς Θεσσαλοὺς ἰππέας ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, κελεύσας μὴ πρὸ τοῦ μετώπου τῆς πάσης τάξεως παριππεῦσαι, τοῦ μὴ καταφανεῖς τοῖς πολέμοις γενέσθαι μεταχωροῦντας, ἀλλὰ κατόπιν τῆς φάλαγγος
 2 ἀφανῶς διελθεῖν. Προέταξε δὲ τῶν μὲν ἰππέων κατὰ τὸ δεξιὸν τοὺς προδρόμους, ὧν ἠγεῖτο Πρωτόμαχος, καὶ τοὺς Παίονας, ὧν ἠγεῖτο Ἀρίστων· τῶν δὲ πεζῶν τοὺς τοξότας, ὧν ἤρχεν Ἀντίοχος· τοὺς δ' Ἀγριᾶνας, ὧν ἤρχεν Ἀτταλος, καὶ τῶν ἰππέων τινὰς καὶ τῶν τοξοτῶν ἐς ἐπικαμπὴν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κατὰ νώτου ἔταξεν, ὥστε κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῷ τὴν φάλαγγα ἐς δύο κέρατα διέχουσαν τετάχθαι, τὸ μὲν ὡς πρὸς Δαρεῖόν τε καὶ τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ τοὺς πάντας Πέρσας, τὸ δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ ὄρει κατὰ νώτου σφῶν τεταγμένους. Τοῦ δὲ εὐωνύμου προετάχθησαν τῶν μὲν πεζῶν οἱ τε Κρήτες τοξόται καὶ οἱ Θράκες, ὧν ἠγεῖτο Σιτάλ-

κῆς, πρὸ τούτων δὲ ἡ ἵππος ἡ κατὰ τὸ εὐώνυμον. Οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι πᾶσιν ἐπετάχθησαν.

Ἐπεὶ δ' οὔτε πυκνὴ αὐτῷ ἡ φάλαγξ κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ 3
 ἑαυτοῦ ἐφαίνετο, πολὺ τε ταύτῃ ὑπερφαλαγγήσειν οἱ Πέρσαι ἐδόκουν, ἐκ τοῦ μέσου ἐκέλευσε δύο Ἴλας τῶν ἐταίρων, τὴν τε Ἀνθεμουσίαν, ἧς ἰλάρχης ἦν Περοΐδας ὁ Μενεσθέως, καὶ τὴν Λευγαίαν καλουμένην, ἧς ἡγεῖτο Παντόρδανος ὁ Κλεάνδρου, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀφανῶς παρελθεῖν. Καὶ τοὺς το- 4
 ζότας δὲ καὶ μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἔστιν οὗς κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ ἐπὶ μετώπου παραγαγῶν ἐξέτεινεν ὑπὲρ τὸ τῶν Περσῶν κέρασ τὴν φάλαγγα. Ἐπεὶ γὰρ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τεταγμένοι οὔτε κατήεσαν, ἐκδρομῆς τ' ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγων κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου γενομένης ἀδίως ἀπὸ τῆς ὑπωρείας ἀνασταλέντες ἐς τὸ ἄκρον ἀνέφυγον, ἔγνω καὶ τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις δυνατὸν ὄν χρήσασθαι ἐς ἀναπλήρωσιν τῆς φάλαγγος· ἐκείνοις δὲ ἰππέας τριακοσίους ἐπιτάξαι ἐξήρκεσεν.

β') Ἡ διεξαγωγή τῆς μάχης.

Ἦττα καὶ ἐπαίσχυντος φυγὴ τοῦ Δαρείου.

(Κεφ. 10-11)

X. Οὕτω δὴ τεταγμένους χρόνον μὲν τινα προῆγεν ἀναπαύων, ὥστε καὶ πάνυ ἔδοξε σχολαία γενέσθαι αὐτῷ ἡ πρόσσodus· τοὺς γὰρ βαρβάρους, ὅπως τὰ πρῶτα ἐτάχθησαν, οὐκέτι ἀντεπῆγε Δαρεῖος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ταῖς ὄχθαις πολλαχῆ μὲν ἀποκρήμνους οὔσαις, ἔστι δὲ ὅπου καὶ χάρακα παρατεινάς αὐταῖς, ἵνα εὐεφοδώτερα ἐφαίνετο, οὕτως ἔμενε· καὶ ταύτῃ εὐθὺς δῆλος ἐγένετο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένος. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἦν τὰ στρατό- 2
 πεδα, ἐνταῦθα παριππεύων πάντῃ Ἀλέξανδρος παρεκάλει

ἀνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, οὐ τῶν ἡγεμόνων μόνον τὰ ὄνοματὰ ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ ἀνακαλιῶν, ἀλλὰ καὶ ἰλιάρχας καὶ λοχαγοὺς ὀνομαστί καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, ὅσοι κατ' ἀξίωσιν ἢ τινα ἀρετὴν γνωριμώτεροι ἦσαν· καὶ αὐτῷ πανταχόθεν βοή ἐγίγνετο μὴ διατρίβειν, ἀλλ' ἐσβάλλειν ἐς τοὺς πολεμίους.

3 Ὁ δὲ ἦγεν ἐν τάξει ἔτι, τὰ μὲν πρῶτα, καίπερ ἐν ἀπόπτῳ ἤδη ἔχων τὴν Δαρείου δύναμιν, βάδην, τοῦ μὴ διασπασθῆναι τι ἐν τῇ ξυνοτωτέρῃ πορείᾳ κυμῆναν τῆς φάλαγγος· ὡς δ' ἐντὸς βέλους ἐγίγνοντο, πρῶτοι δὴ οἱ κατὰ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένος δρόμῳ ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλον, ὡς τῇ τε ὀξύτητι τῆς ἐφόδου ἐκπλήξαι τοὺς Πέρσας καὶ τοῦ θᾶσσον ἐς χεῖρας ἐλθόντας πρὸς τῶν τοξοτῶν βλάπτεσθαι.

4 Καὶ ξυνέβη, ὅπως εἶκασεν Ἀλέξανδρος. Εὐθύς γὰρ ὡς ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο, τρέπονται τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος οἱ τῷ ἀριστερῷ κέρα ἐπιτεταγμένοι· καὶ ταύτη μὲν λαμπρῶς ἐνίκα Ἀλέξανδρός τε καὶ οἱ ἄμφ' αὐτόν. Οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ μισθοφόροι οἱ ξὺν Δαρείῳ, ἧ διέσχε τῶν Μακεδόνων ἡ φάλαγξ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρα παραρραγεῖσα, ὅτι Ἀλέξανδρος μὲν σπουδῇ ἐς τὸν ποταμὸν ἐμβαλὼν καὶ ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας ἐξώθει ἤδη τοὺς ταύτη τεταγμένους τῶν Περσῶν, οἱ δὲ κατὰ μέσον τῶν Μακεδόνων οὔτε τῇ ἴσῃ σπουδῇ ἤψαντο τοῦ ἔργου καὶ πολλαχῇ κρημνώδεσι ταῖς ὄχθαις ἐντυγχάνοντες τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος οὐ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι — ταύτη ἐμβάλλουσιν οἱ Ἕλληνες τοῖς Μακεδόσιν, ἧ μάλιστα διεσπασμένην αὐτοῖς τὴν φάλαγγα κατεῖδον.

6 Καὶ τὸ ἔργον ἐνταῦθα καρτερόν ἦν, τῶν μὲν ἐς τὸν ποταμὸν ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας καὶ τὴν νίκην τοῖς ἤδη φεύγουσι σφῶν ἀνασώσασθαι, τῶν Μακεδόνων δὲ τῆς τ'

Ἄλεξάνδρου ἤδη φαινομένης εὐπραγίας μὴ λειφθῆναι καὶ τὴν δόξαν τῆς φάλαγγος, ὡς ἀμάχου δὴ ἐς τό τότε διαβεβοημένης, μὴ ἀφανίσει. Καὶ τι καὶ τοῖς γένεσι τῶ τε Ἑλληνικῶ καὶ τῶ Μακεδονικῶ φιλοτιμίας ἐνέπεσεν ἐς ἀλλήλους. Καὶ ἐνταῦθα πίπτει Πτολεμαῖός τε ὁ Σελεύκου, ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ ἄλλοι ἐς εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατὸν τῶν οὐκ ἡμελημένων Μακεδόνων.

XI. Ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τάξεις τετραμμένους ἤδη τοὺς κατὰ σφᾶς τῶν Περσῶν ὄρωντες, ἐπὶ τοὺς ξένους τε τοὺς μισθοφόρους τοὺς Δαρείου καὶ τὸ πονούμενον σφῶν ἐπικάμψαντες ἀπὸ τε τοῦ ποταμοῦ ἀπέωσαντο αὐτούς, καὶ κατὰ τὸ παρερρωγὸς τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος ὑπερφαλαγγήσαντες ἐς τὰ πλάγια ἐμβεβληκότες ἤδη ἔκοπτον τοὺς ξένους.

Καὶ οἱ ἵππεῖς δὲ οἱ τῶν Περσῶν κατὰ τοὺς Θεσσαλοὺς 2 τεταγμένοι οὐκ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, ἀλλ' ἐπιδιαβάντες εὐρώστως ἐνέβαλον ἐς τὰς ἴλας τῶν Θεσσαλῶν. Καὶ ταύτῃ ξυνέστη ἵππομαχία καρτερά· οὐδὲ πρόσθεν ἐνέκλιναν οἱ Πέρσαι, πρὶν Δαρεῖόν τε πεφευγότα ἦσθοντο καὶ πρὶν ἀπορραγῆναι σφῶν τοὺς μισθοφόρους ζυγκοπέντας ὑπὸ τῆς φάλαγγος. Τότε δ' ἤδη λαμπρά τε 3 καὶ ἐκ πάντων ἡ φυγὴ ἐγίγνετο· καὶ οἱ τε τῶν Περσῶν ἵπποι ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἑκακοπάθουν βαρέως ὠπλισμένους τοὺς ἀμβάτας σφῶν φέροντες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἵππεῖς κατὰ στενάς ὁδοὺς πλήθει τε πολλοὶ καὶ πεφοβημένως ξὺν ἀταξία ἀποχωροῦντες οὐ μεῖον ὑπ' ἀλλήλων καταπατούμενοι ἢ πρὸς τῶν διωκόντων πολεμίων ἐβλάπτοντο. Καὶ οἱ Θεσσαλοὶ εὐρώστως αὐτοῖς ἐπέκειντο, ὥστε οὐ μεῖον ἢ τῶν πεζῶν 3 φόνος ἐν τῇ φυγῇ τῶν ἵππέων ἐγίγνετο.

Δαρεῖος δέ, ὡς αὐτῷ τὸ πρῶτον ὑπ' Ἄλεξάνδρου ἐφοβήθη τὸ κέρας τὸ εὐώνυμον καὶ ταύτῃ ἀπορρηγνύμενον κα-

τεῖδε τοῦ ἄλλου στρατοπέδου, εὐθύς, ὡς εἶχεν, ἐπὶ τοῦ ἄρ-
 5 ματος ζῦν τοῖς πρώτοις ἔφευγε. Καὶ ἔστε μὲν ὀμαλοῖς χω-
 ρίοις ἐν τῇ φυγῇ ἐνετύγχανεν, ἐπὶ τοῦ ἄρματος διεσφύζετο·
 ὡς δὲ φάραγγί τε καὶ ἄλλαις δυσχωρίαις ἐνέκυρσε, τὸ μὲν
 ἄρμα ἀπολείπει αὐτοῦ καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν κἀνδυν ἐκδύς·
 ὁ δὲ καὶ τὸ τόξον ἀπολείπει ἐπὶ τοῦ ἄρματος· αὐτὸς δὲ ἵππου
 ἐπιβάς ἔφυγε.

6 Καὶ ἡ νύξ οὐ διὰ μακροῦ ἐπιγενομένη ἀφείλετο αὐτὸν
 τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἀλῶναι. Ἀλεξάνδρος γάρ, ἔστε μὲν
 φάος ἦν, ἀνά κράτος ἐδίωκεν· ὡς δὲ ξυνεσκόταξέ τ' ἤδη καὶ
 τὰ πρὸ ποδῶν ἀφανῆ ἦν, ἐς τὸ ἔμπαλιν ἀπετρέπετο ὡς ἐπὶ
 τὸ στρατόπεδον· τὸ μέντοι ἄρμα τοῦ Δαρείου ἔλαβε καὶ τὴν
 7 ἀσπίδα ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸν κἀνδυν καὶ τὸ τόξον. Καὶ γὰρ καὶ
 ἡ δίωξις βραδυτέρα αὐτῷ ἐγεγόνει, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ παραρ-
 ρῆξει τῆς φάλαγγος ἐπιστρέψας καὶ αὐτὸς οὐ πρόσθεν ἐς τὸ
 διώκειν ἐτρέπετο, πρὶν τοὺς τε μισθοφόρους τοὺς ξένους καὶ τὸ
 τῶν Περσῶν ἵππικὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπωσθέντας κατεῖδε.

8 Τῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον Ἀρσάμης μὲν καὶ Ῥεομί-
 θρης καὶ Ἀτιζύης τῶν ἐπὶ Γρανικῷ ἡγήσαμένων τοῦ ἵππι-
 κοῦ· ἀποθνήσκει δὲ καὶ Σαβάκης, ὁ Αἰγύπτου σατράπης,
 καὶ Βουβάκης τῶν ἐντίμων Περσῶν· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἐς
 δέκα μάλιστα μυριάδας καὶ ἐν τούτοις ἵππεῖς ὑπὲρ τοῦ μυ-
 ρίου, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ξυνεπιστόμενος
 τότε Ἀλεξάνδρῳ, τοὺς μετὰ σφῶν διώκοντας Δαρεῖον, ὡς
 ἐπὶ φάραγγί τινι ἐν τῇ διώξει ἐγένοντο, ἐπὶ τῶν νεκρῶν δια-
 9 βῆναι τὴν φάραγγα. Τό τε στρατόπεδον τοῦ Δαρείου εὐθύς
 ἐξ ἐφόδου ἐάλω καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ γυνὴ καὶ υἱὸς Δαρείου
 νήπιος· καὶ θυγατέρας δύο ἐάλωσαν καὶ ἄλλαι ἀμφ' αὐτάς
 Περσῶν τῶν ὁμοτίμων γυναῖκες οὐ πολλαί. Οἱ γὰρ ἄλλοι
 Πέρσαι τὰς γυναῖκας σφῶν ζῦν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς Δα-
 10 μασκὸν ἔτυχον ἐσταλκότες· ἐπεὶ καὶ Δαρεῖος τῶν τε χρη-

μάτων τὰ πολλὰ καὶ ὅσα ἄλλα μεγάλῳ βασιλεῖ ἐς πολυτελεῆ δίαιταν καὶ στρατευομένῳ ὅμως συνέπεται, ἐπεπόμφει ἐς Δαμασκόν, ὥστε ἐν τῷ στρατεύματι οὐ πλείονα ἢ τρισχίλια τάλαντα ἐάλω. Ἄλλὰ καὶ τὰ ἐν Δαμασκῷ χρῆματα ὀλίγον ὕστερον ἐάλω ὑπὸ Παρμενίωνος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο σταλέντος. Τοῦτο τὸ τέλος τῆ μάχῃ ἐκείνῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναίοις Νικοκράτους μηνὸς Μαιμακτηριῶνος.

γ') Τὰ μετὰ τὴν μάχην. Μεγαλοφυχία τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 12)

XII. Τῆ δὲ ὑστεραία, καίπερ τετρωμένος τὸν μηρὸν Ἀλέξανδρος, ὁ δὲ τοὺς τραυματίας ἐπῆλθε, καὶ τοὺς νεκροὺς ξυναγαγὼν ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς ξὺν τῆ δυνάμει πάσῃ ἐκτεταγμένη λαμπρότατα ὡς ἐς πόλεμον καὶ λόγῳ τ' ἐπεκόσμησεν ὅσοις τι διαπρεπὲς ἔργον ἐν τῆ μάχῃ ἢ αὐτὸς ξυνέγνω εἰργασμένον ἢ ἀκοῆ ξυμφωνούμενον ἔμαθε, καὶ χρημάτων ἐπιδόσει ὡς ἐκάστους ξὺν τῆ ἀξία ἐτίμησε. Καὶ Κιλικίας 2 μὲν ἀποδεικνύει σατράπην Βάλακρον τὸν Νικάνορος, ἓνα τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν, ἀντὶ δὲ τούτου ἐς τοὺς σωματοφύλακας κατέλεξε Μένητα τὸν Διονυσίου· ἀντὶ δὲ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου τοῦ ἀποθανόντος ἐν τῆ μάχῃ Πολυσπέρχοντα τὸν Σιμμίου ἄρχειν ἀπέδειξε τῆς ἐκείνου τάξεως. Καὶ τοῖς Σολεῦσι τὰ τε πεντήκοντα τάλαντα, ἃ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων σφίσι χρημάτων, ἀνῆκε καὶ τοὺς ὀμήρους ἀπέδωκεν.

Ὁ δ' οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου οὐδὲ τῆς γυναικὸς 3 ἢ τῶν παίδων ἠμέλησεν. Ἄλλὰ, λέγουσί τινες τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου γραψάντων, τῆς νυκτὸς αὐτῆς, ἢ ἀπὸ τῆς διώξεως τῆς Δαρείου ἐπανῆκεν, ἐς τὴν σκηνὴν παρελθόντα αὐτὸν τὴν Δαρείου, ἥτις αὐτῷ ἐξηρημένη ἦν, ἀκοῦσαι γυναικῶν οἰμωγὴν καὶ ἄλλον τοιοῦτον θόρυβον οὐ πόρρω τῆς σκηνῆς· 4

θέσθαι οὖν, αἵτινες γυναῖκες καὶ ἀνθ' ὅτου οὕτως ἐγγὺς παρασκηνοῦσι· καὶ τινα ἐξαγγεῖλαι, ὅτι « ὦ βασιλεῦ, ἡ μήτηρ τε καὶ ἡ θυγὴ Δαρείου καὶ οἱ παῖδες, ὡς ἐξηγγέλθη αὐταῖς, ὅτι τὸ τόξον τε τοῦ Δαρείου ἔχεις καὶ τὸν κἀνδυν τὸν βασιλικόν, καὶ ἡ ἀσπίς ὅτι κεκόμισται ὀπίσω ἡ Δαρείου, ὡς ἐπὶ τεθνεῶτι Δαρείῳ ἀνοιμώζουσι». Ταῦτα ἀκούσαντα Ἀλέξανδρον πέμψαι πρὸς αὐτὰς Λεονάτον, ἓνα τῶν ἐταίρων, ἐντειλάμενον φράσαι, ὅτι ζῆ Δαρείος, τὰ δὲ ὄπλα καὶ τὸν κἀνδυν ὅτι φεύγων ἀπέλιπεν ἐπὶ τῷ ἄρματι καὶ ταῦτα ὅτι μόνα ἔχει Ἀλέξανδρος. Καὶ Λεονάτον παρελθόντα ἐς τὴν σκηπὴν τά τε Δαρείου εἶπεῖν καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν αὐταῖς ξυγχαρεῖ Ἀλέξανδρος τὴν βασιλικὴν καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ καλεῖσθαι βασιλίσσας, ἐπεὶ οὐδὲ κατ' ἔχθραν οἱ γενέσθαι τὸν πόλεμον πρὸς Δαρείον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀσίας διαπεπολεμηῖσθαι ἐνόμωσεν. Ταῦτα μὲν Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος λέγουσι.

- 6 Λόγος δ' ἔχει καὶ αὐτὸν Ἀλέξανδρον τῇ ὑστεραίᾳ ἐλθεῖν εἴσω ξὺν Ἡφαιστίωνι μόνῳ τῶν ἐταίρων· καὶ τὴν μητέρα τὴν Δαρείου ἀμφιγνοήσασαν, ὅστις ὁ βασιλεὺς εἶη αὐτοῖν, ἐστάλθαι γὰρ ἄμφω τῷ αὐτῷ κόσμῳ, τὴν δὲ Ἡφαιστίωνι προσελθεῖν καὶ προσκυνῆσαι, ὅτι μεῖζον αὐτῇ ἐφάνη ἐκεῖ-
- 7 νος. Ὡς δὲ ὁ Ἡφαιστίων τ' ὀπίσω ὑπεχώρησε καὶ τις τῶν ἀμφ' αὐτήν, τὸν Ἀλέξανδρον δείξας, ἐκεῖνον ἐφη εἶναι Ἀλέξανδρον, τὴν μὲν καταιδεσθεῖσαν τῇ διαμαρτία ὑποχωρεῖν, Ἀλέξανδρον δ' οὐ φάναι αὐτὴν ἀμαρτεῖν· καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνον εἶναι Ἀλέξανδρον. Καὶ ταῦτα ἐγὼ οὐθ' ὡς ἀληθῆ οὐθ' ὡς πάντῃ ἀπιστα ἀνέγραψα. Ἀλλ' εἶτε οὕτως ἐπράχθη, ἐπαινώ Ἀλέξανδρον τῆς τ' ἐς τὰς γυναῖκας κατοικτίσεως καὶ τῆς ἐς τὸν ἐταῖρον πίστεως καὶ τιμῆς· εἶτε πιθανὸς δοκεῖ τοῖς ξυγγράψασιν Ἀλέξανδρος ὡς καὶ ταῦτα ἂν πράξας καὶ εἰπὼν, καὶ ἐπὶ τῷδε ἐπαινώ Ἀλέξανδρον.

[Μετὰ τὴν τραγικὴν συμφορὰν τοῦ ὁ Δαρεῖος φεύγει διὰ νυκτὸς μαζὶ μὲ τὴν ὀλιγάριθμον ἀκολουθίαν του. Τὴν ἐπομένην συγκεντρῶ-
νων καθ' ὁδὸν τὰ διεσκορπισμένα λείψανα τοῦ στρατοῦ του προχωρεῖ
εἰς τὴν Θάψακον καὶ τὸν Εὐφράτην. Ἐξ ἄλλου ὁ Ἀλέξανδρος προε-
λαύνει πρὸς τὴν Φοινίκην καὶ πλησιάζει εἰς τὴν μεγάλην καὶ πλου-
σίαν πόλιν Μάραθον. Καθ' ὁδὸν ὁ υἱὸς τοῦ ἡγεμόνος τῆς χώρας τὸν
ὑποδέχεται μὲ τιμὰς. Στεφανώνει μὲ χρυσοῦν στέφανον τὴν κεφαλὴν
τοῦ νικητοῦ καὶ παραδίδει εἰς αὐτὸν τὴν πόλιν].

Ἐπιστολαὶ Δαρείου καὶ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 14)

XIV. Ἐτι δ' ἐν Μαράθῳ Ἀλεξάνδρου ὄντος ἀφίκοντο
παρὰ Δαρείου πρέσβεις, ἐπιστολὴν τε κομίζοντες Δαρείου καὶ
αὐτοὶ ἀπὸ γλώσσης δεησόμενοι ἀφεῖναι Δαρεῖω τὴν μητέρα
καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας. Ἐδήλου δὲ ἡ ἐπιστολή, ²
ὅτι Φιλίππῳ τε πρὸς Ἀρταξέρξην φιλία καὶ ξυμμαχία ἐγένε-
νετο καί, ἐπειδὴ Ἄρσης ὁ υἱὸς Ἀρταξέρξου ἐβασίλευσεν,
ὅτι Φίλιππος ἀδικίας πρῶτος ἐς βασιλέα Ἄρσῃν ἤρξεν οὐδὲν
ἄχαρι ἐκ Περσῶν παθῶν. Ἐξ οὗ δὲ αὐτὸς βασιλεύει Περσῶν,
οὔτε πέμψαι τινὰ Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ἐς βεβαίωσιν τῆς
πάλαι οὔσης φιλίας τε καὶ ξυμμαχίας, διαβῆναί τε ζῆν στρα-
τιᾷ ἐς τὴν Ἀσίαν καὶ πολλὰ κακὰ ἐργάσασθαι Πέρσας. Τού-
του ἕνεκα καταβῆναι αὐτὸς τῇ χώρᾳ ἀμυνῶν καὶ τὴν ἀρχὴν
τὴν πατρῶαν ἀνασώσων. Τὴν μὲν δὴ μάχην, ὡς θεῶν τῷ
ἔδοξεν, οὕτω κριθῆναι, αὐτὸς δὲ βασιλεὺς παρὰ βασιλέως
γυναϊκά τε τὴν αὐτοῦ αἰτεῖν καὶ μητέρα καὶ παῖδας τοὺς
ἀλόντας, καὶ φιλίαν ἐθέλειν ποιήσασθαι πρὸς Ἀλέξανδρον
καὶ ξύμμαχος εἶναι τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ὑπὲρ τούτων πέμ-
πειν ἡξίου Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ζῆν Μενίσκῳ τε καὶ
Ἀρσίμα, τοῖς ἀγγέλοις τοῖς ἐκ Περσῶν ἤκουσι, τοὺς τὰ
πιστὰ ληφόμενους τε καὶ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου δώσοντας.

- 4 Πρὸς ταῦτα ἀντιγράφει Ἀλέξανδρος καὶ ζυμπέμπει τοῖς παρὰ Δαρείου ἐλθοῦσι Θέρσιππον, παραγγείλας τὴν ἐπιστολὴν δοῦναι Δαρείῳ, αὐτὸν δὲ μὴ διαλέγεσθαι ὑπὲρ μηδενός. Ἡ δὲ ἐπιστολὴ ἢ Ἀλεξάνδρου ἔχει ὧδε· «Οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι ἐλθόντες ἐς Μακεδονίαν καὶ ἐς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς οὐδὲν προηδικημένοι· ἐγὼ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἡγεμῶν κατασταθεὶς καὶ τιμωρήσασθαι βουλόμενος Πέρσας διέβην ἐς τὴν Ἀσίαν ὑπαρξάντων ὑμῶν.
- 5 Καὶ γὰρ Περινηθίοις ἐβοηθήσατε, οἱ τὸν ἐμὸν πατέρα ἠδίκουν, καὶ ἐς Θράκην, ἧς ἡμεῖς ἤρχομεν, δύναμιν ἐπεμψεν Ὀχος. Τοῦ δὲ πατρὸς ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων, οὓς ὑμεῖς συνετάξατε, ὡς αὐτοὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πρὸς ἅπαντας ἐκομπάσατε, καὶ Ἄρσην ἀποκτείναντός σου μετὰ Βαγῶου, καὶ τὴν ἀρχὴν κατασχόντος οὐ δικαίως οὐδὲ κατὰ τὸν Περσῶν νόμον, ἀλλὰ ἀδικοῦντος Πέρσας, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας γράμματα οὐκ ἐπιτήδεια διαπέμ-
- 6 ποντος, ὅπως πρὸς με πολεμῶσι, καὶ χρήματα ἀποστέλλοντος πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ ἄλλους τινὰς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν μὲν ἄλλων πόλεων οὐδεμιᾶς δεχομένης, Λακεδαιμονίων δὲ λαβόντων, καὶ τῶν παρὰ σοῦ πεμφθέντων τοὺς ἐμοὺς φίλους διαφθειράντων καὶ τὴν εἰρήνην, ἣν τοῖς Ἑλλησι κατεσκευάσα, διαλύειν ἐπιχειρούντων, ἐστράτευσά ἐπὶ σὲ ὑπάρξαντος σοῦ τῆς ἔχθρας.
- 7 Ἐπεὶ δὲ μάχῃ νενίκηκα πρότερον μὲν τοὺς σοὺς στρατηγούς καὶ σατράπας, νῦν δὲ σὲ καὶ τὴν μετὰ σοῦ δύναμιν, καὶ τὴν χώραν ἔχων τῶν θεῶν μοι δόντων, ὅσοι τῶν μετὰ σοῦ παραταξαμένων μὴ ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανον, ἀλλὰ παρ' ἐμὲ κατέφυγον, τούτων ἐπιμέλομαι καὶ οὐκ ἄκοντες παρ' ἐμοὶ
- 8 εἰσιν, ἀλλὰ αὐτοὶ ἐκόντες ζυστρατεύονται μετ' ἐμοῦ. Ὡς οὖν ἐμοῦ τῆς Ἀσίας ἀπάσης κυρίου ὄντος ἦκε πρὸς ἐμέ. Εἰ δὲ φοβῆ, μὴ ἐλθὼν πάθῃς τι ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι, πέμπε τινὰς τῶν

φίλων τὰ πιστὰ ληψομένους. Ἐλθὼν δὲ πρὸς με τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας καὶ εἰ ἄλλο τι θέλεις αἴτει καὶ λάμβανε. Ὅτι γὰρ ἂν πείθης ἐμέ, ἔσται σοι. Καὶ τοῦ λοιποῦ, ὅταν πέμπης παρ' ἐμέ, ὡς πρὸς βασιλέα τῆς Ἀσίας πέμπε, μηδὲ ἐξ ἴσου ἐπίστελλε, ἀλλ' ὡς κυρίῳ ὄντι πάντων τῶν σῶν φράζε, εἴ του δέῃ· εἰ δὲ μὴ, ἐγὼ βουλευέσομαι περὶ σοῦ ὡς ἀδικοῦντος. Εἰ δ' ἀντιλέγεις περὶ τῆς βασιλείας, ὑπομείνας ἔτι ἀγώνισαι περὶ αὐτῆς καὶ μὴ φεῦγε, ὡς ἐγὼ ἐπὶ σὲ πορεύσομαι, οὗ ἂν ᾗς ».

[Ὁ Λόκληρος ἢ Φοινίκη ὑποτάσσεται χωρὶς ἀντίστασιν εἰς τὸν προελαύνοντα Ἀλέξανδρον. Μόνον ἢ Τύρος ἀρνεῖται ὑποταγὴν καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον νὰ μὴ τὴν προσβάλλῃ, μὲ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ τηρήσῃ στάσιν οὐδετέραν ἀπέναντι τῶν δύο ἐμπολέμων. Ὁ Ἀλέξανδρος δέχεται τοῦτο, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ νὰ θυσιάσῃ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὸν ὑπάρχοντα ἐκεῖ παλαιότατον ναὸν τοῦ ἀρχαίου ἥρωος. Οἱ Τύριοι δμως δὲν θέλουν νὰ ἱκανοποιήσουν τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος ἀγανακτήσας ἀποφασίζει νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν βιαίως. Εἰς συγκέντρωσιν τῶν στρατηγῶν του ἐξηγεῖ, ὅτι ἢ κατάληψις τῆς Τύρου εἶναι ἀπαραίτητος, διότι μὲ τὴν ἀμφίβολον στάσιν ταύτης δὲν θὰ ἦσαν ἀσφαλεῖς εἰς τὴν περαιτέρω πορείαν των, ἐφ' ὅσον μάλιστα οἱ Πέρσαι, κατέχοντες τὴν Κύπρον καὶ τὴν Αἴγυπτον, θὰ ἦσαν θαλασσοκράτορες καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ προσλάβουν μὲ τὸ μέρος των τὰς ὑπόπτους ἑλληνικὰς πόλεις καὶ νήσους καὶ νὰ μεταφέρουν τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Σκέπτεται ὅτι μὲ τὴν κατάληψιν τῆς Τύρου θὰ διηκολύνετο ἢ κατάληψις τῆς Κύπρου καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ θὰ ἐξησφαλίζετο ἢ θαλασσοκρατία τῶν Μακεδόνων. Αἱ σκέψεις αὗται ἐπεδοκιμάσθησαν ἀπὸ τοὺς στρατηγούς του καὶ ἤρχισεν ἡ πολιορκία τῆς Τύρου. Ἡ πόλις ἦτο ὄχυρὰ καὶ ἢ ἀντίστασις πεισματώδης, διαρκέσασα ἐπὶ ἑπτὰ μῆνας. Ἀλλ' ἢ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν ἐνίκησε. Τὰ τέως ἀκλόνητα ὄχυρὰ τῆς πόλεως καὶ τὰ θεωρούμενα ἀπόρητα τείχη της ἔπεσαν πρὸ τῆς ὀρμητικῆς καὶ πείσμονος δυνάμεως τοῦ Ἀλεξάνδρου. Οἱ Μακεδόνες εἰσηλθον εἰς τὴν πόλιν θριαμβευταὶ (Ἀῤῥουστος 332)].

Ὁ Δαρείος ζητεῖ εἰρήνην. Ἀπάντησις τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 25)

XXV. Ἔτι δὲ ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Τύρου ζυνεχομένου Ἀλεξάνδρου ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις ὡς αὐτὸν ἀπαγγέλλοντες μύρια μὲν τάλαντα ὑπὲρ τῆς μητρὸς τε καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παίδων δοῦναι ἐθέλειν Ἀλεξάνδρῳ Δαρείον τὴν δὲ χώραν πᾶσαν τὴν ἐντὸς Εὐφράτου ποταμοῦ ἔστε ἐπὶ θάλασσαν τὴν Ἑλληνικὴν Ἀλεξάνδρου εἶναι· ἀγαγόμενον δὲ γυναῖκα τὴν Δαρείου παῖδα Ἀλέξανδρον φίλον τε εἶναι Δαρείῳ καὶ ξύμμαχον.

2 Καὶ τούτων ἐν τῷ ξυλλόγῳ τῶν ἐταίρων ἀπαγγεληθέντων Παρμενίωνα μὲν λέγουσιν Ἀλεξάνδρῳ εἰπεῖν, ὅτι αὐτὸς ἂν Ἀλέξανδρος ὢν ἐπὶ τούτοις ἠγάπησε καταλύσας τὸν πόλεμον μηκέτι τὸ πρόσω κινδυνεύειν· Ἀλέξανδρον δὲ Παρμενίῳ ἀποκρίνασθαι, ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν, εἴπερ Παρμενίων ᾔην, οὕτως ἔπραξεν, ἐπεὶ δὲ Ἀλέξανδρός ἐστιν, ἀποκρινεῖσθαι
3 Δαρείῳ, ἄπερ δὴ καὶ ἀπεκρίνατο. Ἔφη γὰρ οὔτε χρημάτων δεῖσθαι παρὰ Δαρείου οὔτε τῆς χώρας λαβεῖν ἀντὶ τῆς πάσης τὸ μέρος· εἶναι γὰρ τά τε χρήματα καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πᾶσαν· ἀγαγέσθαι τε γυναῖκα εἰ ἐθέλοι τὴν Δαρείου παῖδα, ἀγαγέσθαι ἂν καὶ οὐ διδόντος Δαρείου· ἐκέλευέ τε αὐτὸν ἤκειν, εἴ τι εὐρέσθαι ἐθέλοι φιλόανθρωπον παρ' αὐτοῦ.

Ταῦτα ὡς ἤκουσε Δαρείος, τὰς μὲν ξυμβάσεις ἀπέγνω τὰς πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐν παρασκευῇ δὲ τοῦ πολέμου αὐτίς ᾔην.

[Μετὰ τὴν θριαμβευτικὴν κατάληψιν τῆς Τύρου ὁ Ἀλέξανδρος στρέφεται πρὸς Ν. μετὰ τὴν ἀπόφασιν νὰ καταλάβῃ τὴν Αἴγυπτον. Πρὸ τούτου βαδίζει κατὰ τῆς Γάζης, μεγάλης πόλεως τῆς Παλαιστίνης, μετὰ δίμηνον δὲ πολιορκίαν τὴν κυριεύει καὶ τὴν χρησιμοποιεῖ ὡς ὀρηκτήριον (Νοέμβριος 332). Ἀπὸ τῆς Γάζαν προχωρεῖ τώρα ἀνεμπίδοτος πρὸς τὴν Αἴγυπτον].

BIBAION TRITON

‘Ο Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Αἴγυπτον.

‘Η κτίσις τῆς Ἀλεξανδρείας.

(Κεφ. 1)

Ι. Ἀλέξανδρος δ’ ἐπ’ Αἴγυπτου, ἵναπερ τὸ πρῶτον ὠρμήθη, ἐστέλλετο, καὶ ἐβδόμη ἡμέρα ἀπὸ τῆς Γάζης ἐλαύων ἦκεν ἐς Πηλουσίον τῆς Αἴγυπτου. Ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς παρέπλει αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ὡς ἐπ’ Αἴγυπτον· καὶ καταλαμβάνει τὰς ναῦς ἐν Πηλουσίῳ ὀρμούσας. Μαζάκης δὲ ὁ Πέρσης, ὃς ἦν σατράπης Αἴγυπτου ἐκ Δαρείου καθεστηκώς, τὴν τ’ ἐν Ἰσσω μάχην ὅπως ξυνέβη πεπυσμένος καὶ Δαρεῖον ὅτι αἰσχυρᾶ φυγῆ ἔφυγε, καὶ Φοινίκην τε καὶ Συρίαν καὶ τῆς Ἀραβίας τὰ πολλὰ ὑπ’ Ἀλεξάνδρου ἐχόμενα, αὐτῷ τ’ οὐκ οὔσης δυνάμεως Περσικῆς, ἐδέχετο ταῖς τε πόλεσι φιλίως καὶ τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον.

Ὁ δ’ ἐς μὲν Πηλουσίον φυλακὴν ἐσήγαγε, τοὺς δ’ ἐπὶ τῶν νεῶν ἀναπλεῖν κατὰ τὸν ποταμὸν κελεύσας ἔστ’ ἐπὶ Μέμφιν πόλιν αὐτὸς ἐφ’ Ἡλιουπόλεως ἦει, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν ποταμὸν τὸν Νεῖλον καὶ ὅσα καθ’ ὁδὸν χωρία ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων κατασχών, διὰ τῆς ἐρήμου ἀφίκετο ἐς Ἡλιούπολιν. Ἐκεῖθεν δὲ διαβὰς τὸν πόρον ἦκεν ἐς Μέμφιν· καὶ θύει ἐκεῖ τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τῷ Ἄπιδι καὶ ἀγῶνα ἐποίησε γυμνικόν τε καὶ μουσικόν· ἦκον δ’ αὐτῷ οἱ ἀμφὶ ταῦτα τεχνῖται ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἱ δοκιμώτατοι. Ἐκ δὲ Μέμφιος κατέπλει κατὰ τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν τοὺς τε ὑπασπιστάς ἐπὶ τῶν νεῶν λαβὼν καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριανας καὶ τῶν ἱππέων τὴν βασιλικὴν ἕλην τὴν τῶν ἐταίρων.

Ἐλθὼν δ’ ἐς Κάνωβον καὶ κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μαρίαν περιπελεύσας ἀποβαίνει, ὅπου νῦν Ἀλεξάνδρεια πόλις ᾤκι-

σαι, Ἀλεξάνδρου ἐπώνυμος. Καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὁ χῶρος κάλλιστος κτίσαι ἐν αὐτῷ πόλιν καὶ γενέσθαι ἂν εὐδαίμονα τὴν πόλιν. Πόθος οὖν λαμβάνει αὐτὸν τοῦ ἔργου, καὶ αὐτὸς τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκεν, ἵνα τ' ἀγοράν ἐν αὐτῇ δεῖμασθαι ἔδει καὶ ἱερά ὅσα καὶ θεῶν ὄντων, τῶν μὲν Ἑλληνικῶν, Ἰσιδος δ' Αἰγυπτίας, καὶ τὸ τεῖχος ἢ περιβεβλησθαι. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἐθύετο, καὶ τὰ ἱερά καλὰ ἐφαίνετο.

[Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος κατελήφθη ἀπὸ τὸν πόθον νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ περίφημον μαντεῖον τοῦ θεοῦ τῶν Αἰγυπτίων Ἀμμωνος, τὸ ὁποῖον εὐρίσκειτο εἰς μίαν ὄασιν τῆς λιβυκῆς ἐρήμου. Πράγματι μετέβη ἐκεῖ καὶ ἔλαβεν εὐχάριστον χρησμόν. Ἐπειτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Μέμφιν, ὅπου ἐδέχθη ἐπικουρίας ἀποσταλείσας ἐκ Μακεδονίας καὶ Θράκης. Ἀφοῦ δὲ ἐτακτοποίησε μὲ σύνεσιν τὰ τῆς διοικήσεως τῆς χώρας, τὴν ἀνοῖξεν τοῦ 331 ἐπανῆλθεν εἰς Φοινίκην καὶ ἐκεῖθεν ὀλίγον ἀργότερον κατηθύθη εἰς Θάψακον].

**Ἐπιστροφή εἰς Φοινίκην. Διάβασις τοῦ Εὐφράτου
καὶ τοῦ Τίγρητος.
(Κεφ. 7)**

VII. Καὶ ἀφίκετο ἐς Θάψακον Ἀλέξανδρος μὴνὸς Ἑκατομβαιῶνος ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησι Ἀριστοφάνους· καὶ καταλαμβάνει δυοῖν γεφύραιν ἐξευγμένον τὸν πόρον. Καὶ γὰρ Μαζαῖος, ὅτῳ ἡ φυλακὴ τοῦ ποταμοῦ ἐκ Δαρείου ἐπετέτραπτο, ἰπέεας μὲν ἔχων περὶ τρισχιλίους, πεζοὺς δ' ἑξακισχιλίους καὶ τούτων Ἑλληνας μισθοφόρους δισχιλίους, τέως μὲν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἐφύλασσαν, καὶ ἐπὶ τῷδε οὐ ξυνεχῆς ἡ γέφυρα ἐξευγμένη ἦν ἔστ' ἐπὶ τὴν ἀντιπέρας ὕχθην τοῖς Μακεδόσι, δειμαίνουσι, μὴ ἐπίθοντο οἱ ἀμφὶ Μαζαῖον τῇ γεφύρᾳ ἵνα ἐπαύετο· Μαζαῖος δέ, ὡς ἤκουσεν ἤδη προσάγοντα Ἀλέξανδρον, ὤχετο φεύγων ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ. Καὶ εὐθὺς ὡς ἔφυγε Μαζαῖος, ἐπεβλήθησαν αἱ γέφυραι τῇ

ὄχθη τῇ πέραν καὶ διέβη ἐπ' αὐτῶν ζὺν τῇ στρατιᾷ Ἀλέξανδρος.

Ἐνθεν δ' ἐχώρει ἄνω, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὸν Εὐφράτην³ ποταμὸν καὶ τῆς Ἀρμενίας τὰ ὄρη, διὰ τῆς Μεσοποταμίας καλουμένης χώρας. Οὐκ εὐθεῖαν δ' ἐπὶ Βαβυλῶνος ἤγεν ἀπὸ Εὐφράτου ὀρμηθεὶς, ὅτι τὴν ἐτέραν ἰόντι εὐπορώτερα τὰ ζύμπαντα τῷ στρατῷ ἦν, καὶ χιλὸς τοῖς ἵπποις καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν καὶ τὸ καῦμα οὐχ ὠσαύτως ἐπιφλέγον. Ἀλόντες δέ τινες κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν ἀπὸ τοῦ⁴ Δαρείου στρατεύματος κατασκοπῆς ἕνεκα ἀπεσκευασμένων ἐξήγγειλαν, ὅτι Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ καθηται ἐγνωκῶς εἶργειν Ἀλέξανδρον, εἰ διαβαίνει· καὶ εἶναι αὐτῷ στρατιὰν πολὺ μείζονα ἢ ζὺν ἢ ἐν Κιλικίᾳ ἐμάχετο. Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος ἦει σπουδῇ ὡς ἐπὶ τὸν Τίγρητα.⁵ Ὡς δ' ἀφίκετο, οὔτε αὐτὸν Δαρεῖον καταλαμβάνει οὔτε τὴν φυλακὴν, ἦντινα ἀπελελοίπει Δαρεῖος, ἀλλὰ διαβαίνει τὸν πόρον, χαλεπῶς μὲν δι' ὀξύτητα τοῦ ῥοῦ, οὐδενὸς δ' εἴργοντος.

Ἐνταῦθα ἀναπαύει τὸν στρατόν· καὶ τῆς σελήνης τὸ⁶ πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο· καὶ Ἀλέξανδρος ἔθουε τῇ τε σελήνῃ καὶ τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ γῆ, ὅτων τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέχει. Καὶ ἐδόκει Ἀριστάνδρῳ πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου εἶναι τῆς σελήνης τὸ πάθημα καὶ ἐκείνου τοῦ μηνὸς ἔσεσθαι ἢ μάχη, καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν νίκην σημαίνεσθαι Ἀλεξάνδρῳ. Ἄρας δ' ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ἦει διὰ τῆς Ἀσσυρίας⁷ χώρας, ἐν ἀριστερᾷ μὲν ἔχων τὰ Γορδυηνῶν ὄρη, ἐν δεξιᾷ δ' αὐτὸν τὸν Τίγρητα. Τετάρτη δὲ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς διαβάσεως οἱ πρόδρομοι αὐτῷ ἐξαγγέλλουσιν, ὅτι ἵππεῖς πολέμιοι ἀνά τὸ πεδίον φαίνονται, ὅσοι δέ, οὐκ ἔχειν εἰκάσαι. Ἐυντάξας οὖν τὴν στρατιὰν προὔχωρει ὡς ἐς μάχην· καὶ ἄλλοι αὖ τῶν προδρόμων προσελάσαντες ἀκριβέστερον οὔτοι κατιδόντες ἔφασκον δοκεῖ εἶναι σφισιν οὐ πλείους ἢ χιλίους τοὺς ἱππέας.

[^ο Ἀλέξανδρος τότε παραλαβὸν τὴν βασιλικὴν ἴλην καὶ μίαν τῶν ἑταίρων, καθὼς καὶ ἀρκετοὺς ἀνιχνευτάς, ἔτρεχεν ἐσπευσμένως, ἐνῶ τὸν ἄλλον στρατὸν τοῦ διέταξε ν' ἀκολουθῆ με κανονικὸν βῆμα. Οἱ ἰππεῖς τῶν Περσῶν, ὅταν εἶδαν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἤρχετο ὁρμητικῶς ἐναντίον των, ἐστράφησαν εἰς φυγὴν. Ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς καταδιώκει ἀκάθεκτος, τοὺς διασκορπίζει καὶ φονεῖ ἀρκετοὺς ἐξ αὐτῶν. Μερικοὶ συλλαμβάνονται αἰχμάλωτοι καὶ δίδουν τὴν πληροφορίαν ὅτι ὁ Δαρεῖος ἦτο πλησίον μὲ πολυάριθμον στρατεύμα. Πράγματι ὁ Δαρεῖος εἶχε συγκεντρώσει τεραστίας δυνάμεις ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ἀπεράντου κράτους του καὶ ἤρχετο μὲ τὴν ἀπόφασιν ν' ἀποπλῆν τὴν ἦταν, τὴν ὅποιαν εἶχεν ὑποστῆ εἰς Ἴσσον. Ἐλέγετο ὅτι τὸ στρατεύμα τοῦ Δαρείου ἀνήρχετο εἰς 1.000.000 πεζοὺς, 40.000 ἰππεῖς καὶ 200 δρεπανηφόρα ἄρματα. Εἶχε μαζί του καὶ μερικοὺς ἐλέφαντας, τοὺς ὁποίους ἔφερον οἱ Ἰνδοὶ οἱ κατοικοῦντες ἐντεῦθεν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ.

Μὲ αὐτὴν τὴν δύναμιν ἦτο στρατοπεδευμένος ὁ Δαρεῖος εἰς τὰ Γανγάμηλα πλησίον τοῦ Βουμήλου ποταμοῦ καὶ εἰς ἀπόστασιν 600 περίπου σταδίων ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Ἀρβήλων, εἰς τόπον τελείως ὁμαλόν. Ἐναντι τῆς δυνάμεως αὐτῆς ὁ Ἀλέξανδρος διέθετε 40.000 πεζοὺς καὶ 7.000 ἰππεῖς. Δὲν ἔχασεν ὁμως τὸ θάρρος του καὶ μὲ τὴν μεγαλοφυΐαν του συνέλαβε τὸ σχέδιον τοῦ μεγάλου ἀγῶνος. Ἐν πρώτοις παρέμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, διὰ νὰ ἀναπαυθῆ ὁ καταπεποιημένος στρατός του. Περιέφραξε τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ χαράκιμα καὶ ἀφῆκεν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ μεταγωγικὰ καὶ τοὺς ἀνικάνους πρὸς μάχην. Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ παρέλαβε τὴν μάχιμον δύναμίν του, ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐκινήθη μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν Περσῶν κατὰ τὰ ἐξημερώματα. Ἐξ ἄλλου ὁ Δαρεῖος ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἤρχετο ἐναντίον του καὶ παρέταξε τὸν στρατὸν του πρὸς μάχην.

Οἱ δύο στρατοὶ ἀπεῖχον μόνον τριάκοντα στάδια (περίπου 6 χιλιόμετρα). Ὁ Ἀλέξανδρος κατέβαινε μὲ τὸν στρατὸν του κάτω ἀπὸ τοὺς λόφους πρὸς τὴν ἀνοικτὴν πεδιάδα. Ἐκεῖ, ὅταν εἶδε τοὺς βαρβάρους, ἐσταμάτησε τὴν φάλαγγά του. Παραλαβὸν δὲ τοὺς ἐλαφρὰ ὀπλισμένους στρατιώτας καὶ τοὺς ἑταίρους ἐκ τῶν ἰππέων, περιήρχετο ἐξετάζων ὅλον τὸν τόπον, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ συνάψῃ τὴν μάχην. Ὅταν ἐπέστρεψε, συνεκάλεσεν ὅλους τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στρατεύματος καὶ τοὺς προέτρεψε νὰ ἐμψυχώσουν τοὺς στρατιώτας διὰ τὸν μέγαν ἀγῶνα. « Κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν — ἔλεγε — δὲν θ' ἀγωνισθῶμεν περὶ

τῆς Κοίλης Συρίας ἢ τῆς Φοινίκης, οὐδὲ χάρις τῆς Αἰγύπτου, ὅπως προηγουμένως, ἀλλ' ἀπὸ αὐτὴν θὰ κριθῆ τελικῶς ἡ τύχη ὅλης τῆς Ἀσίας καὶ θὰ ἀποφασισθῆ ποῖοι θὰ λάβουν τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς». Αὐοῦ ἀπήρθυνε τὰς προτροπὰς αὐτὰς εἰς τοὺς ἀρχηγούς, διέταξε νὰ δειπνήσῃ ὁ στρατὸς καὶ ν' ἀναπαυθῆ. Λέγουν ὅτι ὁ Παρμενίων τὸν προέτρειπε νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν Περσῶν ἐν καιρῷ νυκτός, ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἦτο καλὸν ὁ Ἀλέξανδρος νὰ κλέψῃ τὴν νίκην, ἀλλ' ὅτι ἔπρεπε νὰ νικήσῃ φανερὰ καὶ χωρὶς πανουογίαν.

Οἱ δύο στρατοὶ λοιπὸν παρατεταγμένοι μὲ ὅλας τὰς ἀπαιτουμένας διὰ τὴν μάχην προετοιμασίας μέχρι τῆς τελευταίας λεπτομερείας, ἀνεμένον ἕως τὰ ἐξημερόματα, ὅτε ἤρχισαν κινούμενοι].

Ἡ κρίσιμος μάχη εἰς τὰ Γαυγάμηλα (331 π. Χ.).

Νέα φυγὴ τοῦ Δαρείου.

(Κεφ. 13-15)

XIII. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη τὰ στρατόπεδα ἐγίγνετο, ὠφθη Δαρεῖός τε καὶ οἱ ἄμφ' αὐτόν, οἳ τε μηλοφόροι Πέρσαι καὶ Ἴνδοι καὶ Ἀλβανοὶ καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται, κατ' αὐτόν Ἀλέξανδρον τεταγμένοι καὶ τὴν ἔλην τὴν βασιλικήν. Ἦγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Ἀλέξανδρος μᾶλλον, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντιπαρῆγον, ὑπερφαλαγγοῦντες πολὺ ἐπὶ τῷ σφῶν εὐωνύμῳ. Ἦδη τε οἱ τῶν Σκυθῶν ἰππεῖς 2 περιππεύοντες ἤπτοντο τῶν προτεταγμένων τῆς Ἀλεξάνδρου τάξεως, καὶ Ἀλέξανδρος ἔτι ὅμως ἤγεν ἐπὶ δόρυ, καὶ ἐγγὺς ἦν τοῦ ἐξαλλάσσειν τὸν ὠδοποιημένον πρὸς τῶν Περσῶν χῶρον. Ἐνθα δὴ δείσας Δαρεῖος, μὴ προχωρησάντων ἐς τὰ οὐχ ὀμαλὰ τῶν Μακεδόνων ἀχρεῖά σφισι γένηται τὰ ἄρματα, κελεύει τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου περιππεύειν τὸ κέρας τὸ δεξιόν, ἢ Ἀλέξανδρος ἤγε, τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρας.

Τούτου δὲ γενομένου Ἀλέξανδρος ἐμβάλλειν κελεύει ἐς 3 αὐτοὺς τοὺς μισθοφόρους ἰππέας, ὧν Μενίδας ἤγειτο. Ἀν-

τεκδραμόντες δ' ἐπ' αὐτούς οἱ τε Σκύθαι ἵππεῖς καὶ τῶν Βακτριῶν οἱ ξυντεταγμένοι τοῖς Σκύθαις τρέπουσιν ὀλίγους ὄντας πολλῶ πλείονες. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς περὶ Ἀρίστωνά τε, τοὺς Παίονας, καὶ τοὺς ξένους ἐμβαλεῖν τοῖς Σκύθαις ἐκέλευσε· καὶ ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι. Βάκτριοι δὲ οἱ ἄλλοι πελάσαντες τοῖς Παίοσι τε καὶ ξένοις τοὺς τε σφῶν φεύγοντας ἤδη ἀνέστρεψαν ἐς τὴν μάχην καὶ τὴν ἵππομαχίαν ξυστῆναι ἐποίησαν. Καὶ ἐπιπτον μὲν πλείονες τῶν Ἀλεξάνδρου, τῷ τε πλήθει τῶν βαρβάρων βιαζόμενοι καὶ ὅτι αὐτοὶ τε οἱ Σκύθαι καὶ οἱ ἵπποι αὐτοῖς ἀκριβέστερον ἐς ἀλκὴν πεφραγμένοι ἦσαν. Ἀλλὰ καὶ ὡς τάς τε προσβολὰς αὐτῶν ἐδέχοντο οἱ Μακεδόνες καὶ βία κατ' ἴλας προσπίπτοντες ἐξέωθουν ἐκ τῆς τάξεως.

5 Καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἄρματα τὰ δρεπανηφόρα ἐφῆκον οἱ βάρβαροι κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον, ὡς ἀναταράζοντες αὐτῷ τὴν φάλαγγα. Καὶ ταύτῃ μάλιστα ἐφεύσθησαν. Τὰ μὲν γὰρ εὐθύς, ὡς προσεφέρετο, κατηκόντισαν οἱ τ' Ἀγριᾶνες καὶ οἱ ξὺν Βαλάκρῳ ἀκοντισταὶ οἱ προτεταγμένοι τῆς ἵππου τῶν ἐταίρων· τὰ δὲ τῶν ρυτήρων ἀντιλαμβανόμενοι τοὺς τ' ἀναβάτας κατέσπων καὶ τοὺς ἵππους περιστάμενοι ἔκοπτον. Ἔστι δ' ἃ καὶ διεξέπεσε διὰ τῶν τάξεων· διέσχον γάρ, ὥσπερ παρήγγελτο αὐτοῖς, ἵνα προσέπιπτε τὰ ἄρματα· καὶ ταύτῃ μάλιστα ξυνέβη αὐτὰ τε σῶα καὶ οἷς ἐπηλάθῃ ἀβλαβῶς διελθεῖν· ἀλλὰ καὶ τούτων οἱ τε ἵπποκόμοι τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς καὶ οἱ ὑπασπισταὶ οἱ βασιλικοὶ ἐκράτησαν.

XIV. Ὡς δὲ Δαρεῖος ἐπῆγεν ἤδη τὴν φάλαγγα πᾶσαν, ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος Ἀρέτην μὲν κελεύει ἐμβαλεῖν τοῖς περιππεύουσι τὸ κέρασ σφῶν τὸ δεξιὸν ὡς ἐς κύκλωσιν· αὐτὸς δὲ τέως μὲν ἐπὶ κέρως τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἤγεν, τῶν δ' ἐκβοηθησάντων ἱππέων τοῖς κυκλούμενοις τὸ κέρασ τὸ

δεξιὸν παραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον καὶ ὡσερ ἔμβολον ποιήσας τῆς τε ἵππου τῆς ἐταιρικῆς καὶ τῆς φάλαγγος τῆς ταύτης τεταγμένης ἤγε δρόμῳ τε καὶ ἀλαλαγμαῶ ὡς ἐπ' αὐτὸν Δαρσεῖον. Καὶ χρόνον μὲν τινα ὀλίγον ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο· 3 ὡς δὲ οἱ τε ἵππεῖς οἱ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος εὐρώστως ἐνέκειντο ὠθισμοῖς τε χρώμενοι καὶ τοῖς ξυστοῖς τὰ πρόσωπα τῶν Περσῶν κόπτοντες, ἢ τε φάλαγγε ἢ Μακεδονικῇ πυκνῇ καὶ ταῖς σαρίσσαις πεφρικυῖα ἐμβεβλήκει ἤδη αὐτοῖς, καὶ πάντα ὁμοῦ τὰ δεινὰ καὶ πάλαι ἤδη φοβερῶ ὄντι Δαρσεῖῳ ἐφαίνετο, πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευγεν· ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ περιπτεούμετες τῶν Περσῶν τὸ κέρχας ἐμβαλόντων ἐς αὐτοὺς εὐρώστως τῶν ἀμφ' Ἀρέτην.

Ταύτη μὲν δὴ τῶν Περσῶν φυγὴ καρτερά ἦν, καὶ οἱ 4 Μακεδόνες ἐρεπόμενοι ἐφόνευον τοὺς φεύγοντας. Οἱ δ' ἀμφὶ Σιμίαν καὶ ἡ τούτου τάξις οὐκέτι ζυνεξορμηῖσαι Ἀλέξανδρῳ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐς τὴν δίωξιν, ἀλλ' ἐπιστήσαντες τὴν φάλαγγα αὐτοῦ ἠγωνίζοντο, ὅτι τὸ εὐώνυμον τῶν Μακεδόνων πονεῖσθαι ἠγγέλλετο. Καὶ ταύτη παραρραγείσης 5 αὐτοῖς τῆς τάξεως κατὰ τὸ διέχον διεκπαίουσι τῶν τ' Ἰνδῶν τινες καὶ τῆς Περσικῆς ἵππου ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα τῶν Μακεδόνων· καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖ καρτερόν ἐγίγνετο. Οἱ τε γὰρ Πέρσαι θρασέως προσέκειντο ἀνόπλοις τοῖς πολλοῖς καὶ οὐ προσδοκήσασιν ἐπὶ σφᾶς διεκπεσεῖσθαι τινας διακόψαντας διπλῆν τὴν φάλαγγα, καὶ οἱ αἰχμάλωτοι βάρβαροι ἐμβαλόντων τῶν Περσῶν ζυνεπέθεντο καὶ αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσιν ἐν τῷ ἔργῳ. Τῶν δ' ἐπιτεταγμένων τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ 6 ἡγεμόνες ὀξέως μαθόντες τὸ γιγνόμενον μεταβαλόντες, ἤπερ παρήγγελο αὐτοῖς, τὴν τάξιν ἐπιγίγνονται κατὰ νώτου τοῖς Πέρσαις, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν αὐτοῦ ἀμφὶ τοῖς σκευοφόροις ζυνεχομένους ἀπέκτειναν, οἱ δ' αὐτῶν ἐγκλίναντες

ἔφευγον. Οἱ δ' ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν Περσῶν οὕπω τῆς φυγῆς τῆς Δαρείου ἤσθημένοι περιππεύσαντες τὸ Ἀλεξάνδρου εὐώνυμον κατὰ κέρας τοῖς ἀμφὶ τὸν Παρμενίωνα ἐνέβαλλον.

XV. Καὶ ἐν τούτῳ ἀμφιβόλων τὰ πρῶτα γενομένων τῶν Μακεδόνων πέμπει Παρμενίων παρ' Ἀλεξάνδρον σπουδῆ ἀγγελοῦντα, ὅτι ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς καὶ βοηθεῖν δεῖ. Ταῦτα ὡς ἐξηγγέθη Ἀλεξάνδρῳ τοῦ μὲν διώκειν ἔτι ἀπετράπετο, ἐπιστρέψας δὲ ξὺν τῇ ἵππῳ τῶν ἐταίρων ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τῶν βαρβάρων ἤγε δρόμῳ. Καὶ πρῶτα μὲν τοῖς φεύγουσι τῶν πολεμίων ἵππεῦσιν, τοῖς τε Παρθυαίοις καὶ τῶν Ἰνδῶν ἔστιν οἷς καὶ Πέρσαις τοῖς πλείστοις καὶ 2 κρατίστοις ἐμβάλλει. Καὶ ἵππομαχία αὕτη καρτερωτάτη τοῦ παντὸς ἔργου ξυνέστη. Ἐς βάθος τε γάρ, οἷα δὴ ἰληδὸν τεταγμένοι, ἀνέστρεφον οἱ βάρβαροι καὶ ἀντιμέτωποι τοῖς ἀμφ' Ἀλεξάνδρον ξυμπεσόντες οὐτ' ἀκοντισμῷ ἔτι οὐτ' ἐξελιγμοῖς τῶν ἵππων, ἥπερ ἵππομαχίας δίκη, ἐχρῶντο, ἀλλὰ διεκπαῖσαι πᾶς τις τὸ καθ' αὐτόν, ὡς μόνην ταύτην σωτηρίαν σφίσι οὔσαν, ἐπειγόμενοι ἔκοπτόν τε καὶ ἐκόπτοντο ἀφειδῶς, οἷα δὴ οὐχ ὑπὲρ νίκης ἀλλοτρίας ἔτι, ἀλλ' ὑπὲρ σωτηρίας οἰκείας ἀγωνιζόμενοι. Καὶ ἐνταῦθα πίπτουσι μὲν ἀμφὶ ἐξήκοντα τῶν ἐταίρων τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τιτρώσκεται Ἡφαιστίων τ' αὐτὸς καὶ Κοῖνος καὶ Μενίδας· ἀλλὰ ἐκράτησε καὶ τούτων Ἀλέξανδρος.

3 Καὶ τούτων μὲν, ὅσοι διεξέπεσον διὰ τῶν ἀμφ' Ἀλεξάνδρον, ἔφευγον ἀνά κράτος· Ἀλέξανδρος δ' ἐγγὺς ἦν προσμεῖζαι ἤδη τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν πολεμίων. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Θεσσαλοὶ ἵππεῖς λαμπρῶς ἀγωνισάμενοι οὐχ ὑπελείποντο Ἀλεξάνδρῳ τοῦ ἔργου· ἔφευγον γὰρ ἤδη οἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν βαρβάρων, ὅπότε Ἀλέξανδρος αὐτοῖς ξυνέμειξεν, ὥστε ἀποτραπόμενος Ἀλέξανδρος ἐς τὸ διώκειν αὐθις 4 Δαρεῖον ἐξώρμησεν. Καὶ ἐδίωξεν, ἔστε φάος ἦν· καὶ οἱ ἀμφὶ

Παρμενίωνα τὸ καθ' αὐτοὺς διώκοντες εἶποντο. Ἄλλ' Ἀλέξανδρος μὲν διαβάς τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον κατεστρατοπέδευσε αὐτοῦ, ὡς ἀναπαῦσαι ὀλίγον τοὺς τ' ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους· Παρμενίων δὲ τό τε στρατόπεδον τῶν βαρβάρων εἶλε καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὰς καμήλους.

Ἄλέξανδρος δ' ἀναπαύσας τοὺς ἄμφ' αὐτὸν ἱππέας ἔστ' 5 ἐπὶ μέσας νύκτας προὔχῳρει αὖθις κατὰ σπουδὴν ἐπ' Ἀρβηλα, ὡς Δαρεῖόν τε αἰρήσων ἐκεῖ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. Καὶ ἀφίκετο ἐς Ἀρβηλα τῇ ὑστεραίᾳ διώξας τοὺς πάντας ἐκ τῆς μάχης σταδίου μάλιστα ἐς ἑξακοσίους. Καὶ Δαρεῖον μὲν οὐ καταλαμβάνει ἐν Ἀρβήλοις, ἀλλ' ἔφευγεν οὐδέ τι ἐλινύσας Δαρεῖος· τὰ χρήματα δ' ἐγκατελήφθη καὶ ἡ κατασκευὴ πᾶσα, καὶ τὸ ἄρμα τὸ Δαρείου αὖθις ἐγκατελήφθη καὶ ἡ ἄσπις αὖθις καὶ τὰ τόξα ἑάλω.

Ἀπέθανον δὲ τῶν ἄμφ' Ἀλέξανδρον ἄνδρες μὲν ἐς ἑκα- 6 τὸν μάλιστα, ἵπποι δ' ἐκ τε τῶν τραυμάτων καὶ τῆς κακοπαθείας τῆς ἐν τῇ διώξει ὑπὲρ τοὺς χιλίους, καὶ τούτων τῆς ἑταιρικῆς ἵππου σχεδόν τι οἱ ἡμίσεες. Τῶν βαρβάρων δὲ νεκροὶ μὲν ἐλέγοντο ἐς τριάκοντα μυριάδας, ἑάλωσαν δὲ πολὺ πλείονες τῶν ἀποθανόντων καὶ οἱ ἐλέφαντες καὶ τῶν ἀρμάτων ὅσα μὴ κατεκόπη ἐν τῇ μάχῃ.

Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ταύτῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος 7 Ἀθηναίους Ἀριστοφάνους μηνὸς Πυανεψιῶνος· καὶ Ἀριστάνδρῳ ξυνέβη ἡ μαντεία ἐν τῷ αὐτῷ μηνί, ἐν ὅτῳ ἡ σελήνη ἐκλιπῆς ἐφάνη, τὴν τε μάχην Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὴν νίκην γενέσθαι.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ εἰς τὰ Σοῦσα.

(Κεφ. 16)

XVI. Δαρεῖος μὲν δὴ εὐθύς ἐκ τῆς μάχης παρὰ τὰ ὄρη τὰ Ἀμενίων ἤλαυεν ἐπὶ Μηδίας, καὶ ζῦν αὐτῷ οἱ τε Βά-

- κτριοι ἰππεῖς, ὡς τότε ἐν τῇ μάχῃ ξυνετάχθησαν, ἔφευγον καὶ Περσῶν οἳ τε συγγενεῖς οἱ βασιλείως καὶ τῶν μηλοφόρων
 2 καλουμένων οὐ πολλοί. Προσεγένοντο δ' αὐτῶ κατὰ τὴν φυγὴν καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ἐς δισχιλίους, οὓς Πάτρων τε ὁ Φωκεὺς καὶ Γλαῦκος ὁ Αἰτωλὸς ἤγον. Ταύτῃ δ' αὐτῶ ἡ φυγὴ ἐπὶ Μηδίας ἐγένετο, ὅτι ἐδόκει τὴν ἐπὶ Σούσων τε καὶ Βαβυλῶνος ἤξειν Ἀλέξανδρον ἐκ τῆς μάχης, ὅτι οἰκουμένη τ' ἐκείνη πᾶσα ἦν καὶ ὁδὸς τοῖς σκευοφόροις οὐ χαλεπή, καὶ ἅμα τοῦ πολέμου τὸ ἄθλον ἡ Βαβυλῶν καὶ τὰ Σοῦσα ἐφαίνετο· ἡ δ' ἐπὶ Μηδίας μεγάλῳ στρατεύματι οὐκ εὐπορος.
- 3 Καὶ οὐκ ἐψεύσθη Δαρεῖος. Ἀλέξανδρος γὰρ ἐξ Ἀρβήλων ὄρμηθεις τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος εὐθὺς προύχωρει. Ἦδη τ' οὐ πόρρω Βαβυλῶνος ἦν καὶ τὴν δύναμιν ξυντεταγμένην ὡς ἐς μάχην ἤγε, καὶ οἱ Βαβυλώνιοι πανδημεὶ ἀπήντων αὐτῶ ξὺν ἱερεῦσί τε καὶ ἄρχουσι, δῶρά τε ὡς ἕκαστοι φέροντες καὶ τὴν πόλιν ἐνδιδόντες καὶ τὴν ἄκραν καὶ τὰ χρήματα.
- 4 Ἀλέξανδρος δὲ παρελθὼν ἐς τὴν Βαβυλῶνα τὰ ἱερά, ἃ Ἐέρζεης καθεῖλεν, ἀνοικοδομεῖν προσέταξε Βαβυλωνίοις, τὰ τ' ἄλλα καὶ τοῦ Βήλου τὸ ἱερόν, ὃν μάλιστα θεῶν τιμῶσι
 5 Βαβυλώνιοι. . . Ἐνθα δὲ καὶ τοῖς Χαλδαίοις ἐνέτυχε, καὶ ὅσα ἐδόκει Χαλδαίοις ἀμφὶ τὰ ἱερά τὰ ἐν Βαβυλῶνι ἐπραξε, τὰ τ' ἄλλα καὶ τῶ Βήλῳ, καθ' ἃ ἐκεῖνοι ἐξηγοῦντο, ἔθυσεν.
- 6 Αὐτὸς δ' ἐπὶ Σούσων ἐστάλλετο· καὶ ἐντυγχάνει αὐτῶ κατὰ τὴν ὁδὸν ὅ τε παῖς τοῦ Σουσίῳν σατράπου καὶ παρὰ Φιλοξένου ἐπιστολεύς. Φιλόξενον γὰρ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης ἐπὶ Σούσων ἐστάλκει Ἀλέξανδρος. Τῇ δ' ἐπιστολῇ τῇ παρὰ Φιλοξένου ἐνεγέγραπτο, ὅτι τὴν τε πόλιν οἱ Σούσιοι παραδεδώκασι καὶ τὰ χρήματα πάντα σῶά ἐστιν Ἀλεξάνδρῳ.
- 7 Ἀφίκετο δὲ ἐς Σοῦσα Ἀλέξανδρος ἐκ Βαβυλῶνος ἐν ἡμέραις εἴκοσι· καὶ παρελθὼν ἐς τὴν πόλιν τὰ τε χρήματα παρέλαβεν, ὄντα ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντακισμῦρια, καὶ τὴν

ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατελήφθη αὐτοῦ. ὅσα Ξέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἦλθε, τὰ τ' ἄλλα καὶ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος χαλκαῖ εἰκό-νες. Καὶ ταύτας Ἀθηναῖοις ὀπίσω πέμπει Ἀλέξανδρος, 8 καὶ νῦν κεῖνται Ἀθήνησιν ἐν Κεραμεικῷ αἱ εἰκόνας, ἣ ἄνιμεν ἐς πόλιν, καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρώου.

[Συνεχίζων ἀδιακόπως τὴν πορείαν τοῦ ὁ Ἄλ. διέρχεται διὰ τῆς ὀρεινῆς χώρας τῶν Οὐξίων (Β.Α. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τίγρητος), διαβαίνει τὰ στενὰ τῆς Περσίδος καὶ φθάνει εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Περσέπολιν. Ἐκεῖθεν προχωρεῖ πρὸς Μηδίαν, διότι εἶχε πληροφορηθῆσθαι ὁ Δαρεῖος εὐρίσκετο ἐκεῖ. Ἄλλ' ὁ Δαρεῖος εἶχε προλάβει νὰ φύγῃ. Ὁ Ἄλ. προχωρεῖ εἰς τὰ Ἐκβάτανα καὶ ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη τοῦ φεύγοντος Δαρείου διαβαίνει τὰς Κασπίας πύλας. Ἐκεῖ μανθάνει ὅτι ὁ σατραπῆς τῆς Βακτριανῆς Βῆσσοσ κρατεῖ αἰχμάλωτον τὸν Δαρεῖον. Σπεύδει τότε ὁ Ἄλ. εἰς καταδίωξιν τοῦ Βῆσσοσ. Ἄλλ' οὗτος φεύγων πληγώ-νεται καθ' ὁδὸν θανασίμως τὸν Δαρεῖον, τὸ ὅποιον ἐθεώρει πρόσκομμα εἰς τὴν πορείαν του. Ὁ Ἄλ. εὐρίσκει τὸν Δαρεῖον νεκρόν. Κατόπιν προχωρεῖ. Ὑποτάσσει τοὺς Μάρδους, Ὑρακίους καὶ Παρθαῖους, εἰσελαύνει εἰς τὴν Ἀρείαν (τὸ σημερινὸν Ἀφγανιστάν), διέρχεται τὴν Ἀραχωσίαν καὶ τὸν Ἰνδικὸν Κούκασον καὶ εἰσβάλλει εἰς τὴν Βακτρια-νὴν, τὴν ὁποίαν κυριεύει ἄνευ ἀντιστάσεως. Διαβαίνει ἔπειτα τὸν Ὠξον ποταμὸν καὶ εἰσέρχεται εἰς Σογδιανήν. Ἐκεῖ συλλαμβάνει τὸν Βῆσσοσ, τὸν ὅποιον τιμωρεῖ σκληρῶς δι' ἀκρωτηριασμοῦ. Πορεύεται κατόπιν πρὸς τὸν Ἰαξάρτην ποταμὸν, τὸν ὅποιον οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμα-ζον καὶ Τάναϊν, καὶ ὁ ὁποῖος χωρίζει τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην. Ἐκεῖ κτίζει πόλιν, ἣ ὁποία ὠνομάσθη Ἀ λ ε ξ ἄ ν δ ρ ε ι α ἠ ἔ σ χ ἄ τ η (ἠ Ἀλεξάνδρεια ἠ παρὰ τῷ Τανάϊδι). Ἀπ' ἐκεῖ ἐπιστρέφει εἰς Σογδι-ανήν, ὑποτάσσει τὴν χώραν τῶν Παρατακηνῶν, διαβαίνει τὸ ὄρος Παραπάμισσον καὶ κατέρχεται διὰ Νικαίας εἰς τὸν Κωφῆρα ποταμὸν. Φθάνει τέλος εἰς τὴν πόλιν Τάξιλα, μεταξὺ Ἰνδοῦ καὶ Ὑδάσπου. Ὑποτάσσει αὐτὴν καὶ ἐπέρχεται κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ βασιλέως Πῶρον. Τὸ βασιλεῖον τούτου ἔκειτο πέραν τοῦ Ὑδάσπου καὶ ἐξετείνετο μέχρι τοῦ Ὑδραῶτου. Ὁ Πῶρος προβάλλει σθεναρὰν ἀντίστασιν καὶ μάχεται γενναίως μὲ 30 χιλ. Ἰνδοὺς πεζοὺς, 4 χιλ. ἵππεῖς, 30 ἄρματα καὶ 200 πυροφόρους ἐλέφαντας. Ἡ ἀντίστασις του δμως συντριβῆ].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Ἀλέξανδρος καὶ Πῶρος.

(Κεφ. 18 - 19)

XVIII. Καὶ ἐν αὐτῷ Κράτερός τε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι τῆς στρατιᾶς τῆς Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου ὑπολελειμμένοι ἡγεμόνες ἦσαν, ὡς νικῶντα λαμπρῶς κατεΐδον Ἀλέξανδρον, ἐπέρων καὶ αὐτοὶ τὸν ποταμόν. Καὶ οὗτοι οὐ μείονα τὸν φόνον ἐν τῇ ἀποχωρήσει τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν, ἀκμῆτες ἀντὶ κεκμηκότων τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἐπιγενόμενοι τῇ διώξει.

2 Ἀπέθανον δὲ τῶν Ἰνδῶν πεζοὶ μὲν ὀλίγον ἀποδέοντες τῶν δισμυρίων, ἵππεῖς δὲ ἐς τρισχιλίους, τὰ δὲ ἄρματα ξύμπαντα κατεκόπη· καὶ Πῶρου δύο παῖδες ἀπέθανον καὶ Σπιτάκης ὁ νομάρχης τῶν ταύτη Ἰνδῶν καὶ τῶν ἐλεφάντων καὶ ἀρμάτων οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ ἱπάρχαι καὶ οἱ στρατηγοὶ τῆς στρατιᾶς τῆς Πῶρου ξύμπαντες. Ἐλήφθησαν δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες, ὅσοι γε αὐτῶν μὴ αὐτοῦ ἀπέθανον.

3 Τῶν δ' ἀμφ' Ἀλέξανδρον πεζοὶ μὲν ἀπὸ ἐξακισχιλίων τῶν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ γενομένων ἐς ὀγδοήκοντα μάλιστα ἀπέθανον· ἵππεῖς δὲ τῶν μὲν ἵπποτοξοτῶν, οἳ δὴ καὶ πρῶτοι τοῦ ἔργου ἤψαντο, δέκα· τῆς δὲ ἐταιρικῆς ἵππου ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι· τῶν δὲ ἄλλων ἵπέων ὡς διακόσιοι.

4 Πῶρος δὲ μεγάλα ἔργα ἐν τῇ μάχῃ ἀποδειξάμενος μὴ ὅτι στρατηγοῦ, ἀλλὰ καὶ στρατιώτου γενναίου, ὡς τῶν τε ἵπέων τὸν φόνον κατεΐδε καὶ τῶν ἐλεφάντων τοὺς μὲν αὐτοῦ πεπτωκότας, τοὺς δὲ ἐρήμους τῶν ἡγεμόνων λυπρούς πεπλανημένους, τῶν δὲ πεζῶν αὐτῷ οἱ πλείους ἀπολώλεσαν, οὐχ ἤπερ Δαρεῖος ὁ μέγας βασιλεὺς ἐξάρχων τῆς ἀμφ'

αὐτὸν τῆς φυγῆς ἀπεχώρει, ἀλλὰ ἔστε γὰρ ὑπέμενέ τι τῶν 5
 Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεστηκός, ἐς τοσόνδε ἀγωνισάμενος, τετρωμένος δὲ τὸν δεξιὸν ὤμον, ὃν δὴ γυμνὸν μόνον ἔχων ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο (ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος ἤρκει αὐτῷ τὰ βέλη ὁ θώραξ, περιττός ὢν κατὰ τε τὴν ἰσχύον καὶ τὴν ἀρμονίαν, ὡς ὕστερον καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν), τότε δὴ καὶ αὐτὸς ἀπεχώρει ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα. Καὶ 6
 Ἀλέξανδρος μέγαν τε αὐτὸν καὶ γενναῖον ἄνδρα ἰδὼν ἐν τῇ μάχῃ σῶσαι ἐπεθύμησε. Πέμπει δὴ παρ' αὐτὸν πρῶτα μὲν Ταξίλην τὸν Ἰνδόν· καὶ Ταξίλης προσιπτεύσας, ἐφ' ὅσον οἱ ἀσφαλὲς ἐφαίνετο, τῷ ἐλέφαντι, ὃς ἔφερε τὸν Πῶρον, ἐπιστήσαι τε ἡξίου τὸ θηρίον, οὐ γὰρ εἶναι οἱ ἔτι φεύγειν, καὶ ἀκοῦσαι τῶν παρ' Ἀλεξάνδρου λόγων. Ὁ δὲ ἰδὼν ἄνδρα ἐχθρὸν ἐκ παλαιοῦ τὸν Ταξίλην ἐπιστρέψας ἀνήγετο ὡς ἀκοντίσων· καὶ ἂν καὶ κατέκανε τυχόν, εἰ μὴ ὑποφθάσας ἐκεῖνος ἀπήλασεν ἀπὸ τοῦ Πῶρου πρόσω τὸν ἵππον. Ἀλέξανδρος δὲ οὐδὲ ἐπὶ τῷδε τῷ Πῶρῳ χαλεπὸς ἐγένετο, ἀλλ' ἄλλους τε ἐν μέρει ἐπεμπε καὶ δὴ καὶ Μερόην ἄνδρα Ἰνδόν, ὅτι φίλον εἶναι ἐκ παλαιοῦ τῷ Πῶρῳ τὸν Μερόην ἔμαθε. Πῶρος δὲ ὡς τὰ παρὰ τοῦ Μερόου ἤκουσε καὶ ἐκ τοῦ δί- 8
 ψους ἅμα ἐκρατεῖτο, ἐπέστησέ τε τὸν ἐλέφαντα καὶ κατέβη ἀπ' αὐτοῦ· ὡς δὲ ἐπιέ τε καὶ ἀνέψυξεν, ἄγειν αὐτὸν σπουδῆ ἐκέλευσε παρ' Ἀλεξάνδρον.

XIX. Καὶ ὁ μὲν ἤγετο. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς προσάγοντα ἐπίθετο, προσιπτεύσας πρὸ τῆς τάξεως ξὺν ὀλίγοις τῶν ἐταίρων ἀπαντᾷ τῷ Πῶρῳ· καὶ ἐπιστήσας τὸν ἵππον τό τε μέγεθος ἐθαύμαζεν, ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα ξυμβαῖνον, καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πῶρου καὶ ὅτι οὐ δεδουλωμένος τῇ γνώμῃ ἐφαίνετο, ἀλλ' ὥσπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ προσέλθοι ὑπὲρ βασιλείας τῆς αὐτοῦ βασιλέα ἄλλον καλῶς ἠγωνισμένος. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος πρῶτος προσει- 2

πὼν αὐτὸν λέγειν ἐκέλευσεν ὅτι οἱ γενέσθαι ἐθέλοι. Πῶρον δὲ ἀποκρίνασθαι λόγος, ὅτι « βασιλικῶς μοι χρῆσαι, ὦ Ἀλέξανδρε ». Καὶ Ἀλέξανδρος ἤσθεις τῷ λόγῳ « τοῦτο μὲν ἔσται σοι, ὦ Πῶρε », ἔφη, « ἐμοῦ ἕνεκα· σὺ δὲ σαυτοῦ ἕνεκα ὅτι σοὶ φίλον ἀξίον ». Ὁ δὲ πάντα ἔφη ἐν τούτῳ ἐνεῖναι.

3 Καὶ Ἀλέξανδρος τούτῳ ἔτι μᾶλλον τῷ λόγῳ ἤσθεις τήν τε ἀρχὴν τῷ Πῶρῳ τῶν τε αὐτοῦ Ἰνδῶν ἔδωκε καὶ ἄλλην ἔτι χώραν πρὸς τῇ πάλαι οὔσῃ πλείονα τῆς πρόσθεν προσέθηκε· καὶ οὕτως αὐτός τε βασιλικῶς κεχρημένος ἦν ἀνδρὶ ἀγαθῷ καὶ ἐκεῖνῳ ἐκ τούτου ἐς ἅπαντα πιστῷ ἐχρήσατο. Τοῦτο τὸ τέλος τῆ μάχῃ τῇ πρὸς Πῶρόν τε καὶ τοὺς ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑδάσπου ποταμοῦ Ἰνδοῦς Ἀλεξάνδρῳ ἐγένετο.

[Ἀπὸ τὸν Ὑδάσπην ὁ Ἀλέξανδρος πορεύεται πρὸς Α. καὶ διαβάς τοὺς ποταμοὺς Ἀκεσίτην καὶ Ὑδραώτην φθάνει εἰς τὸν Ὑφασιν ποταμόν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ στρατιῶται του ἀρνούνται νὰ βαδίσουν περαιτέρω, ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἀφοῦ ἀνήγειρεν ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ δώδεκα πυργοειδεῖς βωμοὺς πρὸς τιμὴν τῶν δώδεκα Ὀλυμπίων θεῶν καὶ ὡς τὸ ἔσχατον ὄριον τῶν κατακτήσεων του πρὸς ἀνατολὰς, ἐπιστρέφει εἰς Νίκαιαν. Ἐκεῖ ἐπιβιβάζεται μὲ τὸν στρατὸν του εἰς δύο χιλιάδας πλοῖα, τὰ ὅποια ἐν τῷ μεταξὺ ἐναντηγῆθησαν. Δι' αὐτῶν καταπλέει τὸν Ἰνδόν ποταμόν, ἐποτάσσει τοὺς παραποταμίους λαοὺς καὶ κτίζει νέας πόλεις. Μεταξὺ τῶν κατακτηθέντων λαῶν εἶναι καὶ οἱ Μαλλοί, πολεμικώτατον ἔθνος τῆς Ἰνδικῆς. Ἐξακολουθεῖ τὸν πλοῦν καὶ φθάνει εἰς τὴν πόλιν Πάταλα, ἐκεῖ ὅπου ὁ Ἰνδὸς σχίζεται εἰς δύο βραχίονας καὶ σχηματίζει τὸ Δέλτα. Ἀπ' ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν μὲν Νέαρχον, τὸν ὅποιον διώρισεν ἀρχηγὸν τοῦ στόλου, διέταξε νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στόλον διὰ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος, αὐτὸς δὲ ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ διὰ τῆς ἀμμόδου καὶ ἀνύδρου Γαδρωσίας. Πράγματι, κατ' Ἀγνοστον τοῦ 325 ἀναχωρεῖ ἐκ Πατάλων καὶ φθάνει εἰς τὴν χώραν τῶν Ὠρειτῶν. Ἐκεῖ κτίζει τὴν ἐν Ὠρείταις Ἀλεξάνδρειαν, τὴν ὁποίαν καθιστᾷ πρωτεύουσαν τῆς χώρας ἐκείνης].

BIBAIION EKTON

Πορεία διὰ τῆς Γαδρωσίας ἐρήμου.

(Κεφ. 23 - 26)

XXIII. Ἐνθεν δὲ διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας ἦει ὁδὸν χαλεπὴν καὶ ἄπορον τῶν ἐπιτηδείων, τῶν τ' ἄλλων καὶ ὕδωρ πολλὰ χού τῇ στρατιᾷ οὐκ ἦν· ἀλλὰ νύκτωρ ἠναγκάζοντο τὴν πολλὴν πορεύεσθαι καὶ προσωτέρω ἀπὸ θαλάσσης, ἐπεὶ αὐτῷ γ' ἐν σπουδῇ ἦν ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας καὶ λιμένας τ' ἰδεῖν τοὺς ὄντας καί, ὅσα γ' ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο, τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι, ἢ φρέατα ὀρύξαντας ἢ ἀγορᾶς που ἢ ὄρμου ἐπιμεληθέντας. Ἄλλ' ἦν γὰρ ἔρημα παντάπασιν τὰ πρὸς τῇ θαλάσῃ τῆς Γαδρωσῶν γῆς, ὁ δὲ 2 Θόαντα τὸν Μανδροδώρου καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν ξὺν ὀλίγοις ἵππεῦσι, κατασκευόμενον, εἴ πού τις ὄρμος ὦν τυγχάνει ταύτῃ ἢ ὕδωρ οὐ πόρρω ἀπὸ θαλάσσης ἢ τι ἄλλο τῶν ἐπιτηδείων. Καὶ οὗτος ἐπανελθὼν ἀπήγγειλεν ἀλιέας 3 τινὰς καταλαβεῖν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐν καλύβαις πνιγηραῖς· πεποιῆσθαι δὲ τὰς καλύβας ξυθέντας τὰς κόγχας· στέγην δ' εἶναι αὐταῖς τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθύων· καὶ τούτους τοὺς ἀλιέας ὕδατι ὀλίγῳ διαχρῆσθαι χαλεπῶς διαμωμένους τὸν κάχληκα, καὶ οὐδὲ πάντῃ γλυκεῖ τῷ ὕδατι.

Ἦς δ' ἀφίκετο Ἀλέξανδρος ἐς χώρον τινα τῆς Γαδρω- 4 σίας, ἵνα ἀφθονώτερος ἦν σῖτος, διανέμει ἐς τὰ ὑποζύγια τὸν καταληφθέντα καὶ τοῦτον σημηνάμενος τῇ ἑαυτοῦ σφραγίδι κατακομίζεσθαι κελεύει ὡς ἐπὶ θάλασσαν. Ἐν ᾧ δ' ἦει ὡς ἐπὶ τὸν σταθμόν, ἐνθεν περ ἐγγυτάτω ἦν ἡ θάλασσα, ἐν τούτῳ ὀλίγα φροντίσαντες οἱ στρατιῶται τῆς σφραγίδος

αὐτοί τε οἱ φύλακες τῷ σίτῳ ἐχρήσαντο, καὶ ὅσοι μάλιστα
 5 λιμῶ ἐπιέζοντο, καὶ τούτοις μετέδωκαν. Ἐς τοσόνδε γὰρ
 πρὸς τοῦ κακοῦ ἐνικῶντο, ὡς τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα
 ἤδη ὄλεθρον τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω ἐτι ὄντος ἐκ τοῦ
 βασιλέως κινδύνου ζῆν λογισμῶ ἔδοξέ σφισιν ἔμπροσθεν
 ποιήσασθαι. Καὶ Ἀλέξανδρος καταμαθὼν τὴν ἀνάγκην ξυ-
 νέγνω τοῖς πράξασιν. Αὐτὸς δέ, ὅσα ἐκ τῆς χώρας ἐπι-
 δραμῶν ξυναγαγεῖν ἠδυνήθη ἐς ἐπισιτισμὸν τῇ στρατιᾷ τῇ
 περιπλευούσῃ ζῆν τῷ στόλῳ, ταῦτα κομίσοντα πέμπει Κρη-
 6 θέα τὸν Καλλατιανόν. Καὶ τοῖς ἐγγχωρίοις προσετάχθη ἐκ
 τῶν ἄνω τόπων σῖτόν τε, ὅσον δυνατοὶ ἦσαν, κατακομίσαι
 ἀλέσαντες καὶ τὰς βυβάλους τὰς τῶν φοινίκων καὶ πρό-
 βρατα ἐς ἀγοράν τῷ στρατῷ. Καὶ ἐς ἄλλον αὖ τόπον Τή-
 λεφον κατέπεμψε τῶν ἐταίρων ζῆν σίτῳ οὐ πολλῷ ἀληγε-
 σμένῳ.

XXIV. Αὐτὸς δὲ προὔχῳρει ὡς ἐς τὰ βασίλεια τῶν Γα-
 δρωσῶν, ὁ δὲ χῶρος Πιοῦρα ὀνομάζεται, ἑκαπερ ἀφίκετο ἐξ
 Ὠρων ὀρμηθεὶς ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἐξήκοντα. Καὶ λέγου-
 σιν οἱ πολλοὶ τῶν ξυγγραψάντων τὰ ἀμφ' Ἀλέξανδρον οὐδὲ
 τὰ ξύμπαντα, ὅσα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἢ
 στρατιᾷ, ξυμβληθῆναι ἄξια εἶναι τοῖς τῆδε πονηθεῖσι πόνοις.
 2 Οὐ μὴν ἀγνοήσαντα Ἀλέξανδρον τῆς ὁδοῦ τὴν χαλεπότητα
 ταύτη ἐλθεῖν, ἀλλὰ ἀκούσαντα, ὅτι οὐπω τις πρόσθεν διελθὼν
 ταύτη ζῆν στρατιᾷ ἀπεσώθη, ὅτι μὴ Σειραμῖς, ὅτε ἐξ Ἰνδῶν
 ἔφυγε. Καὶ ταύτην δ' ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ζῆν εἴκοσι μόνοις
 τῆς στρατιᾶς ἀποσωθῆναι, Κῦρον δὲ τὸν Καμβύσου ζῆν ἑπτὰ
 3 μόνοις καὶ τοῦτον. Ἐλθεῖν γὰρ δὴ καὶ Κῦρον ἐς τοὺς χώρους
 τούτους ὡς ἐμβαλοῦντα ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν, φθάσαι δὲ ὑπὸ τῆς
 ἐρημίας τε καὶ ἀπορίας τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀπολέσαντα τὴν πολ-
 λὴν τῆς στρατιᾶς. Καὶ ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ἐξαγγελλόμενα ἔριν
 ἐμβαλεῖν πρὸς Κῦρον καὶ Σειραμῖν. Τούτων τ' οὖν ἕνεκα καὶ

ἅμα ὡς τῷ ναυτικῷ ἐγγύθεν ἐκπορίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρχος ταύτην τραπῆναι Ἐλέξανδρον.

Τὸ τ' οὖν καῦμα ἐπιφλέγον καὶ τοῦ ὕδατος τὴν ἀπορίαν 4 πολλὴν τῆς στρατιᾶς διαφθεῖραι καὶ μάλιστα δὴ τὰ ὑποζύγια· ταῦτα μὲν πρὸς τοῦ βάθους τε τῆς ψάμμου καὶ τῆς θέρμης, ὅτι κεκαυμένη ἦν, τὰ πολλὰ δὲ καὶ δίψει ἀπόλλυσθαι· καὶ γὰρ καὶ γηλόφοις ἐπιτυγχάνειν ὑψηλοῖς ψάμμου βαθείας οὐ νεναγμένης, ἀλλ' οἷας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας. Καὶ ἅμα 5 ἐν ταῖς προσβάσεσι τε καὶ καταβαίνοντας τοὺς τε ἵππους καὶ τοὺς ἡμιόνους ἔτι μᾶλλον κακοπαθεῖν τῷ ἀνωμάλῳ τῆς ὁδοῦ καὶ ἅμα οὐ βεβαίῳ. Τῶν τε σταθμῶν τὰ μήκη πιεσαί οὐχ ἤκιστα τὴν στρατιάν· ἀπορία γὰρ ὕδατος οὐ ζυμέτρους μᾶλλον τι ἤγε πρὸς ἀνάγκην τὰς πορείας ποιεῖσθαι. Ὅποτε μὲν δὴ τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδόν, ἦντινα ἀνύσαι 6 ἐχρῆν, ἔωθεν πρὸς ὕδωρ ἔλθοιεν, οὐ πάντῃ ἐταλαιπωροῦντο· προχωρούσης δὲ τῆς ἡμέρας ὑπὸ μήκους τῆς ὁδοῦ, εἰ ὁδοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν, ἐνταῦθα ἂν ἐταλαιπώρουσαν πρὸς τοῦ καύματός τε καὶ ἅμα δίψει ἀπαύστῳ ζυνεχόμενοι.

XXV. Τῶν δὲ δὴ ὑποζυγίων πολὺς ὁ φθόρος καὶ ἐκούσιος τῇ στρατιᾷ ἐγίγνετο· ζυνιόντες γάρ, ὅποτε ἐπιλείπει σφᾶς τὰ σιτία, καὶ τῶν ἵππων τοὺς πολλοὺς ἀποσφάζοντες καὶ τῶν ἡμιόνων τὰ χρέα ἐσιτοῦντο καὶ ἔλεγον δίψει ἀποθανεῖν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ καμάτου ἐκλιπόντας· καὶ ὁ τὴν ἀτρέκειαν τοῦ ἔργου ἐξελέγξων ὑπὸ τε τοῦ πόνου οὐδεὶς ἦν, καὶ ὅτι ζύμπαντες τὰ αὐτὰ ἡμάρτανον. Καὶ Ἐλέξανδρον μὲν οὐκ ἐλελήθει τὰ γιγνόμενα, ἴασι δὲ τῶν παρόντων ἑώρα τὴν τῆς ἀγνοίας προσποίησιν μᾶλλον τι ἢ τὴν ὡς γιγνωσκόμενων ἐπιχώρησιν.

Οὐκ οὐδὲ τοὺς νόσφ κάμνοντας τῆς στρατιᾶς οὐδὲ 2 τοὺς διὰ κάματον ὑπολειπομένους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἄγειν ἔτι

ἦν εὐμαρῶς ἀπορία τε τῶν ὑποζυγίων καὶ ὅτι τὰς ἀμάξας αὐτοὶ κατέκοπτον, ἀπόρους οὖσας αὐτοῖς ὑπὸ βάρους τῆς φάμμου ἄγεσθαι, καὶ ὅτι ἐν τοῖς πρώτοις σταθμοῖς διὰ ταῦτα ἐξηναγκάζοντο οὐ τὰς βραχυτάτας ἰέναι τῶν ὁδῶν, 3 ἀλλὰ τὰς εὐπορωτάτας τοῖς ζεύγεσι. Καὶ οὕτως οἱ μὲν νόσφω κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑπελείποντο, οἱ δὲ ὑπὸ καμάτου ἢ καύματος ἢ τῷ δίψει οὐκ ἀντέχοντες, καὶ οὔτε οἱ ἄξοντες ἦσαν οὔτε οἱ μένοντες θεραπεύσοντες· σπουδῆ γὰρ πολλῇ ἐγίγνετο ὁ στόλος, καὶ τῷ ὑπὲρ τοῦ παντός προθύμῳ τὸ καθ' ἑκάστους ξὺν ἀνάγκῃ ἡμελεῖτο· οἱ δὲ καὶ ὑπὸν κάτοχοι κατὰ τὰς ὁδοὺς γενόμενοι, οἷα δὴ νυκτός τὸ πολὺ τὰς πορείας ποιούμενοι, ἔπειτα ἐξαναστάντες, οἷς μὲν δύναμις ἔτι ἦν, κατὰ τὰ ἴχνη τῆς στρατιᾶς ἐφομαρτήσαντες ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν· οἱ πολλοὶ δὲ ὥσπερ ἐν πελάγει ἐκπεσόντες ἐν τῇ φάμμῳ ἀπώλλυντο.

4 Εὐνηνέχθη δὲ τῇ στρατιᾷ καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ δὴ οὐχ ἥμισυ ἐπίεσεν αὐτούς τε καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια. Ὑεται γὰρ ἡ Γαδρωσίων γῆ ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων, καθάπερ οὖν καὶ ἡ Ἰνδῶν γῆ, οὐ τὰ πεδία τῶν Γαδρωσίων, ἀλλὰ τὰ ὄρη, ἵναπερ προσφέρονται τε αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ ἀναχέονται, οὐχ ὑπερβάλλουσαι τῶν ὁρῶν τὰς 5 κορυφάς. Ὡς δ' ἠυλίσθη ἡ στρατιὰ πρὸς χειμάρρῳ ὀλίγου ὕδατος, αὐτοῦ δὴ ἕνεκα τοῦ ὕδατος, ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτός, ἐμπλησθεὶς ὑπὸ τῶν ὄμβρων ὁ χειμάρρως ὁ ταύτῃ ῥέων ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γεγενημένων τῶν ὄμβρων τοσοῦτῳ ἐπῆλθε τῷ ὕδατι, ὡς γύναια καὶ παιδάρια τὰ πολλὰ τῶν ἐπομένων τῇ στρατιᾷ διαφθεῖραι καὶ τὴν κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν ξύμπασαν ἀφανίσαι καὶ τῶν ὑποζυγίων, ὅσα ἀπελείπετο, αὐτοὺς δὲ μόλις καὶ χαλεπῶς ξὺν τοῖς ὄπλοις καὶ οὐδὲ τούτοις πᾶσιν ἀποσωθῆναι.

6 Οἱ πολλοὶ δὲ καὶ πίνοντες, ὁπότε ἐκ καύματός τε καὶ δι-

ψους ὕδατι ἀθρόω ἐπιτύχοιεν, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ἀπαύστου ποτοῦ ἀπόλλυντο. Καὶ τούτων ἕνεκα Ἀλέξανδρος τὰς στρατοπεδείας οὐ πρὸς τοῖς ὕδασι αὐτοῖς τὸ πολὺ ἐποιεῖτο, ἀλλὰ ἀπέχων ὅσον εἴκοσι σταδίους μάλιστα, ὡς μὴ ἀθρόους ἐμπίπτοντας τῷ ὕδατι αὐτούς τε καὶ τὰ κτήνη ἀπόλλυσθαι καὶ ἅμα τοὺς μάλιστα ἀκράτορας σφῶν ἐπεμβαίνοντας ἐς τὰς πηγὰς ἢ τὰ ρεύματα διαφθεῖρειν καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ τὸ ὕδωρ.

XXVI. Ἐνθα δὲ ἔργον καλὸν εἶπερ τι ἄλλο τῶν Ἀλεξάνδρου οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσει, ἢ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ πραχθὲν ἢ ἔμπροσθεν ἐν Παραπαμισάδαις, ὡς μετεξέτεροι ἀνέγραψαν. Ἰέναι μὲν τὴν στρατιὰν διὰ ψάμμου τε καὶ τοῦ καύματος ἤδη ἐπιφλέγοντος, ὅτι πρὸς ὕδωρ ἐχρῆν ἐξανύσαι· τὸ δ' ἦν πρόσθεν τῆς ὁδοῦ· καὶ αὐτὸν τ' Ἀλέξανδρον δίψει κατεχόμενον μόλις μὲν καὶ χαλεπῶς, πεζὸν δὲ ὅμως ἠγγεῖσθαι· ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας, οἷάπερ φιλεῖ ἐν τῷ τοιῷδε, κουφοτέρως φέρειν τοὺς πόνους ἐν ἰσότητι τῆς ταλαιπωρήσεως. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν ψιλῶν τινὰς κατὰ 2 ζήτησιν ὕδατος ἀποτραπέντας ἀπὸ τῆς στρατιᾶς εὐρεῖν ὕδωρ ξυλλελεγμένον ἐν τινι χαράδρᾳ οὐ βαθείᾳ, ὀλίγην καὶ φαύλην πίδακα· καὶ τοῦτο οὖν χαλεπῶς ξυλλέξαντας σπουδῇ ἰέναι παρ' Ἀλέξανδρον, ὡς μέγα δὴ τι ἀγαθὸν φέροντας· ὡς δ' ἐπέλαζον ἤδη, ἐμβαλόντας ἐς κρᾶνος τὸ ὕδωρ προσε- νεγκεῖν τῷ βασιλεῖ. Τὸν δὲ λαβεῖν μὲν καὶ ἐπαινέσαι τοὺς 3 κομίσαντας, λαβόντα δ' ἐν ὄψει πάντων ἐκχέαι· καὶ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ ἐς τοσόνδε ἐπιρρωσθῆναι τὴν στρατιὰν ξύμπασαν, ὥστε εἰκάσαι ἂν τινὰ πότον γενέσθαι πᾶσιν ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐκχυθὲν. Τοῦτο ἐγώ, εἶπερ τι ἄλλο, τὸ ἔργον ἐς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηγίαν ἐπαινῶ Ἀλεξάνδρου.

Ξυνηέχθη δέ τι καὶ τοιόνδε τῇ στρατιᾷ ἐν τῇ γῆ ἐκεῖ- 4

νη. Οἱ γὰρ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ τελευτῶντες οὐκέτι μεμνήσθαι ἔφασκον τὴν ὁδόν, ἀλλ' ἀφανισθῆναι τὰ σημεῖα αὐτῆς πρὸς τοῦ ἀνέμου ἐπιπνεύσαντος· καὶ οὐ γὰρ-εἶναι ἐν τῇ ψάμμῳ πολλῇ τε καὶ ὁμοίᾳ πάντῃ νενημένη, ὅτῳ τεκμηριώσονται τὴν ὁδόν, οὐτ' οὖν δένδρα ξυνήθη παρ' αὐτὴν πεφυκότα, οὔτε τινα γήλοφον βέβαιον ἀνεστηκότα· οὐδὲ πρὸς τὰ ἄστρα ἐν νυκτὶ ἢ μεθ' ἡμέραν πρὸς τὸν ἥλιον μεμελετῆσθαι σφισι τὰς πορείας καθάπερ τοῖς ναύταις πρὸς τῶν ἄρκτων τὴν μὲν Φοίνιξι, τὴν ὀλίγην, τὴν δὲ τοῖς ἄλλοις
 5 ἀνθρώποις, τὴν μείζονα. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρον ξυνέντα, ὅτι ἐν ἀριστερᾷ δεῖ ἀποκλίναντα, ἄγειν, ἀναλαβόντα ὀλίγους ἅμα οἱ ἵππεάς προχωρῆσαι· ὡς δὲ καὶ τούτων οἱ ἵπποι ἐξέκαμνον ὑπὸ τοῦ καύματος, ἀπολιπεῖν καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς, αὐτὸν δὲ ξὺν πέντε τοῖς πᾶσιν ἀφιππάσασθαι καὶ εὔρεῖν τὴν θάλασσαν, διαμησάμενόν τ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τὸν κάχληκα ἐπιτυχεῖν ὕδατι γλυκεῖ καὶ καθαρῷ καὶ οὕτω μετελθεῖν τὴν στρατιὰν πᾶσαν· καὶ ἐς ἑπτὰ ἡμέρας ἰέναι παρὰ τὴν θάλασσαν ὑδρευομένους ἐκ τῆς ἡϊόνος. Ἐνθεν δέ, ἤδη γὰρ γιγνώσκειν τὴν ὁδὸν τοὺς ἡγεμόνας, ἐπὶ τῆς μεσογαίας ποιεῖσθαι τὸν στόλον.

(Ὁ Ἀλέξανδρος ἔπειτα φθάει εἰς Καρμανίαν μὲ πολλὰς ἀπωλείας. Ἐκεῖ συναντᾶται μὲ τὸν Κράτερον, ὁ ὁποῖος εἶχε διέλθει ἐπιτυχῶς διὰ τῆς Ἀραχωσίας καὶ τῆς Δραγγιανῆς. Ἐπίσης καὶ ὁ Νέαρχος μὲ τὸν στόλον καταφθάει εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Καρμανίας. Καὶ τὸν μὲν Νέαρχον ὁ Ἀλέξανδρος διατάσσει νὰ συνεχίσῃ τὸν πλοῦν, τὸν δὲ Ἡφαιστίωνα μὲ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ στρατεύματος ἀπέστειλεν εἰς τὴν Περσίδα διὰ τῆς παραθαλασσίας ὁδοῦ. Αὐτὸς δὲ πορεύεται εἰς Πασαργάδας, ὅπου ἐπισκέπτεται τὸν τάφον Κύρου τοῦ μεγάλου)

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸν τάφον Κύρου τοῦ Μεγάλου.

(Κεφ. 29)

4 XXIX. Ἐλύπησε δ' Ἀλέξανδρον ἡ παρανομία ἢ ἐς τὸν

Κύρου τοῦ Καμβύσου τάφον, ὅτι διορωρυγμένον τε καὶ σεσυλημένον κατέλαβε τοῦ Κύρου τὸν τάφον, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. Εἶναι γὰρ ἐν Πασαργάδαις ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ Κύρου ἐκεῖνον τάφον καὶ περὶ αὐτὸν ἄλσος πεφυτεῦσθαι δένδρων παντοίων καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον καὶ πόαν βαθεῖαν πεφυκέναι ἐν τῷ λειμῶνι.

Αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω λίθου τετραπέδου ἐς 5 τετράγωνον σχῆμα πεποιῆσθαι, ἄνωθεν δὲ οἴκημα ἐπεῖναι λίθινον ἐστεγασμένον, θυρίδα ἔχον φέρουσαν εἰσὼ στενήν, ὡς μόλις ἂν εἶναι ἐνὶ ἀνδρὶ οὐ μεγάλῳ πολλὰ κακοπαθοῦντι παρελθεῖν. Ἐν δὲ τῷ οἰκίματι πύελον χρυσῆν κεῖσθαι, ἵνα τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐτέθαπτο, καὶ κλίνην ὑπὸ τῇ πυέλῳ· πόδας δὲ εἶναι τῇ κλίνῃ χρυσοῦς σφυρηλάτους καὶ τάπητα ἐπίβλημα τῶν Βαβυλωνίων καὶ καυνάκας πορφυροῦς ὑποστρώματα. Ἐπεῖναι δὲ καὶ κἀνδύς καὶ ἄλλους χιτῶνας τῆς 6 Βαβυλωνίου ἐργασίας. Καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ στολαὶ ὑακινθινοβαφεῖς λέγει, ὅτι ἔκειντο. αἱ μὲν πορφύρας, αἱ δὲ ἄλλης καὶ ἄλλης χροῆς, καὶ στρεπτοὶ καὶ ἀκινάκαι καὶ ἐνώτια χρυσοῦ τε καὶ λίθων κολλητά, καὶ τράπεζα ἔκειτο. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς κλίνης ἡ πύελος ἔκειτο ἢ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἔχουσα.

Εἶναι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου πρὸς τῇ ἀναβάσει τῇ ἐπὶ 7 τὸν τάφον φεροῦση οἴκημα σμικρὸν τοῖς Μάγοις πεποιημένον, οἳ δὴ ἐφύλασσαν τὸν Κύρου τάφον ἔτι ἀπὸ Καμβύσου τοῦ Κύρου, παῖς πατρὸς ἐκδεχόμενος τὴν φυλακὴν. Καὶ τούτοις πρόβατόν τε ἐς ἡμέραν ἐδίδοτο ἐκ βασιλέως καὶ ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα καὶ ἵππος κατὰ μῆνα ἐς θουσίαν. Ἐπεγέγραπτο δὲ ὁ τάφος Περσικοῦς γράμμασι· καὶ ἐδήλου περσιστὶ τάδε· ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κῦρός εἰμι ὁ Καμβύσου, ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσαις καταστησάμενος καὶ τῆς Ἀ-

σίας βασιλεύσας· μή οὖν φθονήσης μοι τοῦ μνήματος.

- 9 Ἀλέξανδρος δὲ (ἐπιμελὲς γὰρ ἦν αὐτῷ, ὅποτε ἔλοι Πέρσας, παριέναι ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἄλλα καταλαμβάνει ἐκπεφορημένα πλὴν τῆς πυέλου καὶ τῆς κλίνης· οἱ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐλώβησαντο ἀφελόντες τὸ πῶμα τῆς πυέλου καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον· αὐτὴν δὲ τὴν πύελον ἐπειρῶντο εὐογκόν σφισι ποιήσασθαι καὶ ταύτη εὐφορον τὰ μὲν παρακόπτοντες, τὰ δὲ ξυθλῶντες αὐτῆς. Ὡς δὲ οὐ προὔχῳρει αὐτοῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὴ ἐάσαντες τὴν πύελον ἀπῆλθον.
- 10 Καὶ λέγει Ἀριστόβουλος αὐτὸς ταχθῆναι πρὸς Ἀλεξάνδρου κοσμηῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς τῷ Κύρῳ τὸν τάφον. Καὶ τοῦ μὲν σώματος ὅσαπερ ἔτι σῶα ἦν καταθεῖναι ἐς τὴν πύελον καὶ τὸ πῶμα ἐπιθεῖναι, ὅσα δὲ λελώβητο αὐτῆς, κατορθῶσαι· καὶ τὴν κλίνην ἐντεῖναι ταινίαις καὶ τᾶλλα, ὅσα ἐς κόσμον ἔκειτο, κατὰ ἀριθμὸν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια ἀποθεῖναι καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσει τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα. καὶ ἐπιβαλεῖν
- 11 τῷ πηλῷ τὸ σημεῖον τὸ βασιλικόν. Ἀλέξανδρος δὲ ξυλλαβῶν τοὺς Μάγους τοὺς φύλακας τοῦ τάφου ἐστρέβλωσεν, ὡς κατειπεῖν τοὺς δρᾶσαντας· οἱ δὲ οὐδὲν οὔτε σφῶν οὔτε ἄλλου κατεῖπον στρεβλούμενοι, οὐδὲ ἄλλη πη ἐξηλέγχοντο ξυνειδότες τῷ ἔργῳ· καὶ ἐπὶ τῷδε ἀφείθησαν ἐξ Ἀλεξάνδρου.

[Ἐκ τῆς Πασαργάδας ὁ Ἀλέξανδρος πορεύεται εἰς Περσέπολιν καὶ τέλος εἰς τὰ Σοῦσα (Φεβρ. 324). Μετ' ὀλίγον καταπλέει ἐκεῖ καὶ ὁ Νέαρχος μὲ τὸν στόλον του. Εἰς τὰ Σοῦσα ὁ Ἀλέξανδρος ἠσυχολήθη εἰς τὸ δυσχερὲς ἔργον τῆς ἐνώσεως τῶν ἐλληνικῶν καὶ ἀσιατικῶν στοιχείων, διὰ τὰ καταστήσει ὁμοιογενέστερον τὸ ἀπέραντον κράτος του. Δίδων πρῶτος τὸ παράδειγμα τῆς ἐνώσεως ταύτης νυμφεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ Δαρείου Στάτειραν, πείθει δὲ καὶ ὀγδοήκοντα ἐπιφα-

νεῖς στρατηγούς καὶ φίλους του νὰ νυμφευθοῦν Περσίδας ἐγγενῶν οἰκογενειῶν. Οἱ γάμοι οὗτοι ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπῶς. Ἐπίσης δέχεται 30.000 Πέρσας ὀπλίτας εἰς τὸν Μακεδονικὸν στρατόν, τοὺς ὁποίους ὤπλισεν ἑλληνικῶς καὶ ὠνόμασεν Ἐπιγόνους. Ἀπὸ τὰ Σοῦσα καταπλέει διὰ τοῦ Εὐδλαίου ποταμοῦ εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ ἔπειτα διὰ τοῦ Τίγρητος φθάνει εἰς τὴν πόλιν Ὡπιν. Ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος δοκιμᾶζει μεγάλην πικρίαν, διότι οἱ στρατιῶταί του στασιάζουν, παραπονούμενοι διὰ τὴν εὐνοίαν, τὴν ὁποίαν δεικνύει πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐκφωνεῖ δοιμὸν λόγον ὑπενθυμίζων ὅσα ὁ πατὴρ του καὶ αὐτὸς ἔπραξαν ὑπὲρ τῶν Μακεδόνων καὶ ἐν τέλει μὲ τὴν σθεναρὰν στάσιν του ἀναγκάζει τοὺς Μακεδόνας νὰ ζητήσουν δακρύνοντες συγγνώμην. Ὁ βασιλεὺς μεγαλοψύχως φερόμενος συγχωρεῖ ὅλους. Τέλος δὲ μὲ θυσίαν καὶ κοινὴν ἐστίασιν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν εορτάζεται ἡ συμφιλίωσις. Μετὰ τοῦτο 10 χιλ. Μακεδόνες, ἀνίκανοι διὰ πόλεμον, δέχονται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πατρίδα των. Ἀποστέλλει δὲ αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ πιστοῦ εἰς αὐτὸν στρατηγοῦ Κρατέρου, ἀφοῦ τοὺς ἔδωσε μισθὸν μέχρι τῆς ἀφίξεώς των καὶ ἀνὰ ἐν τάλαντον ὡς δῶρον.

Ἐπειτα ὁ Ἀλέξανδρος συνεχίζει τὴν πορείαν του καὶ φθάνει εἰς τὰ Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας, ὅπου ἐτέλεσε μεγαλοπρεπεῖς ἀγῶνας καὶ εορτάς. Ἄλλ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἀποθνήσκει ὁ στρατηγὸς Ἡφαιστίων, ἐπιστήθιος καὶ ἀγαπητότατος φίλος του. Ὁ θάνατος τούτου κατέθλιψε βαθύτατα τὸν βασιλέα. Ὁ νεκρὸς μετεκομίσθη εἰς Βαβυλῶνα καὶ ἐτάφη ἐκεῖ μὲ μεγαλοπρέπειαν. Μετ' ὀλίγον ἦλθεν εἰς Βαβυλῶνα καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ὅπου ἐδέχθη πρεσβείας ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, διὰ νὰ τὸν συγκαροῦν διὰ τὰ κατορθώματά του. Ἐίχε πλέον φθάσει εἰς τὸ ὑψιστον σημεῖον δόξης καὶ δυνάμεως. Ἐπεδόθη εἰς τὴν διαγροθμισιν τοῦ ἀχανοῦς κράτους του καὶ ἐσχεδίαζε νὰ περιπλεύσῃ τὴν Ἀραβίαν καὶ νὰ ὀλοκληρώσῃ τὴν θαλασσίαν ὁδόν, ἡ ὁποία συνενώνει τὸν Ἰνδὸν μὲ τὸν Εὐφράτην. Ἄλλ' ἐνῶ ἤρχισε τὰς μεγάλας παρασκευὰς διὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, ἦλθεν ἡ μοιραία ἀρα. Ὁ Ἀλέξανδρος ἠσθένησε βαρῶς καὶ τὴν ὀγδόην ἡμέραν τῆς ἀσθενείας του ἀπέθανε (323)].

BIBLION EBΔOMON

Χαρακτηρισμός τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Ἐπίλογος τοῦ συγγραφέως. Κεφ. 28 - 30)

XXVIII. Ἐτελεύτα μὲν δὴ Ἀλέξανδρος τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι ἐφ' Ἡγήσιου ἄρχοντος Ἀθήνησιν· ἐβίω δὲ δύο καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτώ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ἐβασίλευσε δὲ δώδεκα ἔτη καὶ τοὺς ὀκτὼ τούτους μῆνας, τό τε σῶμα κάλλιστος καὶ φιλοπονώτατος καὶ ὀξύτατος τὴν γνώμην γενόμενος καὶ ἀνδρείωτατος καὶ φιλοτιμώτατος καὶ φιλικινδυνώτατος καὶ τοῦ
 2 θεοῦ ἐπιμελέστατος· ἡδονῶν δὲ τῶν μὲν τοῦ σώματος ἐγκρατέστατος, τῶν δὲ τῆς γνώμης ἀπληστότατος· ζυγνιδεῖν δὲ τὸ δέον ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄν δεινότητος, καὶ ἐκ τῶν φαινομένων τὸ εἶκος ζυμβαλεῖν ἐπιτυχεστάτος, καὶ τάξαι στρατιὰν καὶ ὀπλίσαι τε καὶ κοσμηῆσαι δαημονέστατος· καὶ τὸν θυμὸν τοῖς στρατιώταις ἐπᾶραι καὶ ἐλπίδων ἀγαθῶν ἐμπλῆσαι καὶ τὸ δεῦμα ἐν τοῖς κινδύνοις τῷ ἀδεεῖ τῷ αὐτοῦ ἀφανίσαι, ζύμπαν-
 3 τα ταῦτα γενναιοτάτος. Καὶ οὖν καὶ ὅσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πρᾶξαι, ζὺν μεγίστῳ θάρσει ἐπραξεν· ὅσα τε φθάσας ὑφαρπάσαι τῶν πολεμίων, πρὶν καὶ δεῖσαι τινα αὐτὰ ὡς ἐσόμενα, προλαβεῖν δεινότητος· καὶ τὰ μὲν ζυγνυθέντα ἢ ὁμολογηθέντα φυλάξαι βεβαιοτάτος, πρὸς δὲ τῶν ἐξαπατώντων μὴ ἀλῶναι ἀσφαλέστατος· χρημάτων τ' ἐς μὲν ἡδονὰς τὰς αὐτοῦ φειδωλότατος, ἐς δ' εὐποίαν τῶν πέλας ἀφθονώτατος.

XXIX. Εἰ δὲ τι ἐπλημελήθη Ἀλεξάνδρῳ δι' ὀξύτητα ἢ ὑπ' ὀργῆς, ἢ εἰ τι ἐς τὸ ὑπερογκότερον προήχθη βαρβαρίσαι, οὐ μέγιστα τίθεμαι ἔγωγε, εἰ τὴν νεότητά τέ τις τὴν Ἀλεξάνδρου μὴ ἀνεπιεικῶς ἐθυμηθείη καὶ τὸ διηνεκὲς τῆς εὐτυχίας καὶ

τοὺς πρὸς ἡδονήν, οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ, τοῖς βασιλευσὶ ξυνόν-
 τας τε καὶ ἐπὶ κακῷ ξυνησομένους· ἀλλὰ μεταγινῶναί γε, ἐφ'
 οἷς ἐπλημμέλησε, μόνῳ οἶδα τῶν πάλαι βασιλέων Ἀλεξάνδρῳ
 ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος. Οἱ δὲ πολλοί, εἰ καὶ τι ἐγνώσαν 2
 πλημμελήσαντες, οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ, ὡς καλῶς δὴ
 πραχθέντος, ἐπικρύψειν οἴονται τὴν ἀμαρτίαν, κακῶς γινώ-
 σκοντες. Μόνη γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ ἴσας ἀμαρτίας ὁμολογεῖν τε
 ἀμαρτόντα καὶ δῆλον εἶναι ἐπ' αὐτῷ μεταγιγνώσκοντα, ὡς
 τοῖς παθοῦσι τι ἄχαρι οὐ πάντῃ χαλεπὰ τὰ παθήματα φαίνόμε-
 να, εἰ ὁ δράσας αὐτὰ ξυγχωροίη, ὅτι οὐ καλὰ ἔδρασεν, αὐτῷ
 τέ τι ἐς τὸ μέλλον ταύτην ἐλπίδα ἀγαθὴν ὑπολειπομένην, μὴ
 ποτε ἂν παραπλήσιόν τι ἀμαρτεῖν, εἰ τοῖς πρόσθεν πλημμελη-
 θεῖσιν ἀχθόμενος φαίνοιτο.

“Ὅτι δ' ἐς θεὸν τὴν γένεσιν τὴν αὐτοῦ ἀνέφερον, οὐδὲ 3
 τοῦτο ἐμοὶ δοκεῖ μέγα εἶναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα, εἰ μὴ
 καὶ σόφισμα ἦν τυχὸν ἐς τοὺς ὑπηκόους τοῦ σεμνοῦ ἔνεκα·
 οὐκ οὐκ δοκεῖ ἔμοιγε ἢ Μίνως γενέσθαι βασιλεὺς ἀφανέστε-
 ρος ἢ Αἰακοῦ ἢ Ῥαδαμάνθους· οἷς δὴ ἐς Δία ἀνεχθεῖσα ἢ
 γένεσις πρὸς τῶν πάλαι ἀνθρώπων οὐδεμιᾶ αὐτῶν ὕβρει προσ-
 τίθεται· οὐδὲ Θησέως τοῦ Ποσειδῶνος οὐδὲ Ἴωγος τοῦ Ἀ-
 πόλλωνος. Ὡς ἔμοιγε καὶ ἡ Περσικὴ σκευὴ σόφισμα δοκεῖ 4
 εἶναι πρὸς τε τοὺς βαρβάρους, ὡς μὴ πάντῃ ἀλλότριον αὐτῶν
 φαίνεσθαι τὸν βασιλέα, καὶ πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὡς ἀπο-
 στροφὴν τινα εἶναι αὐτῷ ἀπὸ τῆς ὀξύτητος τε καὶ ὕβρεως τῆς
 Μακεδονικῆς· ἐφ' ὅτῳ δὴ καὶ ἐγκαταμεῖζαί μοι δοκεῖ ταῖς γά-
 ξεσιν αὐτῶν τοὺς Πέρσας τοὺς μηλοφόρους καὶ τοῖς ἀγήμασι
 τοὺς ὁμοτίμους. Καὶ οἱ πότοι, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, οὐ
 τοῦ οἴνου ἔνεκα μακροὶ αὐτῷ ἐγίνοντο (οὐ γὰρ πίνειν πολὺν
 οἶνον Ἀλέξανδρον), ἀλλὰ φιλοφροσύνης τῆς ἐς τοὺς ἐταίρους.

XXX. “Ὅστις δὲ κακίζει Ἀλέξανδρον, μὴ μόνον, ὅσα ἄξια
 κακίζεσθαι ἐστίν, προφερόμενος κακίζέτω, ἀλλὰ ξύμπαντα τὰ

Ἄλεξάνδρου ἐς ἐν χωρίον ξυναγαγῶν οὕτω δὴ ἐκλογιζέσθω, ὅστις τ' ὦν αὐτὸς καὶ ὁποῖα τύχη κεχρημένος, ὄντινα γενόμενον ἐκεῖνον καὶ ἐς ὅσον εὐτυχίας ἀνθρωπίνης ἐλθόντα, βασιλέα τ' ἀμφοῖν τοῖν ἡπείροιον ἀναμφιλογώτατα γενόμενον καὶ ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον τῷ αὐτοῦ ὀνόματι κακίζει, σμικρότερός τ' ὦν αὐτὸς καὶ ἐπὶ σμικροῖς πονούμενος καὶ οὐδὲ ταῦτα ἐν κόσμῳ τιθέμενος.

- 2 Ὡς ἔγωγε δοκῶ, ὅτι οὔτε τι ἔθνος ἀνθρώπων οὔτε τις πόλις ἐν τῷ τότε ἦν οὔτε τις εἷς ἄνθρωπος, ἐς ὃν οὐ πεφοιτῆται τὸ Ἄλεξάνδρου ὄνομα. Οὐκ οὐδ' ἐμοὶ ἔξω τοῦ θείου φῦναι δοκεῖ ἀνὴρ οὐδενὶ ἄλλῳ ἀνθρώπων ἑοικώς. Καὶ ταῦτα χρησμοὶ τ' ἐπισημῆναι ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῇ Ἄλεξάνδρου λέγονται καὶ φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα καὶ ἐνύπνια φανέντα ἄλλα ἄλλοις καὶ ἢ ἐς τοῦτο ἐξ ἀνθρώπων τιμῇ τ' αὐτοῦ καὶ μνήμῃ οὐκ ἀνθρωπίνῃ οὔσα, καὶ νῦν δὲ διὰ τοσοῦτου ἄλλοι χρησμοὶ ἐπὶ τῇ
- 3 τιμῇ αὐτοῦ τῷ ἔθνει τῶν Μακεδόνων χρησθέντες. Ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐμεμψάμην ἔστιν ἃ ἐν τῇ ξυγγραφῇ τῶν Ἄλεξάνδρου ἔργων, ἀλλὰ αὐτὸν γ' Ἄλεξάνδρον οὐκ αἰσχύνομαι θαυμάζων· τὰ δ' ἔργα ἐκεῖνα ἐκάκισα ἀληθείας τε ἕνεκα τῆς ἐμῆς καὶ ἅμα ὠφελείας τῆς ἐς τοὺς ἀνθρώπους· ἐφ' ὅτῳ ὠρμήθη οὐδ' αὐτὸς ἄνευ θεοῦ ἐς τήνδε τὴν ξυγγραφὴν.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Προόμιον τοῦ συγγραφέως.

1 - 3. Πτολεμαῖος, υἱὸς τοῦ Λάγου ἐξ Ἑορδαίας τῆς Μακεδονίας, στρατηγὸς καὶ φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Συνεξεστράτευσε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἔλαβεν ὡς μερίδιον τῆς μεγάλης κληρονομίας τὴν Αἴγυπτον, τῆς ὁποίας ἐβασίλευσεν. Ἀνεδείχθη μέγας προστάτης τῶν γραμμάτων καὶ συνέγραψεν ἀπομνημονεύματα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τὰ ὅποια ὁ Ἀρριανὸς θεωρεῖ ὡς πηγὴν λίαν ἀξιόπιστον. Ἐκ τούτων διεσώθησαν μόνον ἀποσπάσματα.— **Ἀριστόβουλος**, υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου ἐκ Κασσάνδρας τῆς Χαλκιδικῆς, συνεξεστράτευσε καὶ οὗτος μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, συνέγραψε δὲ ἱστορίαν τῶν πολέμων αὐτοῦ, τῆς ὁποίας ἐπίσης μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν.— **ταῦτά**, δηλ. συμφωνοῦντες μεταξύ των.— **ἀναγράφω**, ἐκθέτω, ἀναφέρω εἰς τὸ παρὸν ἔργον μου.— **ἐπιλεξάμενος** (ἐκλέξας), ἐνν. **ἀναγράφω**.— **ὑπὲρ = περὶ**.— **οὐδὲ = καὶ οὐ**. **οὐδ' ἔστι (τις) ὑπὲρ ὅτου** (= περὶ οὗτινος), ἐνν. **ἀνέγραψαν** καὶ δὲν ὑπάρχει κανεὶς (ἄλλος) περὶ τοῦ ὁποίου συνέγραψαν (καὶ περὶ οὐδενὸς ἄλλου συνέγραψαν).— **ὅτι**, αἰτιολ.— **Ἀριστόβουλος**, ἐπεξήγησις τοῦ ὁ μὲν.— **πρὸς τὸ ξυστρατεῦσαι**, ὅτι διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ ἴδιος μετέσχε τῆς ἐκστρατείας.— **αἰσχροτέρον**. ἀττ. **αἰσχιον**.— **τῷ ἄλλῳ = ἄλλῳ τινί**.— **ἄμφω δέ**, ἐνν. **πιστότεροι ἔδοξαν**.— **ὅτι ξυγγράφουσι** (μτχ.) **αὐτοῖς... ἀπὴν** διότι εἰς αὐτοὺς, ὅτε συνέγραφον, δὲν ὑπῆρχεν.— **ἀνάγκη φόβος**.— **μισθὸς ἐλπίς ἀμοιβῆς**.— **τοῦ ἄλλως τι ξυγγράφαι** ὥστε νὰ συγγράψουν κάτι κατ' ἄλλον τρόπον.— **ἢ ὡς ξυνηνέχθη** (= **συνέβη**) ἢ ὅπως πράγματι συνέβη.— **ἔστι δὲ ἄ = τινὰ δέ**, ἐνν. **ἀνέγραφα**.— **πρὸς μὲ γεν**. = **ὑπὸ** (ποιητ. αἴτ.).— **ὡς λεγόμενα ὡς φήμας**.— **ἀνθ' ὅτου** διὰ ποῖον λόγον.— **ἐπὶ τοσοῦτοις συγγραφεῦσι** μετὰ τοσοῦτους συγγραφεῖς.— **ἀναλέγω ἀναγιγνώσκω**.— **ἐντυγχάνω τινὶ συναντῶ**, συναναστρέφομαι κάποιον ἐπὶ βιβλίων (ὅπως ἐδῶ) = ἀναγιγνώσκω, μελετῶ.— **οὕτω = τότε**.

Κεφάλαιον 1.

1 - 3. Λέγεται, ἐδῶ ἐν προσωπ. συντάξει.— **ἐπ' ἄρχοντος Πυ-**

θοδήμου, ἦτοι τὸ 336 π.Χ. (συνήθως τὰ γεγονότα ἐχρονολογοῦντο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο **ἐπώνυμος**).— **παραλαβόντα...** Ἀλέξανδρον... **παρελθεῖν** τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ λέγεται (ἐδῶ ἡ σύνταξις τρέπεται εἰς ἀπρόσωπον, ὅλα δὲ τ' ἀπαρέμφ. μέχρις τέλους τῆς § 3 ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ **έγεται** κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ν' ἀποδοθοῦν διὰ ῥημάτων ἀορ. ἢ παρ.).— **ἐς Πελοπόννησον**, δηλ. εἰς Κόρινθον.— **παρέρχομαι** πορ ομαι— **Φιλίππῳ ἔδωσαν** (= εἶχον δώσει), τὸ 337 π.Χ. κατὰ τὴν κοινὴν σύνοδον τῶν Ἑλλήνων ἐν Κορίνθῳ.— **παρ' ἐκάστων** παρ' ἐνὸς ἐκάστου, παρὰ πάντων (τῶν ἐκπροσώπων τῶν πόλεων).— **πλὴν Λακεδαιμονίων**, οὗτοι καὶ εἰς τὸν Φίλιππον ἐπίσης εἶχον ἀρνηθῆ τὴν ἡγεμονίαν.— **ἐξηγοῦμαι** τινος προηγοῦμαι, εἶμαι ἡγεμῶν τινος.— **νεωτερίζω** στασιάζω, δεικνύω στασιαστικὴν διάθεσιν.— **ἄττα** = **τινά** (= **νεωτερίσαι ἄττα** ὅτι ἔδειξε κάποιαν στασιαστικὴν διάθεσιν, ἐφάνη κάπως ἐχθρική).— **ἔφοδος** ἐμφάνισις.— **ἐκπλήττομαι** φοβοῦμαι.— **ἐς τιμὴν ξυγχωρῶ τινί τι** παραχωρῶ τιμητικῶς εἰς κάποιον κάτι. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἀπονείμει μεγάλας τιμὰς εἰς τὸν Φίλιππον (ἔδωσαν εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, ἀνήγειραν ἀνδριάντα αὐτοῦ «ὡς εὐεργέτου τῆς πόλεως» καὶ ἄλλα)· ἤδη ψηφίζουσι ὑπὲρ τοῦ Ἀλεξάνδρου δύο χρυσοῦς στεφάνους καὶ ἀπονέμουσι εἰς αὐτὸν θείας τιμὰς.— **στόλος** ἐκστρατεία.

Κεφάλαιον 11.

3 - 5. **ἐξελαύνω** ἐκκινῶ, ἐξορμῶ.— **ἐπιτρέπω** τινί τι ἀναθέτω εἰς κάποιον κάτι.— **Ἀντίπατρος**, υἱὸς τοῦ Ἰόλα, ἐπιφανὴς στρατηγὸς καὶ ἐμπιστος τοῦ Φιλίππου· οὗτος ἀνέλαβε τὴν ἀντιβασιλείαν τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου.— **πεζοὺς μὲν ξὺν ψιλοῖς τε καὶ τοξόταις**· βλ. εἰς εἰσαγ. σελ. 15.— **ὁ στόλος** ἡ πορεία.— **Κερκινίτις**, λίμνη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος (ἔχουσα μῆκος 35 χιλιομ. καὶ βάθος 1 - 3 μ.).— **ὡς ἐπὶ** = **πρός**.— **Ἀφίπολις**, πόλις τῆς Μακεδονίας παρὰ τὸν Στρυμόνα, ὄχι μακρὰν τῆς παραλίας, ἀποικία τῶν Ἀθηναίων· ὁ **Στρυμὼν** ποταμὸς διαρρέει ὅλην τὴν Μακεδονίαν καὶ μετὰ ροῦν 430 χιλιομ. ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον.— **παρῆμειβε** τὸ Πάγγαιον ὄρος τῆν (ὀδὸν) ὡς ἐπ' Ἀβδηρα παρακάμψας τὸ Πάγγαιον ὄρος ἐβάδιζε τὴν ὀδὸν τὴν φέρουσαν εἰς Ἀβδηρα.— **Πάγγαιον**, ὄρος τῆς Ἀνατ. Μακεδονίας μεταξὺ Στρυμό-

νος καὶ Νέστου.—**Ἀβδήρα**, πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέστου (οἱ κάτοικοι αὐτῆς **Ἀβδηρίται** εἶχον φήμην ἀνθρώπων ἀνοήτων)· **Μαρώνεια**, πόλις πλησίον τῶν Ἀβδήρων.—**ἐπὶ θαλάσση ὤκισμέναις** παραθαλασσίους.—**ἐνθεν** = ἐντεῦθεν.—**Ἐβρος**, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἑλλην. Χερσονήσου, πηγάζει ἐκ τοῦ ὄρους Ῥίλου (ἀρχ. Σκόμιον), διαρρέει τὴν Ἀνατολ. Ῥωμυλίαν καὶ Θράκην καὶ μετὰ ῥοὺν 490 χιλιομ. ἐκβάλλει εἰς τὸ Θρακικὸν πέλαγος.—**εὐπετώως** εὐκόλως.—**Παιτική**, χώρα τῆς Β. Θράκης, μεταξὺ Ἐβρου καὶ **Μέλανος** ποταμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον (νῦν Σάρον).—**Σηστός**, πόλις τῆς Θρακ. Χερσονήσου ἔναντι τῆς Ἀβύδου, ἀποικία τῶν Μυτιληναίων (παρ' αὐτὴν ὁ Ξέρξης ἔξευξε τὸ 480 π.Χ. τὸν Ἑλλησποντον διὰ τὴν εἰς Εὐρώπην διαπεραίωσιν τῶν στρατευμάτων του).—**Ἐλαιοῦς**, πόλις τῆς Θρακ. Χερσονήσου εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου.—**Πρωτεσίλαος**, ἥρωας τοῦ Τρωικοῦ πολέμου· οὗτος πρῶτος ἔξεπήδησε κατὰ τὴν ἀπόβασιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ἀσιατικὴν ἀκτὴν καὶ ἐφονεύθη παρευθὺς ὑπὸ τοῦ Ἑκτορος.—**τῶν Ἑλλήνων**, ἡ γεν. ἐκ τοῦ **πρώτος**.—**τῶν ἄμ' Ἀγαμέμνονι** τῶν μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος (ὅστις ἦτο ἀρχηγὸς τῆς εἰς Τροίαν ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων).—**Ἴλιον**, ἡ Τροία, πρωτεύουσα τῆς Τρωάδος (ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτῆς Ἴλου).—**ὁ νοῦς ὁ σκοπός**.—**οἱ** = **ἐαυτῶ** (τῶ Ἀλεξάνδρῳ).

6. Παρμενίων, διακεκριμένος Μακεδῶν στρατηγὸς τοῦ Φιλίππου Β' καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου· οὗτος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν ὡς ἀρχηγὸς τοῦ πεζικοῦ.—**ἡ ἵππος** τὸ ἵππικόν.—**Ἀβυδος**, πόλις τῆς Τρωάδος ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου ἔναντι τῆς Σηστοῦ.—**τριήρῃσι**, ἡ τριήρης ἦτο τὸ κυριώτερον πολεμικὸν πλοῖον τῶν ἀρχαίων, φέρον εἰς ἐκάστην πλευρὰν τρεῖς ἐπαλλήλους σειρᾶς κωπῶν (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα).—**πλοίοις δὲ ἄλλοις πολλοῖς στρογγύλοις** πρὸς τούτοις δὲ (= ἄλλοις) καὶ μετὰ πολλὰ φορτηγὰ πλοῖα (τὰ ὅποια εἶχον στρογγύλον σχῆμα).—**ἐς τῶν Ἀχαιῶν λιμένα**, οὗτος ἦτο κολπίσκος ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Τρωάδος, πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγείου, ὠνομάσθη δὲ οὕτως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.—**κατᾶραι**, τοῦ ρ. **καταίρω** καταπλέω, προσορμίζομαι.—**ὁ πλείων λόγος κατέχει** ἡ κοινὴ παράδοσις ἀναφέρει (κοινῶς λέγεται).—**αὐτὸν** αὐτοπροσώπως, διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρός.—**διαβάλλω** διαβαίνω, διαπεραιοῦμαι.—**ἡ στρατηγίς ναῦς ἡ ναυαρχίς**.—**τῷ Ποσειδῶνι** καὶ

Νηρηΐσι, ἵνα ὁ Θεὸς τῆς θαλάσσης Ποσειδῶν καὶ αἱ Νηρηΐδες (θαλάσσιαι νύμφαι) προστατεύουν αὐτὸν κατὰ τὴν διάβασιν.— **σπένδω** κάμνω σπονδῆν (διὰ χύσεως οἴνου).— **φιάλη**, ἦτο πλατὺ καὶ ἀβαθεὲς δοχεῖον μὲ δύο λαβάς.— **πόντος** Θάλασσα.

7. βωμός, θυσιαστήριον (ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐτελοῦντο αἱ θυσίαι).— **στέλλομαι** ἐκπλέω.— **ἐκ τῆς Εὐρώπης**, δηλ. ἐν Σηστῶ.— **τῆς Ἀσίας**, δηλ. ἐν Ἀβύδῳ.— **ἀποβατήριος** καλεῖται ὁ Ζεὺς ὡς προστάτης τῆς ἀποβάσεως.— **τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Ἰλιάδι**, ἢ Ἀθηνᾶ ὀνομάζεται Ἰλιάς (Ἰλιακή), διότι ἐτιμᾶτο εἰς τὸ Ἴλιον.— **θῦσαι** ἐκ τοῦ λέγουσι (ὡς καὶ τὰ κατωτέρω ἀπαρ. ἀναθεῖναι, καθελεῖν).— **καθαιρῶ** καταβιβάζω καὶ λαμβάνω.— **ὑπασπισταί**, ἐδῶ: οἱ ἀσπιδοφόροι.— **θῦσαι δ' αὐτόν**, ἐκ τοῦ κατωτέρω λόγος κατέχει.— **Πριάμος**, ὁ ἐπὶ Τρωικοῦ πολέμου βασιλεὺς τῆς Τροίας.— **τοῦ Ἑρκείου** ὁ Ζεὺς καλεῖται Ἑρκείος, διότι εἰς τὸ προαύλιον τῶν οἰκιῶν (= ἔρκος) ὑπῆρχε βωμὸς αὐτοῦ ὡς προστάτου τῆς οἰκίας.— **παραιτοῦμαι** ζητῶ ν' ἀποτρέψω (παραιτούμενον, διότι ἐζήτει νὰ ἐξιλεώσῃ).— **ἡ μῆνις** (γεν. **μήνιος**) ἡ ὀργή.— **μῆνιν Πριάμου... Νεοπτ. γένει**, ὁ Νεοπτόλεμος, υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως, εἶχε φονεύσει τὸν γηραιὸν Πριάμον πλησίον τοῦ βωμοῦ τοῦ Ἑρκείου Διός· διὰ τοῦτο τῶρα ὁ Ἀλέξανδρος ἤθελε νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν ὀργήν, τὴν ὁποίαν ἠσθάνετο ἡ ψυχὴ τοῦ Πριάμου ἐναντίον τοῦ γένους τοῦ Νεοπτολέμου.— **καθῆκε**, τοῦ **καθίημι** κατέρχομαι· **ὃ δὲ ἐς αὐτὸν καθῆκεν** εἰς τὸ ὅποιον (γένος), ὡς γνωστὸν, ἀνῆκεν αὐτός· (ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς πατρός μὲν ἀνῆγε τὸ γένος εἰς τὸν Ἡρακλέα, πρὸς μητρός δὲ κατήγετο ἐκ τοῦ γένους τῶν Αἰακιδῶν, εἰς τὸ ὅποιον ἀνῆκεν καὶ ὁ Ἀχιλλεύς καὶ ὁ Νεοπτόλεμος).

Κεφάλαιον 12.

1. ἀνιόντα (μτχ. χρον.), τοῦ **ἀνέρχομαι**.—**ἐπὶ τούτῳ** μετὰ τοῦτον.—**ἐκ Σιγείου**, τὸ Σίγειον ἦτο πόλις τῆς Τρωάδος, παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπου καὶ τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριον.—**ἄρα** κατόπιν.—**Ἡφαιστίων**, ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου μετασχὼν πασῶν τῶν ἐκστρατειῶν αὐτοῦ καὶ ἀποθανὼν τὸ 324 π.Χ.—**Πάτροκλος**, ὁ πιστὸς φίλος τοῦ Ἀχιλλέως. (Ποῖον νόημα ἐνεῖχεν ἡ πρᾶξις τοῦ Ἡφαιστίανος;).—**εὐδαιμονίζω** μακαρίζω.—**κῆρυκος**, κτγ.—

ἔς τὴν ἔπειτα μνήμην διὰ τὰ ἐνθυμοῦνται οἱ μεταγενέστεροι, διὰ τὰ δοξάζεται ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων.

6 - 7. Ἄρισβη, πόλις τῆς Τρωάδος πλησίον τῆς Ἀβύδου.—**οὔ**, ὄπου.—**Περκώτη**, πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον μεταξὺ Ἀβύδου καὶ Λαμψάκου ἢ Λάμφακος, πόλις παρελλησπόντιος καὶ αὐτὴ (ἔναντι τῆς Καλλιπόλεως), ἐξ ἧς ὀρμώμενος τὸ 405 π.Χ. ὁ Σπαρτιάτης Λύσανδρος κατέστρεψεν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς τὸν στόλον τῶν Ἀθηναίων.—**παραμείβω** παρακάμπτω, προσπερνῶ.—**πρός**, μέ δοτ.=πλησίον.—**Πράκτιος**, μικρὸς ποταμὸς ἐν Τρωάδι.—**ἐκ τῶν ὄρων τῶν Ἰδαίων** ἐκ τοῦ ὄρους Ἰδης.—**ἐκδιδοῖ** (= ἐκδίδωσι) ἐκβάλλει.—**ἐς θάλασσαν**, δηλ. εἰς τὴν Προποντίδα.—**Ἐρμωτος**, κόμη μεταξὺ Λαμψάκου καὶ Κολωνῶν **αἱ Κολωναί**, πόλις τῆς Μυσίας ἄνωθεν τῆς Λαμψάκου.—**σκοποί**, στρατιῶται προπορευόμενοι πρὸς κατόπτευσιν, ἀνιχνευταί.—**αὐτῶ** ὑπ' αὐτοῦ.—**τῶν ἐταίρων**, βλ. εἰσαγωγὴν.—**ἔξ Ἀπολλωνίας**, αὕτη ἦτο πόλις τῆς Μυθρονίας, χώρας τῆς Μακεδονίας, παρὰ τὴν Βόλβην λίμνην.—**πρόδρομοι** οἱ ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι ἵππεις, πρόσκοποι (βλ. εἰσαγ.).—**πάροδος** δίοδος, διέλευσις.—**Πρίαπος**, πόλις παρὰ τὴν Προποντίδα, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γρανικοῦ ποταμοῦ, ἀποικία τῶν Μιλησίων.—**ἐνδίδομαι** παραδίδομαι.

8. τῆς πρὸς Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας, δηλ. τῆς λεγομένης Μικρᾶς Φρυγίας (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Μεγάλην Φρυγίαν, ἣ ὅποια ἔκειτο εἰς τὸ ἐσωτερικόν).—**ὑπαρχος** ὑποσατράπης.—**Ζέλεια**, πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἰδης.—**τοῖς Ἑλλήσι τοῖς μισθοφόροις**, εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν ὑπηρετοῦν Ἑλλήνες μισθοφόροι ἀπαρτίζοντες ἴδιον σῶμα.

9 - 10. ὑπὲρ (= **περι**) **τῶν παρόντων** (δηλ. πραγμάτων) **περι** τῆς παρουσίας καταστάσεως τῶν πραγμάτων.—**Μέμωνων** ὁ Ῥόδιος, ἐπιφανὴς στρατηγὸς ὑπηρετῶν εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν.—**διὰ κινδύνου ἔρχομαι πρὸς τινα** διακινδυνεύω μαχόμενος ἐναντίον κάποιου.—**περιόντας** (αἰτιολ. μτχ.), τοῦ **περίειμι** ὑπερέχω.—**προϊόντας** (αἰτιολ.) τοῦ **προέρχομαι** βαδίζω ὑποχωρῶν, ὑποχωρῶ,—**χιλὸς** ὁ χόρτος (τὸ χαρτάρι).—**ἀφανίζω** καταστρέφω.—**ἐμπίπρημι** καίω (τὰ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἀνωτέρω **παρήνει**).—**τῶν πόλεων αὐτῶν τῶν ἰδίων τῶν πόλεων**.—**μενεῖν**, ἐκ τοῦ νοουμένου ἔλεγε.—**Ἀρσίτην** δὲ τοῦ-

ναντίον ὁ Ἄρσίτης (ὁ τῆς πρὸς Ἑλλάσποντον Φρυγίας ὕπαρχος).— ὅτι οὐκ ἂν περιίδοι=ὅτι οὐ περιόψεται· περιορῶ ἀδιαφορῶ, ἀνέχομαι, ἐπιτρέπω.— τῶν ὑφ' οἷ (= τῶν ὑφ' ἑαυτῶ) τεταγμένων ἀνθρώπων, τῶν ὑπηκόων του.— Ἄρσίτη = τῇ Ἄρσίτου γνώμη.— προσθέσθαι (ἐκ τοῦ λέγεται)· προστίθεμαι τινι συμφωνῶ μὲ κάποιον.— ὅτι καὶ καὶ διότι (δηλ. πλὴν τῶν ἄλλων λόγων).— ὑποπτόν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα ὑπόπτειον κάπως ὅτι ὁ Μέμνων.— τριβὰς ἐμποιῶ τινι ἀναβάλλω κάτι.— ἐκόντα ἐπίτηδες.— τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς οὐνεκα ἵνα διατηρῇ τὴν παρὰ τῷ βασιλεῖ ὑπόληψίν του.

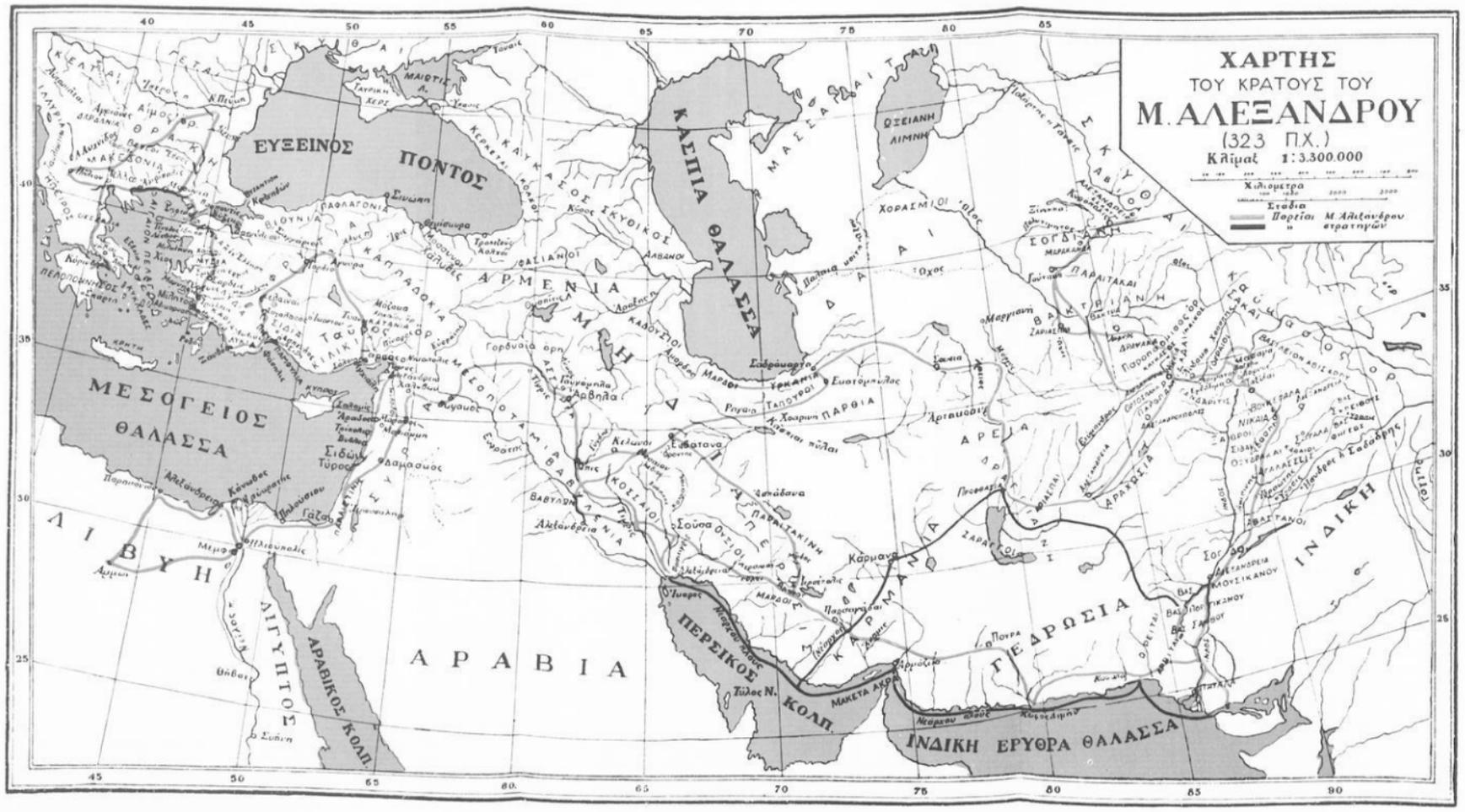
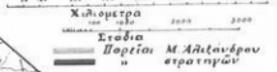
Κεφάλαιον 13.

1 - 2. Γρανικός, μικρὸς ποταμὸς τῆς ΒΔ. Μικρᾶς Ἀσίας, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μυσίᾳ· πηγάζει ἀπὸ τὰς κλιτύς τῆς Ἰδης καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Προποντίδα.— διπλῆν, διότι τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν ἐπέτρεπε τὴν ἀνάπτυξιν εἰς μίαν φάλαγγα.— ἐπιτάσσω διατάσσω.— σκευοφόρα τὰ φορητὰ ζῶα, τὰ μεταγωγικά.— τοὺς προκατασκευομένους ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἔμελλον ν' ἀνιχνεύσουν.— τὰ τῶν πολεμίων τὰς ἐχθρικές θέσεις.— αὐτῷ, δοτ. ἡθικὴ (εἰς τὴν ἐρμην. δύναται νὰ παραλειφθῇ).— σαρισσοφόροι οἱ φέροντες σάρισαν, δηλ. τὸ μακεδονικὸν μακρὸν δόρυ (βλ. εἰσαγ.).— οἱ ἀπὸ (= ὑπὸ) τῶν σκοπῶν, δηλ. προπεμφθέντες οἱ προηγηθέντες ἐκ τῶν προσκόπων.— ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὄχθης τοῦ Γρανικοῦ.— ἐφρεστάναι (ἐκ τοῦ ἀπήγγελον) ὅτι οἱ Πέρσαι εἶχον σταθῆ.— ὡς μαχομένους (ἀντὶ ὡς μαχομένην, κατὰ τὸ νοούμενον), μτχ. τελική.

3 - 5. ὡς ἔχομεν, δηλ. ἔνοπλοι.— αὐλισθῆναι, ἐκ τοῦ τολμῆσειν· αὐλίζομαι στρατοπεδεύω.— ταύτη (ἐπίρ.) = οὕτω, ἔνεκα τούτου.— παρέξειν, τοῦ ἀπροσ. παρέχει εἶναι δυνατὸν (τὸ παρέξειν ἐκ τοῦ δοκῶ).— ἔωθεν τὸ πρῶν (πρῶν - πρῶν).— τῷ στρατῷ, ἐκ τοῦ παρέξειν (θα εἶναι δυνατὸν εἰς τὸν στρατόν).— διαβάλλω διαβαίνω.— πόρος τὸ πέρασμα, ὁ ποταμὸς.— εὐπετῶς εὐκόλως, χωρὶς κόπον.— ὑποφθάνω (μὲ μτχ.) = προφθάνω νά...— ἐς τάξιν καθίσταμαι παρατάσσομαι πρὸς μάχην.— ἐπιχειρῶ τῷ ἔργῳ ἀρχίζω τὴν μάχην.— ἐν μετώπῳ (= φάλαγγι) εἰς ἐκτεταμένην (εὐρεῖαν) γραμμὴν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μέτωπον μεγαλύτερον τοῦ βάθους). Ἀντιθέτως· κατὰ κέρας ἢ ἐπὶ κέρως (πρβλ. κατωτέρω § 5) = εἰς μακρὰν (βαθεῖαν)

ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟΥ Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

(323 Π.Χ.)
Κλίμακ 1:3.300.000

σειράν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μέτωπον 2-4 ἀνδρῶν καὶ βάθος πολλῶν).—**πολλά** (μέρη) αὐτοῦ, δηλ. τοῦ ποταμοῦ.—**εἰσὶν αἶ=τινές.**—**ἀτάκτως καὶ κατὰ κέρας ἐκβαίνουσι** (μτχ. ὑποθ.), ἔνν. ἡμῖν ἐὰν ἐκβαίνωμεν ἀτάκτως καὶ εἰς μακρὰν σειράν.—**ἐπικείσονται**, τοῦ ἐπιτίθεμαι.—**ἤπερ ἀσθενέστεατον**, ἔνν. ἐστὶ ἐκεῖ ὅπου θὰ εἶναι τὸ ἀσθενέστερον σημεῖον τῆς παρατάξεώς μας.—**σφάλμα ἀτυχία.**—**χαλεπὸν ἐπιζήμιον.**—**ἐς τὴν ὑπὲρ παντὸς τοῦ πολέμου κρίσιν** διὰ τὴν ἐκβασιν τοῦ ὄλου ἀγῶνος.—**σφαλερὸν ἐπικίνδυνον.**

6-7. οὕτω τῷ ὀνόματι διὰ τοιαύτης ἐκφράσεως.—**ἐκφραυλίζω** τινὰ ὀμυλῶ περιφρονητικῶς διὰ κάποιον.—**εἶργω** τινὰ οὐ μὴ ποιεῖν τι=**κωλύω** τινὰ ποιεῖν τι.—**πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης ἀρμόζον** εἰς τὴν δόξαν τῶν Μακεδόνων.—**οὔτε πρὸς τῆς ἐμῆς.... ὀξύτητος** οὔτε ἀρμόζον εἰς τὴν ἰδικὴν μου ἀποφασιστικότητα.—**ποιοῦμαι = ἡγοῦμαι.**—**ὄτι**, αἰτιολ.—**ἄξιον τοῦ σφῶν δέους** τὸ ὅποῖον νὰ δικαιολογῇ τὸν πρὸς ἡμᾶς φόβον των.—**ἐν τῷ παραυτίκα ἀμέσως.**—**ἔπαθον**, ὑποκ. οἱ Πέρσαι.

Κεφάλαιον 14.

1-3. ἡγησόμενον (μτχ. τελ.) ἔνν. αὐτοῦ τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος. **ἡγοῦμαι**, ἐδῶ=ἀναλαμβάνω τὴν διοίκησιν.—**παράγω** (ἀμεταβ.) πορεύομαι, προχωρῶ.—**προετάχθησαν τοῦ δεξιοῦ** ἐτάχθησαν πρῶτοι εἰς τὸ δεξιόν, ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κέρας.—**αὐτῶ=ὕπ' αὐτοῦ.**—**τούς ἐταίρους τούς ἰππέας** τὸ βαρὺ ἰππικὸν (πρβλ. κεφ. 12, § 7).—**τούς Ἀγριᾶνας**, λαὸς πολεμικώτατος οἰκῶν παρὰ τὴν Ῥοδόπην καὶ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος· οὗτοι εἶχον ὑποταχθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸν ὅποῖον ἠκολούθησαν εἰς τὴν ἐκστρατείαν.—**σαρισσοφόρος**, βλ. κεφ. 13, § 1.—**Φιλῶτα ἐπετάχθη** ἐτάχθη πλησίον τοῦ Φιλῶτα.—**τούς Παίονας**, οὗτοι ἦσαν ἀρχαῖος λαὸς ἐν Παιονίᾳ, χώρα τῆς βορείου Μακεδονίας μεταξὺ Ἀξιῶ καὶ Στρυμόνος.—**τὴν ἰλὴν τοῦ Σωκράτους**, τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας (βλ. κεφ. 12 § 7).—**ἐχόμενοι δὲ τούτων** πλησίον δὲ τούτων.—**οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων**, σῶμα ἐλαφροῦ πεζικοῦ (βλ. εἰσαγ. σελ. 15).—**ἐπὶ τούτοις** (ἔνν. ἐτάχθη) πλησίον τούτων.—**ἡ φάλαγξ**, ἐδῶ=ἡ τάξις, τὸ τάγμα (ὁμοίως κατωτέρω).—**ἐπὶ δὲ** (μὲ ἐπιρ. σημ.) = πλησίον δέ.—**ἐπὶ δὲ ὦν=ἐπὶ δὲ (τούτοις ἐτάχθησαν οὗτοι)**, ὦν.—**ἡ Κρατέρου φάλαγξ**, ὁ Κρά-

τερος ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων στρατηγῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν ἀρχηγίαν σύμπαντος τοῦ περσικοῦ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ἐν τῇ παρούσῃ μάχῃ (ὡς καὶ ἐν Ἰσσοῦ καὶ ἐν Ἀρβήλοις).—**ἔστ(ε) ἐπὶ τὸ μέρος μέχρι τοῦ μέσου** (τῆς ὅλης παρατάξεως)· ἡ φάλαγξ τῶν Μακεδόνων διηρεῖτο συνήθως εἰς 6 τάξεις· ἐδῶ ὅμως διαιρεῖται εἰς 8.

4. ὀλίγον ἀποδέοντες ὀλίγον ὑπολειπόμενοι τῶν..., σχεδόν.—**ἡ ἵππος τὸ ἱππικόν.**—**παρατείνω ἐκτείνω.**—**τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθην** κατὰ μῆκος τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ.—**ὑπερδέξιος** ὑπερύψηλος.—**τὰ χωρία τὰ μέρη**, τὸ ἔδαφος.—**ἦ... ταύτη ὕπου...** ἐκεῖ.—**καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ξύν ἐκπλήξει θεραπεία** καὶ ἐκ τῆς μετ' ἀπίρου σεβασμοῦ προθυμίας τῶν περὶ αὐτόν.—**ἐπέχοντα**, ἐκ τοῦ αἰσθήσεως σημαντικοῦ **καθεώρων· ἐπέχω**=ἔχω θέσιν.—**κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν** ἀπέναντι τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος αὐτῶν.

5 - 7. χρόνον ἐπὶ τινα χρόνον.—**τὰ στρατεύματα** (=οἱ στρατοὶ) **ἔφρεστώτες ἰστάμενοι** (σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον).—**ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν** (= ἕνεκα τοῦ ὀκνεῖν τὸ μέλλον) ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο τὸ ἄδηλον μέλλον τοῦ ἀγῶνος.—**ὡς ἐπικεισόμενοι** (μετ. τελικῆ), τοῦ ἐπιτίθεμαι.—(αὐτοῖς) **ἐκβαίνουσιν**, μετχ. χρονικῆ.—**ἀγαθὸς γενναῖος.**—**καὶ μὴν καὶ μάλιστα.**—**προεμβάλλω** ῥίπτομαι πρῶτας.—**ἔταξε** διέταξε· ἡ σειρά: **Ἀλέξανδρος... ἔταξε Ἀμύνταν τὸν Ἀρρ.** ἔχοντα τοὺς προδρόμους ἱππέας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παιόνας καὶ μίαν τάξιν τῶν περσῶν προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμόν, καὶ Πτολεμαῖον τὸν Φιλ. ἄγοντα πρὸ τούτων (= ἔμπροσθεν τούτων) **τὴν Σωκράτους ἴλην** (ἐνν. ἔταξε προεμβαλεῖν).—**τὴν ἡγεμονίαν** τὴν πρώτην θέσιν (τὴν ὁποίαν διαδοχικῶς ἐλάμβανον καθ' ἐκάστην ἡμέραν τὰ διάφορα σώματα).—**ὑπὸ σαλπίγγων** ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν σαλπίγγων.—**καὶ ... ἀλαλάζοντας** (κατὰ τὸ νοούμενον ἀντί: **ἀλαλάζον τὸ δεξιὸν κέρας**) καὶ μὲ πολεμικὰς κραυγὰς.—**τῷ Ἐνυαλίῳ** πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐνυαλίου (θεοῦ τοῦ πολέμου)· καὶ εἰς τὴν «Κύρου Ἀνάβασιν» Ξενοφ. εἶδομεν: «**τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελιζοῦσι**» (βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 8, § 17).—**παρατείνω ἐκτείνω.**—**λοξὴν** πλαγίαν.—**ἦ παρεῖλκε τὸ ρεῦμα** ἐκεῖ ὅπου παρέσυρε τὸ ρεῦμα, δηλ. κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος.—**κατὰ κέρας** ἐκ τῶν πλαγίων.—**ὡς ἀνυστὸν ὅσον** ἦτο δυνατὸν (ἐκ τοῦ ἀνύω καὶ ἀνύτω ἐκτελεῶ, κατορθώ-

νω).—τῇ φάλαγγι ἐν μετώπῳ, εἰς ἐκτεταμένην γραμμὴν.—προσμείγνυμί τινι συμπλέκομαι πρὸς κάποιον.

Κεφάλαιον 15.

1 - 2. ἡ... ταύτη, βλ. κεφ. 14, § 4.—προσέχω τινὶ πλησιάζω κάποιον (ἢ κάτι).—βάλλω ῥίπτω ἀκόντια.—ἐξ ὑπερδεξίου ἐξ ὑψηλῶν θέσεων.—χθαμαλὸς χαμηλός.—ἔστ' ἐπὶ τὸ ὕδωρ μέχρι τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ.—καὶ ἦν ὠθισμὸς τῶν ἰππέων (γεν. ὑποκ.)=καὶ ἐωθοῦντο οἱ ἰππεῖς.—τῶν μὲν ἐκβαίνειν... τῶν δ' εἴργειν, ἐνν. πειρωμένων (αἰτιολ. μτχ.).—πολλῶν παλτῶν ἀφρσεις, ἐνν. ἦν πολλὰ παλτὰ ἀφίετο· παλτὸν ἀκόντιον.—ἐλαττούμενοι ἐπειδὴ ἦσαν ὀλιγώτεροι.—ἐξ οὐ βεβαίου ἐξ ἐδάφους ἐπισφαλοῦς (διότι ἐκεῖ ἦτο λασπῶδες καὶ ὀλισθηρὸν).—οἱ δὲ Πέρσαι....=οἱ δὲ Πέρσαι οὐκ ἐκακοπάθουν μαχόμενοι ἐξ ὑπερδεξίου τῆς ὄχθης (ἐξ ὑψηλῶν θέσεων ὑπεράνω τῆς ὄχθης).—ἄλλως τε καὶ καὶ πρὸς τοῦτους ἀκόμη.—ταύτη εἰς τὴν θέσιν ταύτην.—κινδυνεύω μάχομαι.

3 - 5. ξυμμείγνυμί τινι συμπλέκομαι πρὸς κάποιον.—πρὸς αὐτῶν, ποιητ. αἴτιον.—γενόμενος, μτχ. ἐναντιωμ.—ὄσοι γε μὴ ἐξαίρεσει βεβαίως ἐκείνων, οἱ ὅποιοι—ἀποκλίνω καταφεύγω.—ἅμα οἱ=σὺν ἑαυτῷ.—ἵνα ὅπου.—τὸ πᾶν στίφος τὸ πυκνότερον πλῆθος.—ξυνειστήκει εἶχε συναφθῆ.—ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης.—τοῖς Μακεδόσι=τῶν Μακεδόνων.—ἐώκει, τοῦ ἔοικα ὁμοιάζω.—ξυνέχομαι συνωθοῦμαι.—οἱ μὲν... οἱ δέ, ἐνν. πειρωμένοι.—ἐξῶσαι τοῦ ἐξωθῶ.—ἐς ἅπαν παντελῶς.—βιάζομαι τινα ἐξωθῶ κάποιον βιαίως.—οἱ Μακεδόνες, ἐπεξήγησις τοῦ οἱ μὲν.—ξυστοῖς διὰ δοράτων (τὰ ὅποια μετεχειρίζοντο οἱ ἰππεῖς ὡς δόρυ ἢ ἀκόντιον).—κρανείνος κατεσκευασμένος ἐξ ξύλου κρανείας (διὰ ν' ἀντέχη ὡς στερεόν).

6. ἔνθα δὴ τότε ἀκριβῶς.—ἦται (τοῦ αἰτῶ), μὲ διπλῆν αἰτ.—ἀναβολέα, παράθ. εἰς τὸ Ἄρετην, ὁ ὅποιος ἦτο ἀναβολεύς, ἰπποκόμος, εἰδικὸς εἰς τὸ νὰ ὑποβοηθῆ τὸν ἰππεύοντα, ἵνα ἀναβῆ εἰς τὸν ἵππον.—τῶν βασιλικῶν (ἀναβολέων), γεν. διαίρ.—πονοῦμαι μετὰ κόπου ἀγωνίζομαι.—κεκλασμένου, τοῦ κλάσμαι—ῶμαι θραύομαι.—οὐκ ἀφανῶς λαμπρῶς, γενναίως.

7 - 8. καὶ δς καὶ οὔτος (ὁ Ἄλέξ).—ἐπάγω ὡσπερ ἔμβολον τῶν ἰππέων ὀδηγῶ τοὺς ἰππεῖς εἰς σφηνοειδῆ (τριγωνικὴν) παράταξιν.—**ἄμα οἱ**, βλ. § 3.—**ἐξελαύνω** ἐξορμῶ.—**παίω** κτυπῶ.—**καταβάλλει** ρίπτει κάτω (νεκρόν),—**ἐν τούτῳ** αὐτὴν τὴν στιγμήν.—**Ῥοισάκης**, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μιθριδάτου.—**ἐπελαύνω** ἐπέρχομαι (ἔφιππος).—**κοπίς**, ξίφος (καμπύλον).—**τὴν πληγὴν ἔσχε** ἐσταμάτησε, ἔματαιώσε τὸ κτύπημα.—**Σπιθριδάτης**, βλ. κεφ. 12, § 8.—**ἀνετέτατο**, τοῦ ἀνατείνομαι ὑψώνω.—**ὑποφθάνω** προφθάνω.—**τὸν ὤμον**, ἐδῶ = τὸν βραχίονα.—**ἐπεκβαίνω** ἐξέρχομαι κατόπιν.—**προχωρεῖ** (ἐδῶ ἀπρὸς.) = εἶναι δυνατόν.—**προσγίνομαί τι** συνενόνομαι με κάποιον.

Κεφάλαιον 16.

1 - 3. αὐτοὶ τε καὶ ἵπποι καὶ οἱ ἰππεῖς καὶ οἱ ἵπποι.—**πολλά**, σύστ. ἀντικ. τοῦ **βλαπτόμενοι**.—**ἐγκλίνω** τρέπομαι εἰς φυγὴν.—**προκινδυνεύω** μάχομαι εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν.—**ἐνδίδωμι** ὑποχωρῶ.—**τὸ μέσον...** αὐτοῖς τὸ κέντρον αὐτῶν.—**παραρρήγνυμαι** ἀποσπῶμαι (ἀπὸ τῆς γρῆμῆς τῆς παρατάξεως).—**τὰ ἐφ' ἑκάτερα** ἀμφοτέραι αἱ πτέρυγες τῆς παρατάξεως.—**καρτερὰ** γενικῆ.—**ἐκτρέπομαι** στρέφομαι.—**ῶν** = τούτων **δέ**.—**ἧ** ἐκεῖ ὅπου.—**ἐκπλήξει** τοῦ παραλόγου ἐξ ἐκπλήξεως διὰ τὸ ἀπροσδόκητον (τόλμημα τῶν Μακεδόνων).—**βέβαιος λογισμὸς** σταθερὰ ἀπόφασις.—**ἐπάγω** τινὶ τὴν φάλαγγα ὀδηγῶ τὴν φάλαγγα ἐναντίον κάποιου.—**πάντη** ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη.—**ἐν μέσῳ** (συλληφθέντας) εἰς τὸ μέσον.—**δι' ὀλίγου**, ἐν. χρόνου.—**ὅτι μὴ...** τις ἐκτὸς ἐὰν κανεῖς.—**ζωγρῶ** συλλαμβάνω ζωντανόν, αἰχμαλωτίζω.—**διαλανθάνω** διαφεύγω τὴν προσοχὴν.—**πταῖσμα** ἀποτυχία, ἤττα.

4 - 5. εἰκῶν ἀνδριάς.—**ἐν Δίῳ** τὸ Δεῖον ἦτο πόλις τῆς Ν. Μακεδονίας (Πιερίας) παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου ἔχουσα ὄνομαστὸν ναὸν τοῦ Διὸς καὶ ἀνδριάντας τῶν Μακεδόνων βασιλέων· ἐκεῖ ιδρύθησαν καὶ 25 ἀνδριάντες τῶν ἐν Γρανικῷ πεσόντων ἑταίρων. Οἱ ἀνδριάντες οὗτοι ἀπήχθησαν βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Μετέλλου εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ 164 π.Χ.—**Λύσιππος**, περίφημος γλύπτης ἐκ Σικυῶνος, ἀκμάσας τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος.—**Ἀλέξανδρον ἐποίει**

κατεσκευάζεν ἀνδριάντας τοῦ Ἀλεξάνδρου.—**προκρίνομαι** προτιμῶμαι.—**καὶ ἄλλω κόσμῳ** καὶ μὲ ἄλλας στρατιωτικὰς τιμὰς.—**ἀτέλεια τῶν κατὰ τὴν χώραν** (δηλ. γιγνομένων) ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ φόρου τῶν γεωργικῶν προϊόντων.—**τῷ σώματι λειτουργίαι** σωματικαὶ ὑπηρεσίαι (ἀγχαρεΐαι).—**κατὰ τὰς κτήσεις ἐκάστων εἰσφοραὶ** συνεισφοραὶ ἀνάλογοι πρὸς τὴν περιουσίαν ἐκάστου.—**ἐπέρχομαι** ἐπισκέπτομαι.—**ἐρόμενος**, τοῦ ἐρωτῶ.—**ὅπως τις ἐτρώθη καὶ ὅτι πράττων (ἐτρώθη)**, ἐκ τοῦ ἐρόμενος.—**παρασχῶν οἱ ἐπιτρέψας εἰς αὐτόν** (δηλ. εἰς ἕκαστον τῶν τετραωμένων).—**εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύσασθαι**, ἐκ τοῦ παρασχῶν.—**ἀλαζονεύομαι** ὑπερηφανεύομαι διὰ κάποιον κατόρθωμα.

[*Πῶς τιμᾶ ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς πεσόντας; Ποία ἢ διαγωγή του πρὸς τοὺς οἰκείους αὐτῶν καὶ πρὸς τοὺς τραυματίας; Πῶς δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ τῶν πράξεων τούτων;*]

6 - 7. ἔθαψε διέταξε νὰ θάψουν.—**δήσας**, τοῦ δέω - δῶ δένω.—**ἐν πέδαις** μὲ χειροπέδας.—**ἐργάζεσθαι** (καθαρῶς τελ. ἀπαρέμφ.) ἐνν. **τὴν γῆν**.—**παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἕλλησιν** παρὰ τὴν κοινὴν ἀπόφασιν τῶν Ἑλλήνων (τὴν ληφθεῖσαν ἐν Κορίνθῳ· δηλαδῆ;).—**ἀνάθημα** (κτγρμ.) ἀφιέρωμα.

[*Ποία ἢ συμπεριφορὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔναντι τῶν νεκρῶν ἀντιπάλων του; Πῶς συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς νεκροὺς Ἕλληνας μισθοφόρους καὶ πῶς πρὸς τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἐξ αὐτῶν; Διατί; Ποῖον τὸ νόημα τῆς ἐπιγραφῆς;*]

BIBAIION ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Κεφάλαιον 3.

1. ἐξ Γόρδιον. τὸ Γόρδιον ἦτο παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Φρυγίας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Σαγγαρίου.—**παρέρχομαι** εἰσέρχομαι.—**ἄκρα** ἀκρόπολις.—**ὁ Γόρδιος**, ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Μεγ. Φρυγίας καὶ ἰδρυτὴς τῆς πόλεως Γορδίου.—**καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου**, ὁ υἱὸς τοῦ Γορδίου Μίδας εἶναι ὁ γνωστὸς βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, περίφημος διὰ τὰ πλούτη του· τὸ ὄνομά του συνεδέθη μὲ διαφόρους παραδόσεις καὶ διὰ τοῦτο ὁ Μίδας μετέπεσε κατόπιν εἰς μυθικὸν πρόσωπον.—**καὶ τοῦ ζυγοῦ**, ζυγὸς τῆς ἀμάξης εἶναι τὸ ξύλον, τὸ ὁποῖον δένεται σταυροειδῶς ἐπὶ τοῦ ῥυμοῦ (δηλ. τοῦ μακροῦ ξύλου, ἐκατέρωθεν τοῦ ὁποῖου ζευγνύονται τὰ ζῶα).

2 - 6. **λόγος** πολὺς **κατεῖχεν** ὑπῆρχε παράδοσις πολὺ διαδεδομένη.—**πρόσχωρος** πλησιόχωρος, γείτων.—**τῷ μὲν. . . τῷ δέ**, δοτ. ὄργ.—**ἀροτριᾶν** κτλ., τὰ ἀπαρέμφρατα μέχρι τῆς παραγράφου 6 ἐκ τοῦ **λόγος... κατεῖχεν** (εἰς τὴν ἐρμηνείαν δύνανται ν' ἀποδοθοῦν μὲ ῥήματα ἴστωρ. χρόνου).—**ἀμαξεύω** σύρω ἀμαξάν.—**ἀροῦντος** (χρον. μτχ.), τοῦ **ἀρόω-ῶ** ἀροτριῶ.—**ὁ βουλευτὸς** (ἐνν. καιρὸς) ἡ ὥρα τῆς ἀποζεύξεως τῶν βοῶν· ἡ ἑσπέρα.—**ὄψις** θέαμα.—**κοινωνῶ-ῶ** ἀνακοινωνῶ.—**ὑπὲρ τοῦ θεοῦ** περὶ τοῦ θεοῦ τούτου σημείου.—**παρὰ τοὺς Τελμισσεάς**, Τελμισσεῖς ἦσαν οἱ κάτοικοι τῆς Τελμισσοῦ, πόλεως τῆς Καρίας, φημιζόμενοι διὰ τὴν μαντικὴν των ἱκανότητα.—**σοφὸς ἐξηγεῖται** ἱκανὸς εἰς τὸ νὰ ἐξηγῇ.—**ἀπὸ γένους** ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, κληρονομικῶς.—**μαντεία** μαντικὴ τέχνη.—**προσάγω** τινὶ πλησιάζω κάποιον.— **ἐντυγχάνω** τινὶ συναντῶ κάποιον.— **ὅπως οἱ ἔσχε** πῶς συνέβη εἰς αὐτόν.—**θύειν**, ἐκ τοῦ **κελεῦσαι**.—**δεηθῆναι** γὰρ κλπ., ἡ σειρά· **δεηθῆναι γὰρ** (= **ἐπεὶ**) **Γόρδιον** αὐτῆς **ξυνεπισπομένην** οἱ **τὴν θυσίαν ἐξηγήσασθαι** ἐπειδὴ (ἐλέγετο ὅτι) ὁ Γόρδιος παρεκάλεσεν αὐτὴν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ νὰ τοῦ ὑποδείξῃ τὸν τρόπον τῆς θυσίας.—**ὑποτίθεμαι** ὑποδεικνύω.— **συγγίγνομαι ἐπὶ γάμῳ** τινὶ νυμφεύομαι.— **ἐν τούτῳ**, δηλ. τῷ χρόνῳ.—**στάσει** **πιέζεσθαι** σφίσι = **στασιάζειν** ἀλλήλοις.—**καὶ ἐπιστῆναι** τῇ ἐκ-

κλησία καὶ (ὅτι) παρουσιάσθη κατὰ τὴν συνέλευσιν.—**αὐτῇ ἀμάξῃ** μετὰ τῆς ἀμάξης του.—**ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον** ἐπειδὴ συνεδύασαν τὸν χρησμὸν (μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀμάξης).—**φράζω** λέγω, ὑποδεικνύω.—**ἐν τῇ ἄκρᾳ** εἰς τὴν ἀκρόπολιν.—**χαριστήριον** (κτηρμ.) ὡς εὐχαριστήριον δῶρον.—**ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῆ πομπῆ** διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἀετοῦ (δηλ. διότι ὁ Ζεὺς εἶχεν ἀποστείλει εἰς τὸν πατέρα τοῦ Μίδου τὸν ἀετὸν).—**μυθεύεται** ὑπάρχει παράδοσις.—**χρῆναι** (τοῦ **χρῆ**) ὅτι πρέπει, ὅτι εἶναι πεπρωμένον.

7 - 8. ἀπόρως ἔχω ἀπορῶ, δὲν δύναμαι.—**περιορῶ** ἀφῆνω.—**μή τινα** . . . **κίνησιν ἐργάσθαι** (φοβούμενος) μήπως προκαλέσῃ κακὴν ἀντύπωσιν.—**Ἀριστόβουλος**, περὶ τοῦ ὁποίου βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον § 1 - 3, σελ. 75.—**ἐξελόντα**, τοῦ **ἐξαιρῶ** ἀφαιρῶ.—**ὁ ἔστωρ** ὁ πασσαλίσκος (ὁ συνδέων τὸν ζυγὸν πρὸς τὸν ῥυμόν, βλ. § 1).—**τύλος** ξύλινον καρφίον.—**διαβάλλομαι** διαπερῶμαι.—**διαμπᾶξ** πέρα - πέρα.—**ξυνέχω** συγκρατῶ.—**ἐξελεύσαι**, ἐκ τοῦ **λέγει**· **ἐξελεύω** ἀποσύρω, ἀποσπῶ.—**ἰσχυρίζομαι** λέγω μετὰ βεβαιότητος.—**δ' οὖν** πάντως ὅμως (ἀπόδοσις τοῦ προηγηθέντος **ὅπως μὲν**).—**ἀπαλλάττομαι ἀπό τινος** ἀπομακρύνομαι ἀπὸ κάποιου.—**ὡς τοῦ λογίου** ξυμβεβηκότος μετὰ τὴν πεποιθήσιν ὅτι ὁ χρησμὸς εἶχεν ἐκπληρωθῆ.—**καὶ γὰρ καὶ** διότι καί...—**σέλας** ἀστραπή.—**ἐπισημαίνω** ἐπιβεβαιώνω.—**ἐπὶ τούτοις** ἕνεκα τούτων.—**τοῖς φήνασι** τοῦ **φάινω** φανερώνω.

Κεφάλαιον 4.

7 - 8. Ἀριστοβούλω, ποιητ. αἴτ. (βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον, § 1 - 3 σελ. 75).—**οἱ δὲ** = ἄλλοι δὲ) **λέγουσιν**, ἔνν. **νοσησαὶ τὸν Ἀλέξανδρον**.—**ρίψαντα**, ἔνν. ἑαυτὸν (μτχ. αἰτιολ.).—**νήχομαι** κολυμβῶ.—**καύματι ἔχομαι** κατέχομαι ὑπὸ ζέστης, ὑποφέρω ἀπὸ τὴν ζέστην.—**οἶα** (= ἄτε,) μετὰ αἰτιολ. μτχ. δηλοῖ ὅτι ἡ αἰτιολογία εἶναι πραγματική: **οἶα ἀνισχουσῶν τῶν πηγῶν οἱ** ἐπειδὴ αἱ πηγαὶ αὐτοῦ ἄρχονται, ἐπειδὴ οὗτος πηγάζει.—**ἔχεσθαι** ὅτι κατείχετο (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ **λέγουσι**).—**ξυνόντα φίλον**, ἀκόλουθον.—**τὰ ἀμφὶ ἰατρικὴν** ὡς πρὸς τὰ ἰατρικὰ ζητήματα.—**ἐς τὰ μάλιστα πιστεύομαι** ἀπολαύω μεγίστης ἐμπιστοσύνης.—**ἀδόκιμος** ἀσήμαντος, ἄνευ ὑπολήψεως.—**καθῆραι**, ἐκ τοῦ **ἐθέλειν** (τὸ ὁποῖον ἐκ τοῦ **λέγουσι**)· **καθαίρω** τινα

φαρμάκῳ παρέχω εἰς κάποιον καθαρτικὸν φάρμακον.—**καὶ τὸν κελεύειν καθῆραι** καὶ (λέγουσιν ὅτι) παρεκάλει (ὁ Ἄλέξ.) τοῦτον (τὸν ἱατρὸν Φίλ.) νὰ τοῦ δώσῃ καθαρτικὸν φάρμακον.

9 - 11. ἡ κύλιξ τὸ ποτήριον.—**παρασκευάζειν**, ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγουσι καὶ συνεχίζεται μέχρι τέλους τῆς § 11.—**ὁμοῦ** συγχρόνως.—**ἐνδηλος γίγνομαι** φαίνομαι, φανερόνομαι.—**ὅτι καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου** ὅτι οὐδεμίαν ἀνησυχίαν εἶχεν ὡς πρὸς τὸ φάρμακον.—**ἀκούω**, μὲ ἀπαρ = ἔχω πληροφορίας (ὅτι...).—**καὶ ἐς τὰ ἄλλα** καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα φάρμακα.—**ἐπαγγέλλομαι** ὑπόσχομαι ὅσα ἐπαγγέλλοιτο ὅσα (φάρμακα) ἤθελεν ὑποσχεθῆ (ὅτι θὰ τοῦ δώσῃ).—**ῥαίζω** καλυτερεύω.—**ὅτι βέβαιος ἐς τὸ ἀνύπτου τυγχάνει ὧν** ὅτι εἶχεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν εἰλικρίνειαν (αὐτῶν).—**ἐρρωμένους** θαρραλέους.

[Ἐκ τῶν ἀπαρεμφ. τῶν § 9 - 11 ποῖα ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ προηγηθέντος λέγουσι τῆς § 7; Ποία ἢ συντακτικὴ θέσις ἐκάστου τῶν λοιπῶν ἀπαρ.; Πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ Ἄλεξάνδρος ἐκ τῆς διαγωγῆς του πρὸς τὸν ἱατρὸν του; Ποία ἢ προκληθεῖσα εἰς τοὺς φίλους του ἐντύπωσις;]

Κεφάλαιον 7.

1 - 2. ὑπερβάλλω διαβαίνω.—**τὸ ὄρος** τὸ Ἄμανόν ὄρος τῆς Μ. Ἀσίας ἐκτείνεται μεταξὺ Καππαδοκίας, Κιλικίας καὶ Συρίας· βορείως μὲν ἐνάγεται μὲ τὴν σειρὰν τοῦ Ταύρου, ἐκεῖθεν δὲ καμπτόμενον πρὸς νότον φθάνει μέχρι τοῦ Ἰσσοικοῦ κόλπου καὶ σχηματίζει πολλὰς στενοπορίας, τὰς καλουμένας **Ἀμανικὰς πύλας**, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν μεταξὺ Κιλικίας καὶ βορείας Συρίας διόδον.—**προάγω** προχωρῶ.—**ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθῶν** (= ἔλαθε γενόμενος κατόπιν Ἀλεξάνδρου) χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸς κατέλαβε τὰ νῶτα τοῦ Ἀλεξάνδρου (εὐρισκομένου ἐν Μυριάνδρῳ).—**χαλεπῶς αἰκίζομαί τινα** σκληρῶς βασανίζω κάποιον.—**Πίναρος**, μικρὸς ποταμὸς τῆς Κιλικίας πηγάζων ἐκ τοῦ Ἄμανοῦ ὄρους καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰσσοικόν κόλπον (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**τριακόντορος** (ἐνν. ναῦς) τριακοντάκωπος (πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἔχει πρὸς ἑκατέραν τῶν πλευρῶν 15 κώπας μὲ ἰσαριθμοὺς κωπηλάτας εἰς μίαν μόνον σειρὰν).—**τῶν ἐταί-**

ρων (βλ. εἰς. σ. 15).—κατασκευομένους (τοῦ κατασκοποῦμαι) ἵνα μάθουν διὰ κατασκοπεύσεως.—εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται ἂν ὅσα ἐξαγγέλλονται εἶναι ἀληθῆ.—μᾶλλον τι εὐπετώσ κάπως εὐκολα.

3 - 5. παρακαλῶ προτρέπω.—ἐκ τῶν ἤδη σφίσι (ποιητ. αἰτ.) καλῶς κεκινδυνευμένων ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀγῶνων, οἱ ὅποιοι ἐν-δόξως εἶχον διεξαχθῆ ὑπ' αὐτῶν.—στρατηγῶ διευθύνω τὸν ἀγῶνα.—ἐπὶ νοῦν τινι ἄγω ἐμβάλλω εἰς τὸν νοῦν κάποιου τὴν ἰδέαν.—κα-θείργνυμι ἐγκλείω.—ἐκ τῆς εὐρυχωρίας, δηλ. ἐκ τῆς εὐρυτάτης πεδιάδος τῶν Σώχων, ὅπου ἀρχικῶς εἶχε στρατοπεδεύσει ὁ Δαρεῖος.—ἐς τὰ στενόπορα, δηλ. εἰς τὴν στενὴν παράλιον πεδιάδα τοῦ Πινάρου ποταμοῦ.—ἵνα ὅπου.—ξύμμετρον χωρίον κατάλληλος τοποθεσία.—τοῖς δέ, δηλ. Πέρσις.—ἀχρεῖος ἄχρηστος.—παραπλήσιος ὅμοιος.—οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γνώμας παραπλησίους (οὐ-σι) οἱ ὅποιοι οὔτε κατὰ τὰ σώματα οὔτε κατὰ τὸ φρόνημα εἶναι ὅ-μοιοι (πρὸς αὐτοὺς, δηλ. τοὺς Μακεδόνας).—Μακεδόνας. . . ἐς χεῖ-ρας ἤξειν (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ἔλεγεν· ἐπίσης καὶ τὰ ἐπό-μενα ἀπαρέμφ. μαχεῖσθαι, ἀντιτάξεσθαι, ἀντιστρατηγεῖν).—τρυ-φῶσι (μτχ.) οἱ ὅποιοι ζοῦν βίον μαλθακόν.—ἄλλως τε καὶ καὶ πρὸς πρὸς τούτοις ἀκόμη.—ἐς χεῖρας ἤκω συμπλέκομαι.—ὄσοι τε Ἑλ-ληνες Ἑλλησι, ἐν. ἐς χεῖρας ἤξουσι.—ὑπὲρ τῶν αὐτῶν (οὐδ.). διὰ τὰ αὐτὰ πράγματα, διὰ τὸν ἴδιον σκοπόν.—ἐπὶ μισθῷ καὶ τού-τω οὐδὲ πολλῷ διὰ μισθὸν καὶ τοῦτον ὄχι πολύν.—ξὺν σφίσιν= σὺν ἑαυτοῖς (δηλ. τοῖς Μακεδόσιν).—ἄπνονος ὀκνηρός.—μαλακός μαλθακός.—ἀντιτάξεσθαι (ἔλεγεν ὅτι) θά ἀντιταχθοῦν.—ἐπὶ δέ= πρὸς τούτοις δέ.—ἀντιστρατηγῷ τινι ὡς στρατηγὸς εἶμαι ἀντιμέ-τωπος πρὸς κάποιον.

[Τρέψατε τὸν πλάγιον λόγον τῶν § 3 - 5 εἰς εὐθύν. Διὰ ποίους λόγους πρέπει κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον νὰ ἔχουν θάρρος οἱ Μακεδόνες; Πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὁ Ἀλέξανδρος λέγων ὅτι «ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν στρατηγεῖ ἄμεινον;»]

6 - 7. ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος εἰς ἀπόδειξιν ὅτι (οἱ Μακε-δόνας) ὑπερέχουν (τῶν Περσῶν) εἰς τὸν ἀγῶνα.—ἐπεξῆει, τοῦ ἐπεξ-έρχομαι διηγοῦμαι, λέγω.—τὰ ἄθλα τὰ ἐπαθλα, τὰ βραβεῖα (οἱ

καρποί τοῦ ἀγῶνος).—κρατῶ νικῶ.—ἐν τῷ τότε, ἐνν. χρόνῳ.—ὄτι περ ὄφελός (ἔστι) ὅ,τι ἀκριβῶς εἶναι χρήσιμον· κατ' ἔννοιαν=τοὺς ἀρίστους, τὸ ἄνθος.—καὶ ὡς. . ., ἐκ τοῦ ἐπεδείκνυεν (μετάβασις ἐκ τοῦ εἶδ. ἀπαρ. κρατήσιν εἰς εἶδ. πρότασιν).—ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι, μετὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα.—ὄτι μὴ εἰ μή.—τὰ ἐς τὸ κοινὸν ξὺν λαμπρότητι ἤδη πεπραγμένα τὰ μέχρι τοῦδε λαμπρὰ κατορθώματα, τὰ ὅποια ἀπὸ κοινοῦ εἶχον συντελεσθῆ.—καὶ εἰ δὴ καὶ ἐὰν μάλιστα.—τῷ (ποιητ. αἰτ.) ὑπὸ τινος.—ιδίᾳ κατ' ἴδιαν, ἀτομικῶς.—τι. . . τετολημμένον (ἐνν. ἦν) εἶχε πραχθῆ τολημρόν τι ἔργον.—διαπρεπὲς ἐς κάλλος ἔξοχον εἰς ὠραιότητα: ἐξαιρετικῶς ἐνδοξον.—ἐπὶ τῷ ἔργῳ διὰ τὸ κατορθώμα του.—ἀνακαλῶ προσφωνῶ.—τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον τὸ ριψοκίνδυνον αὐτοῦ.—ὡς ἀνεπαχθέστατα χωρὶς διόλου νὰ ἐνοχλῆ (διὰ τῆς καυχησιολογίας του), ἦτοι=μὲ μεγίστην μετριοφροσύνην.

8 - 9. ἐς μνήμην ἐλθεῖν=ἀναμνησθῆναι.—ὡς. . . (λέγων) ὄτι. . . (ἐκ τούτου συνδέεται τὸ ῥ. ἐτρέψαντο).—οὐδέν τι σφίσις ἐπεικότες (ἐναντ. μτχ.): ἐνῶ οὐδόλως (οὔτοι) ὁμοίαζον (ἠδύναντο νὰ συγκριθοῦν) πρὸς αὐτοὺς (τοὺς Μακεδόνας)—ἀξίως ἀξία.—ὄτι μὴ ἐκτός.—αὐτοσχεδιάζομαι παρασκευάζομαι προχείρως.—οἱ δὲ οὔτοι παρ' ὅλα ταῦτα.—ἐτρέψαντο ἔτρεψαν εἰς φυγὴν.—πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ πλησίον αὐτῆς τῆς Βαβυλῶνος (τοῦτο λέγεται μὲ κάποιαν ὑπερβολήν, διότι τὰ Κούναξα, ὅπου ἐγινεν ἡ μάχη, ἀπέχουν τῆς Βαβυλῶνος 500 στάδια περίπου). κατιόντων (μτχ. χρον.), τοῦ κατέρχομαι ἐπιστρέφω· κατιόντων (αὐτῶν) κατὰ τὴν ἐπιστροφῆν των.—ἐπιγίνομαι τι ἐπιπίπτω ἐναντίον κάποιου.—ἐπῆλθον διῆλθον.—ὄσα τ(ε) ἄλλα εἰκός (ἔστι). . . παραινέσθαι, ἐνν. παρήνει ἔλεγεν, ἀνέφερεν.—ἐν τῷ τοιῷδε εἰς τιαυτήν περίστασιν.—πρὸ τῶν κινδύνων (τῆς μάχης) πρὸ τῆς μάχης.—παράκλησις παρόρησις, ἐνθάρρυνσις.—ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοι πανταχόθεν (εἰσερχόμενοι καὶ) χαιρετίζοντες· κυρίως δεξιούμεναι=χαιρετίζω λαμβάνων τὴν δεξιάν.—τῷ λόγῳ ἐπαίροντες (αὐτὸν) διὰ τῶν λόγων των (ἔτι μᾶλλον) ἐξάπτοντες αὐτόν.

[Ποῖα τὰ νοήματα τῆς προσλαλιᾶς τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν στρατὸν του; (§ 3 - 9). Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερεν;]

Κεφάλαιον 8.

1-4. δειπνοποιούμαι δειπνῶ.— προκατασκεψομένους, τοῦ προκατασκοποῦμαι προανιχνεύω, κατασκοπεύω ἐκ τῶν προτέρων.— ὡς κατασχεῖν (=ὡς καθέξων)=ἵνα καταλάβῃ.—κρατῶ τινος γίνομαι κύριος.—τῶν παρόδων, δηλ. τῶν παραλίω σπενῶν (τοῦ Ἀμρανοῦ ὄρους).—πέτρα βράχος.—ἀκριβεῖς (=ἀκριβῶς) μετὰ περισκέψεως.—ὕπὸ τὴν ἔω περὶ τὴν αὐγὴν.—κατὰ τὴν ὁδόν, δηλ. τὴν φέρουσαν πρὸς Ἴσσον. — ἔως ἐν ὄσφ.—ἐπὶ κέρως ἤγεν ἐπορεύετο εἰς μακρὰν (βαθεῖαν) σειρὰν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μέτωπον 2-4 μόνον ἀνδρῶν, βάθος δὲ πολλῶν ἀντίθ. ἄγω ἐπὶ φάλαγγος ἢ ἐν φάλαγγι, βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 13, § 4). — διεχώρει (τὰ χωρία) ἐς πλάτος ἠϋρύνετο ὁ τόπος.—ἄλλην καὶ ἄλλην τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην.—παράγω διατάσσω κάποιον νὰ βαδίσῃ.—τῇ μὲν ἔνθεν μὲν.—ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἔνθεν δέ.—τέως μὲν ἐπὶ τινι χρόνῳ.—τῶν πεζῶν τὸ ἄγημα τὸ ἐκλεκτὸν τάγμα τῶν πεζῶν.—τοὺς ὑπασπιστὰς τὸ εὐκίνητον πεζικὸν (βλ. εἰσαγ. σελ. 15).—ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἀρξαμένῳ (τινὶ) ἐὰν ἀρχίσῃ κανεὶς νὰ ὑπολογίζῃ ἀπὸ τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κρέας.—ὡς μὴ ἵνα μὴ.—πάντη πανταχόθεν.

5-8. προσάγω προσέρχομαι.—τοῦ Πινάρου, βλ. κεφ. 7, § 1-2. μάλιστα περίπου.—τῶν ψιλῶν, βλ. εἰσαγ. σελ. 15.—κατὰ τὴν φάλαγγα ἀπέναντι τῆς φάλαγγος.—τῶν Καρδάκων, οἱ Κάρδακες ἦσαν ἐπίλεκτον σῶμα τοῦ περσικοῦ στρατοῦ μὲ βαρὺν ὅπλισμόν, τὸ ὅποιον ἐπεδίδετο εἰδικῶς εἰς τὰς ἀρπαγὰς καὶ ληλασίας· λέγονται δὲ οὕτω οὐχὶ ἐξ ὀνόματος ἔθνους ἢ τόπου, ἀλλ' ἐκ τῆς λέξεως κάρδα, ἡ ὁποία παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐσημαίνει κάτι τὸ πολεμικὸν καὶ ἀνδρεῖον.—ἐπὶ φαλ. ἀπλῆς εἰς μίαν γραμμὴν.—ἵνα ὅπου.—ἐπέταξε τῷ ὄρει παρῆταξεν ἐπὶ τοῦ ὄρους.—ἔστιν οἱ τινές.—πῆ μὲν κάπου μὲν.—διαχωρῶ διαχωρίζομαι, διασχίζομαι.—ἐς ἐπικαμπὴν προῖον καταλήγον εἰς καμπυλότητα.—ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον εἰς ἀνωφελές βάθος (διότι οἱ ὄπισθεν αὐτοῦ τεταγμένοι λόγῳ τῆς στενότητος τοῦ χώρου δὲν ἠδύναντο νὰ λάβουν μέρος ἀμέσως εἰς τὴν μάχην).

9. ὡς τὸ χωρίον διεῖχεν ὅτι ἠϋρύνετο ὁ χώρος.—ἰόντι, χρονκ. μετχ.—παράγω, βλ. ἀνωτ. § 2.—τοὺς ἐταίρους, βλ. εἰσαγ. σελ. 15.—ἅμα οἱ=σὺν ἑαυτῷ πλησίον του.—ὡς πρὸς.

10 - 11. αὐτῶ, ποιητ. αἰτ.—ἐπὶ τῷδε διὰ τὸν ἐξῆς σκοπὸν (ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ὅπως ἀσφαλῶς κλπ).—ἔκταξις παρατάξις.—ἀπὸ ξυνηθήματος διὰ συνθήματος, δηλ. διὰ συμπεφωνημένου σημείου.—κατὰ Παρμενίωνα ἀπέναντι τοῦ Παρμενίωνος.—ταύτη ἐνταῦθα.—ἰππάσιμα ἦν (τὰ χωρία) ὁ τόπος ἦτο καταλληλότερος διὰ τὸ ἰππικόν.—ἀχρεῖοι. . ἐφαίνοντο ἐφαίνοτο ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθοῦν (οἱ ἰππεῖς).—παριππεύω ἔρχομαι (ἔφιππος).—καθάπερ νόμος, ἐνν. ἦν καθὼς ἦτο συνήθεια.—τὸν νοῦν τὴν αἰτίαν. Ὁ Ξενοφῶν εἰς «Κύρου Ἀνάβασιν» (βιβλ. Α', κεφ. 8 § 22) γράφει ὅτι κατὰ τὴν μάχην οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες πάντοτε κατέχουν τὸ μέσον τῆς παρατάξεως καὶ χάριν ἀσφαλείας καὶ ἵνα διαβιβάξουν ταχύτερον διαταγὰς εἰς τὸ στράτευμα.

Κεφάλαιον 9.

1 - 2. ὀλίγου (ἐνν. δεῖν) σχεδόν.—μεταχωρῶ μετακινουῦμαι.—αὐτῶ (ποιητ. αἰτ.) δέ. . . τεταγμένους ἐνῶ αὐτὸς εἶχε παρατάξει.—ταύτη ἐνταῦθα (δηλ. εἰς τὸ εὐώνυμον).—παριππεύω, ἐδῶ=παρελύνω, διέρχομαι ἔφιππος.—προέταξε τῶν ἰππέων, ἐδῶ=ἔταξε πλησίον τῶν ἰππέων.—πρόδρομοι πρόσκοποι, τὸ ἐλαφρὸν ἰππικόν (βλ. εἰσαγ., σελ. 15).—τοὺς Ἀγριᾶνας, περὶ αὐτῶν βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 14, § 1.—ἐς ἐπικαμπὴν εἰς σχῆμα γωνίας (πρὸς προφύλαξιν τῶν πλαγίων καὶ ἀποφυγὴν ὑπερφαιαγγήσεως).—τὸ κατὰ νώτου τὸ εὐρισκόμενον ὕπισθεν αὐτῶν.—αὐτῶ=αὐτοῦ.—διέχουσα κεχωρισμένη.—προετάχθησαν τῶν πεζῶν ἐτάχθησαν πλησίον τῶν πεζῶν.—ἐπιτάσσομαι τάσσομαι τελευταῖος· πᾶσιν ἐπετάχθησαν ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον μέρος (τῆς ἀριστερῆς παρατάξεως).

3 - 4. ταύτη ἐνταῦθα (εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα).—δύο ἴλας τῶν ἐταίρων, βλ. εἰσαγ. σελ. 15.—Ἀνθεμουσίαν, ἐκ τοῦ Ἀνθεμοῦντος, πόλεως τῆς Μακεδονίας, βορ. τῆς Ὀλύμβου (τὰ τάγματα τοῦ ἰππικοῦ ὠνομάζοντο ἢ ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ των ἢ ἀπὸ τὸ ὄνομα τῶν πόλεων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐστρατολογοῦντο).—Λευγαίαν ἄδηλον πόθην ὠνομάσθη.—ἔστιν οὖς=τινάς.—παράγω, ἐδῶ=ὁδηγῶ.—ἐπεί, αἰτιολ.—ἐκδρομῆς. . . γενομένης, ἢ σειρά: γενομένης (χρον. μτχ.) ἐκδρομῆς ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριᾶνων καὶ ὀλίγων τῶν τοξοτῶν

κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου.—ἐκδρομή ἐπιδρομή.—ἀναστέλλομαι ἀποκρούομαι.—ἡ ὑπώρεια οἱ πρόποδες τοῦ ὄρους.— τὸ ἄκρον ἢ κορυφή.—ἔγνω. . . δυνατόν ὄν χρῆσασθαι ἐσκέφθη ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμοποιήσῃ.—τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους) τεταγμένους (δηλ. τοὺς Ἀγριᾶνας, τοὺς τοξότας κτλ.).—ἀναπλήρωσις ἀνάπτυξις, ἐπέκτασις.—ἐκείνοις δὲ κατ' ἐκείνων δὲ (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους).—ἐπιτάσσω ἀντιτάσσω.—ἰπέεας τριακοσίους, δηλ. τὰς δύο ἕλας τῶν ἐταίρων.

Κεφάλαιον 10.

1 - 2. προάγω ὀδηγῶ πρὸς τὰ ἐμπρός.—σχολαῖος βραδύς.—πρόσδος πορεία.—ἀντεπάγω ὀδηγῶ ἐναντίον τοῦ ἀντιπάλου.—ἔστι δὲ ὅπου εἰς μερικὰ δὲ μέρη.—καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς = καὶ χάρακι παρατεταμένῳ ὠχυρωμένοι αἱ ὅποια ἦσαν ὠχυρωμένοι δι' ἐκτεταμένου χαρακώματος.—ἵνα ὅπου.—εὐεφοδώτερος μᾶλλον εὐπρόσβλητος.—ταύτη=οὕτω.—τῇ γνώμῃ δεδουλωμένος ὅτι εἶχε χάσει τὸ θάρρος του.—δόμῳ. . . ἦν ἐπληθιάζον.—παριπτεύω τρέχω ἔφιππος.—ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ μετὰ τῆς πρεπούσης διακρίσεως.—ἀνακαλῶ φωνάζω.—ἀξίωσις ἀξίωμα.

[Πῶς ἐνθαρρύνει ὁ Ἀλέξανδρος τὸν στρατόν του ὀλίγας στιγμὰς πρὸ τῆς μάχης; Πῶς ἐκδηλοῦται καὶ πῶς χαρακτηρίζεται ἡ ἀνυπομονησία τοῦ στρατοῦ του;]

3. τὰ μὲν πρῶτα κατὰ πρῶτον μὲν.—ἐν ἀπόπτῳ ἔχω βλέπω ἀπὸ μακράν.—ξύντονος ἐπίμονος, ἐδῶ=ταχύς.—κυμαίνω ἀποσπῶμαι ὡς κύμα, ἐξέρχομαι τῆς γραμμῆς.—ἐντὸς βέλους ἐντὸς βολῆς βέλους (ἕως ἐκεῖ ὅπου φθάνει τὸ βέλος).—ὡς ἐκπληξῆσαι ἵνα τρομάξουν.—καὶ τοῦ . . . ὀλίγα . . . βλάπτεσθαι καὶ ἵνα πάθουν ὀλίγας βλάβας.

4 - 5. εἰκάζω ὑποθέτω, προβλέπω.—ὡς ἐν χερσίν ἢ μάχῃ ἐγένετο μόλις ἤρχισεν ἢ συμπλοκή.—ταύτη ἐνταῦθα.—ἦ διέσχε ὅπου διεχωρίσθη.—παραραγαῖσα τοῦ παραρρήγνυμαι διασπῶμαι, ὑφίσταμαι ῥῆγμα.—ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας ἐλθὼν εἰς συμπλοκήν.—ἄπτομαι τοῦ ἔργου μετέχω τῆς μάχης.—τὸ μέτωπον τῆς

φάλαγγος. . . ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι νὰ διατηρήσουν εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος.—ταύτη εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον (ἀπόδοσις εἰς τὸ ἦ διέσχε).—οἱ Ἕλληνες, δηλ. οἱ μισθοφόροι τοῦ Δαρείου.—ἡ ὄπου.

6-7. ἔργον μάχη.—καρτερός πεισματώδης.—τῶν μὲν (μισθοφόρων). . . ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας κτλ., τὸ ἀπαρέμφ. τοῦτο, ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα, ἐκ τῆς παραλειπομένης μτχ. πειρωμένων (ἡ ὁποία νοεῖται ἐκ τοῦ ἔργον. . . ἦν).—ἀνασώζομαι ἀνακτῶ.—τοῖς ἤδη φεύγουσι σφῶν διὰ τοὺς φεύγοντας ἤδη ἐκ τῶν ἰδικῶν τῶν.—φαινομένη εὐπραγία φανερά ἐπιτυχία.—λείπομαι ὑπολείπομαι.—διαβοῶμαι φημίζομαι.—καὶ τι φιλοτιμίας (γεν. διαίρ.)=καὶ κάποια φιλόδοξος ἀμιλλὰ.—οὐκ ἡμελημένος ἐπιφανής.

Κεφάλαιον 11.

1. αἱ. . . τάξεις, ὀρῶντες ἀντὶ ὀρῶσαι (κατὰ τὸ νοούμενον).—τετραμμένους ὅτι εἶχον τραπῆ εἰς φυγὴν.—κατὰ σφῶς ἀπέναντι τῶν.—καὶ (ἐπὶ) τὸ πονούμενον σφῶν καὶ πρὸς τοὺς ἰδικούς τῶν, οἱ ὅποιοι ἐπιέζοντο (ὑπὸ τῶν μισθοφόρων τοῦ Δαρείου).—ἐπικάμπτω ἐπὶ τινα στρέφομαι—πρὸς κάποιον.—ἀπέωσαντο αὐτούς, δηλ. τοὺς μισθοφόρους.—παρερρωγός, τοῦ παραρρήγνυμαι, βλ. ἀνωτέρω κεφ. 10, § 4.—κατὰ τὸ παρερρωγός, εἰς τὸ μέρος, τὸ ὅποιον εἶχεν ὑποστῆ ῥῆγμα.—κόπτω κτυπῶ.

2-3. ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ (Πινάρου).—ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς τῆς μάχης.—εὐρώστως πάσῃ δυνάμει.—ἀπορραγῆναι τοῦ ἀπορρήγνυμαι ἀποσπῶμαι.—ἐκ πάντων γενική.—ἀμβάτης ἀναβάτης.—πεφοβημένως ἐν πανικῷ.

4-5. ἐφοβήθη φοβηθὲν ἐτραπῆ εἰς φυγὴν.—ταύτη εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν.—ἀπορρήγνυμαι, βλ. ἀνωτέρω § 2.—ἔστε ἐφ' ὅσον.—δυσχωρία ἀνωμαλία τοῦ ἐδάφους.—ἐνέκυρσεν, τοῦ ποιητ. ῥ. ἐγκυρῶ=ἐντυγχάνω συναντῶ.—κάνδυς μανδύας (περσικός).—ὁ δὲ ἐπίσης δέ.

[Πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Δαρεῖος ἐκ τῆς πράξεώς του ταύτης; Ἐκθέσατε ἐν ἀναπτύξει, ὅπως φαντάζεσθε, ὅλας τὰς λεπτομερείας τῶν κινήσεών του ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς φυγῆς μέχρι τῆς ἐπιβάσεώς του ἐπὶ τοῦ Ἴπλου].

6 - 7. οὐ διὰ μακροῦ (ἐνν. χρόνου) = μετ' ὀλίγον. — ἀφείλετο αὐτὸν τὸ . . . ἄλῶναι ἀπήλλαξαν αὐτὸν τοῦ κινδύνου νὰ συλληφθῆ (ἄλῶναι ἀπαρέμφ. ἀορ. τοῦ ἀλίσκομαι). — φάος (ποιητ. ἀσυναίρ. τύπος) = φῶς. — συσκοτᾶζει ἀρχίζει νὰ σκοτεινιάζῃ. — ἐς τὸ ἔμπαινον πρὸς τὰ ὀπίσω. — ἀποτρέπομαι στρέφομαι. — καὶ γὰρ καὶ διότι ἀκόμη καὶ — βραδυτέρα ἐγεγόνει εἶχεν ἐπιβραδυνθῆ. — ἐς τὸ διώκειν, ἐνν. τὸν Δαρεῖον.

[Ποῖα αἷτια συνέτειναν, ὥστε ὁ Δαρεῖος νὰ διαφύγῃ τὴν σύλληψιν; Παρακολοθησατε τὴν διώξιν του ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὴν ἀγωνίαν του, τὴν διαφυγὴν του, ἐπίσης τὴν προσπάθειαν τοῦ Ἀλεξάνδρου νὰ τὸν συλλάβῃ, τὴν εὕρεσιν τῶν ἐγκαταλειφθέντων εἰδῶν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς τὸ στρατόπεδον].

8 - 10. ἔντιμος εὐγενής. — τὸ ἄλλο πλῆθος, αἷτ. τοῦ κατὰ τι κατ' ἔννοιαν = ἐκ τοῦ ἄλλου πλῆθους, — μάλιστα περίπου. — Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, βλ. προσόμιον § 1 - 3. — ξυνεπισπόμενος τοῦ ξυεφέπομαι (τινι) παρακολουθῶ κάποιον. — ὡς ἐγένοντο ὅτε ἔφθασαν. — ἐν τῇ διώξει κατὰ τὴν καταδίωξιν. — ἐάλω, ἐάλωσαν τοῦ ἀλίσκομαι, ἐπὶ πόλεων = κυριεύομαι ἐπὶ προσώπων = αἰχμαλωτίζομαι. — νῆπιος, μικρὸς (ἦτο ἐξαετής). — ὁμότιμοι εὐγενεῖς, μεγιστᾶνες. — ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ καὶ πρὸς τούτοις τὰ οἰκιακὰ σκεύη των. — Δαμασκός, πόλις τῆς Συρίας πλησίον τῶν ὀρίων τῆς Παλαιστίνης (βλ. γεωγρ. χάρτην). — ἐς πολυτελῆ δίαιταν πρὸς μεγαλοπρεπῆ τρόπον ζωῆς. — καὶ (= καίπερ) στρατευομένῳ ἂν καὶ εὕρισκεται εἰς ἐκστρατείαν. — πεπόμφει = ἐπεπόμφει. — ἐπ' ἄρχοντος Ἀθηναίοις Νικοκράτους ἦτοι τὸ 333 π.Χ. (συνήθως τὰ γεγονότα χρονολογῶνται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῶν Ἀθηναίων, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο λέγεται ἐπώνυμος). — μηνὸς Μαιμακτηριῶνος, ἦτοι τὸν πέμπτον ἀττικὸν μῆνα (15 Νοεμβρίου - 15 Δεκεμβρίου).

[Πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Δαρειῖος, ὁ ὁποῖος ἔφυγεν ἀφήγων πλὴν τῶν ἄλλων καὶ τὴν οἰκογένειάν του εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀντιπάλου του;]

Κεφάλαιον 12.

1 - 2. ὁ δέ. . ἐπῆλθεν ἐν τούτοις ἐπεσκέφθη.—**λόγω ἐπικοσμῶ** ἐγκωμιάζω διὰ λόγου.—**ῥοοις** ἐκείνους, τῶν ὁποίων.—**συγγιγνώσκω**=**σύννοδα** ἔχω ἄμεσον γνῶσιν.—**ξυμφωνούμενον** ὁμοφώνως ἐπιβεβαιούμενον.—**χρημάτων ἐπιδόσει** διὰ χρηματικῆς ἀμοιβῆς.—**Σολεύς**, ὁ κάτοικος τῶν Σόλων οἱ Σόλοι ἦσαν ἀρχαία πόλις τῆς Κιλικίας.—**ἄ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν** ὅσα ἀκόμη δὲν εἶχον πληρωθῆ.—**ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων χρημάτων** ἐκ τοῦ ἐπιβληθέντος εἰς αὐτοὺς χρηματ. προστίμου.—**ἀνῆκεν** ἐχάρισε.

3 - 4. ὁ δὲ πρὸς τούτοις δὲ αὗτος.—**ἐπανῆκεν**, ἐνν. εἰς τὸ στρατόπεδον.—**παρέρχομαι** εἰσέρχομαι.—**ἐξηρημένη ἦν αὐτῷ** εἶχε δοθῆ εἰς αὐτὸν ὡς ἐξάρετον δῶρον.—**πυθέσθαι**, τοῦ πυθάνομαι ἐρωτῶ (τὸ ἀπαρῆμφ. ἐκ τοῦ λέγουσι).—**αἴτινες** (= **τίνες**) **γυναῖκες**, ἐνν. **εἰσίν**.—**ἄνθ' ὅτου** ἔνεκα τίνος.—**καὶ τινα ἐξαγγεῖλαι καὶ** (λέγουσιν) ὅτι κάποιος ἀπεκρίθη.—**κάνδυσ** μανδύας (βλ. κεφ. 11, § 5).—**ὡς ἐπὶ τεθνεῶτι** νομίζουσαι ὅτι ἔχει φονευθῆ.—**ἀνοιμῶζω** θρηνῶ μεγαλοφώνως.

5. ἐντέλλομαι παραγγέλλω.—**φράζω** λέγω.—**θεραπεία βασιλικῆ** βασιλικὴ ὑπηρεσία, ἀκολουθία.—**καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ τὰς ἄλλας βασιλικὰς τιμάς**.—**ξυγχωρῶ** παρὰχωρῶ.—**οὐδὲ γενέσθαι οἱ** (= **αὐτῷ**) **τὸν πόλεμον** ὅτι ὁ πόλεμος δὲν ἔγινεν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς δὲν ἐπολέμησε.—**κατ' ἔχθραν** ἔνεκα (προσωπικῆς) ἔχθρας.—**ἀρχὴ κυριαρχία**.—**διαπεπολέμηται ἐννόμως** ἔχει διεξαχθῆ ὁ πόλεμος νομίμως.—**Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος**, βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον, § 1 - 3, σελ. 79.

6 - 8. λόγος ἔχει λέγεται.—**ἐλθεῖν εἴσω**=**εἰσελθεῖν** (εἰς τὴν σκηνήν, ὅπου ἡ οἰκογένεια τοῦ Δαρειοῦ).—**ξὺν Ἡφαιστίωνι**, περὶ αὐτοῦ βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 12, § 1.—**ἀμφιγνοῶ** ἀμφιβάλλω.—**ῥοτις** (= **τίς**) **αὐτοῖν** (δυσκ.) ἐκ τῶν δύο τούτων.—**ἐστάλθαι**, τοῦ **στέλλομαι** στολίζομαι.—**μεῖζων** ὑψηλότερος.—**καταιδοῦμαί τινα** κατεν-

τροπιάζομαι διὰ κάτι.—**διαμαρτία** λάθος.—**καί γάρ** και διότι ἐπίσης καί.—**καί ἐκεῖνον εἶναι Ἀλέξανδρον** ποῖον τὸ νόημα τῶν λόγων τούτων τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τὸν πεφιλημένον του Ἡφαιστίωνα;—**πάντη** κατὰ πάντα, ὅλωσδιόλου.—**ἀναγράφω** ἐκθέτω, ἀναφέρω.—**κατοίκτισις** οἶκος.—**πιθανὸς πιστευτός**.—**πιθανὸς δοκεῖ** (προσωπ. σύντ. ἀντὶ ἀπροσ.)=φαίνεται πιστευτόν.—**ὡς ἂν πράξας καὶ εἰπὼν** ὅτι ἠδύνατο νὰ πράξῃ καὶ νὰ εἴπῃ.—**καὶ ἐπὶ τῷδε** καὶ διὰ τοῦτο ἀκόμη (διατὶ ἐπαινεῖ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ διὰ τοῦτο);

(Πῶς χαρακτηρίζεται ἡ διαταγὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔναντι τῆς οἰκογενείας τοῦ Δαρείου; Τί θὰ ἔκαμνεν ὁ Δαρεῖος, εἰάν ἦτο εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀλεξάνδρου;)

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἐν Μαράθῳ, μεγάλη καὶ πλουσία πόλις τῆς Φοινίκης (βλ. γεωγρ. χάρτην). ἀπὸ γλώσσης προφορικῶς.—**πρὸς Ἀρταξέρξην**, τὸν ἐπονομαζόμενον Ὠχον, βασιλέα τῶν Περσῶν ἀπὸ τοῦ 362—339 π.Χ., τὸν ὁποῖον δολοφονηθέντα ὑπὸ τινος Αἰγυπτίου αὐλικοῦ Βαγῶου διεδέχθη ὁ νεαρὸς υἱὸς του Ἀρσῆς καὶ τοῦτον ὅμως ὑπὸ τοῦ Βαγῶου δολοφονηθέντα διεδέχθη ὁ Δαρεῖος (ὁ ἐπονομαζόμενος Κομμοδιανός).—**Φίλιππος ἀδικίας**. . . ἤρξε, διότι τὸ 336 π.Χ. ἀπέστειλε τὸν Ἀτταλον καὶ τὸν Παρμενίωνα εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν αὐτῇ ἐλληνικῶν πόλεων ἀπὸ τοῦ Πέρσας.—**οὐδὲν ἄχαρι** κανὲν δυσάρεστον.—**ἐξ οὗ δέ** (ἐνν. χρόνου) ἀφ' οὔτου δέ.—**βεβαίωσις** διαπίστωσις.—**ἀμύνω** ἀποκρούω (τὴν ἐπίθεσιν).—**ἀνασώζω** διασώζω.—**θεῶν τῶν**=**θεῶν τινι** εἰς κάποιον ἐκ τῶν θεῶν.—**ὑπὲρ τούτων** περὶ τούτων.—**τὰ πιστὰ αἰ** ἐπίσημοι (ἐνορκοί) διαβεβαίωσις.—**ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου** ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἀλεξάνδρου.

4 - 6. ἀντιγράφω ἀπαντῶ ἐγγράφως (δι' ἐπιστολῆς).—**οὐδὲν προηδικημένοι** χωρὶς προηγουμένης νὰ ἔχουν ἀδικηθῆ.—**ὑπαρξάντων**, ἐνν. τῆς ἔχθρας ὑπάρχω κάμνω ἀρχήν.—**Περινθίους**, οὗτοι ἦσαν κάτοικοι τῆς Περίνθου, πόλεως τῆς Θράκης εἰς Προποντίδα· τὴν πόλιν ταύτην πολιορκηθεῖσαν τὸ 341 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἐβοήθησαν οἱ Πέρσαι.—**Ὠχος**, ὁ Ἀρταξέρξης· βλ. § 2.—**ὁμεις** συνετά-

Ξατε σεῖς ὠργανώσατε τὴν δολοφονίαν τοῦ Φιλίππου (γενομένην τὸ 336 π.Χ. ἐν Αἰγαῖς ὑπὸ τινος τῶν σωματοφυλάκων του ὀνόματι Παυσανίου) ὁ Ἀλέξανδρος θεωρεῖ ὡς ὠργανωθεῖσαν ὑπὸ τῶν Περσῶν).—**κομπάζω** διακηρύττω καυχώμενος.—**Βαγῶας** ὁ Αἰγύπτιος αὐλικός, ὁ ὁποῖος ἐδολοφόνησε τὸν Ἀρταξέρξην τὸν Ὀχλον, ἔπειτα δὲ τὸν Ἄρσην καὶ ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον τὸν υἱὸν του Δαρρεῖον (βλ. § 2).—**οὐκ ἐπιτήδεια** ἐχθρικά.

7-9. τῶν θεῶν μοι δόντων κατὰ θεῖαν παραχώρησιν.—**ἦκε**, προστ. τοῦ ἦκω.—**ἄχαρι**, βλ. § 2.—**τὰ πιστά**, βλ. § 3.—**ἐξ ἴσου** ὡς ἴσος πρὸς ἴσον.—**ἐπιστέλλω** στέλλω ἐπιστολήν, γράφω.—**εἶ του** (=τινος) **δέη** ἐὰν χρειάζεται τιποτε.—**οὔ** ὅπου.

Κεφάλαιον 25.

1. **ξυνέχομαι** ἐν τινι ἀπασχολοῦμαι εἰς κάτι.—**ἀπαγγέλλω** ἀνακοινῶ. **τάλαντον**, ὄχι νόμισμα, ἀλλὰ ποσὸν χρημάτων ἴσον πρὸς 6000 ἀττικὰς δρχιμάς.—**ἄγομαι γυναῖκα** νυμφεύομαι.

2. **ξύλλογος** συνέλευσις.—**ὅτι αὐτὸς ἂν κτλ.**, ἡ σειρά. **ὅτι αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος ὦν ἠγάπησεν ἂν μηκέτι τὸ πρόσω κινδυνεύειν καταλύσας τὸν πόλεμον ἐπὶ τούτοις.**—**ἐπὶ τούτοις** μὲ τοὺς ὄρους τούτοις.—**ἀγαπῶ** μένω εὐχαριστημένος.—**καταλύω** τελειῶνω.—**τὸ πρόσω** περαιτέρω, εἰς τὸ ἐξῆς.

3. **εὐρέσθαι** λαβεῖν.—**τι. . . φιλόανθρωπον** κλίποιαν ἀπόδειξιν τῆς φιλανθρωπίας του (τῆς κλωσύνης του).—**ξύμβασις** συμφωνία.—**ἀπογιγνώσκω τι** ἀπελπίζομενος ἀφήνω κάτι, ἐγκαταλείπω.

(Πῶς ἐκ τῶν ἀνωτέρω χαρακτηρίζονται ὁ Διορθεῖος, ὁ Παρμενίων καὶ ὁ Ἀλέξανδρος;)

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Κεφάλαιον 1.

1 - 2. στέλλομαι ἐπί τινα πορεύομαι ἐναντίον κάποιου.—ἴνα-
περ ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου.—τὸ πρῶτον ὠρμήθη (ἐνν. στέλλεσθαι)
ἀρχικῶς διενεσθήη νὰ πορευθῆ.—**Γάζα**, πόλις τῆς Παλαιστίνης ὄχυρά,
τὴν ὁποίαν ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε κυριεύσει διὰ πολιορκίας.—**ἐς Πηλού-**
σιον, αὕτη ἦτο ὄχυρά πόλις εἰς τὸ Β.Δ. ἄκρον τοῦ Νείλου· λόγῳ τῆς
θέσεώς της ἡ πόλις ἐθεωρεῖτο ἡ κλεις τῆς Αἰγύπτου.—**ὁ ναυτικὸς**
στόλος (ἐλληνικὸς καὶ συμμαχικὸς) ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ἡφαι-
τίωνος ὁρμηθεὶς ἐκ Φοινίκης ἐπλεε κατευθυνόμενος ὀλόκληρος πρὸς
τὴν Αἴγυπτον.—**ὀρμέω - ὦ ἀγκυροβολῶ.—πεπυσμένος**, τοῦ πυν-
θάνομαι (μὲ κτηγμ. μτχ. ἢ μὲ εἰδ. πρόσ.) πληροφοροῦμαι.—**ἐχόμενα**
ἐκ τοῦ **πεπυσμένος**. — **δυνάμειωσ** στρατοῦ.

3 - 4. φυλακὴ ρουρά.—ἀναπλέω κατὰ τὸν ποταμὸν πλέω
ἀντιθέτως πρὸς τὸ βέυμα τοῦ ποταμοῦ (δηλ. ἀπὸ τὰς ἐμβολὰς πρὸς τὰς
πηγὰς τοῦ Νείλου).—**ἔστ' ἐπὶ Μέμφιν** μέχρι τῆς Μέμφιδος· ἡ πόλις
αὕτη ἦτο παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου πλησίον τῆς Δ. ὀχθῆς τοῦ
Νείλου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ πρώτου Φαραῶ Μηνός.—**Ἡλιοῦπολις**
ἀρχαία πόλις τῆς Κάτω Αἰγύπτου μεταξὺ τοῦ Νείλου καὶ τῶν Ἀρα-
βικῶν ὀρέων ἦτο πόλις ἱερατικὴ ἔχουσα περίφημον ναὸν τοῦ θεοῦ
Ῥᾶ (Ἡλίου).—**ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων** δι' ἐκουσίας παραδύ-
σεως τῶν κατοίκων.—**τῷ Ἄπιδι**, ὁ Ἄπις ἦτο ἱερὸς ταῦρος λατρευό-
μενος ὡς θεὸς εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν Μέμφιν, ὅπου
ὑπῆρχε ναὸς αὐτοῦ (Ἄπειον)· εἰκονίζετο φέρον μεταξὺ τῶν κεράτων
τοῦ ἡλιακῶν δίσκων.—**οἱ ἀμφὶ ταῦτα οἱ ἀσχολούμενοι** εἰς αὐτὰ (δηλ.
εἰς τὰ διάφορα εἶδη τοῦ γυμνικοῦ καὶ μουσικοῦ ἀγῶνος).—**δοκιμῶτα-**
τοι ἱκανώτατοι.—**καταπλέω κατὰ τὸν ποταμὸν** πλέω κατὰ τὴν διεύ-
θυνσιν τοῦ βέματος τοῦ ποταμοῦ (ἐκ τῶν πηγῶν πρὸς τὰς ἐκβολὰς).

5. ἐς Κάνωβον οὗτος ἦτο ἀρχαία πόλις τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τοῦ δυτι-
κωτάτου στομίου τοῦ Νείλου, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχε περίφημον Ἀσκλη-
πιεῖον ἀφιερωμένον εἰς τὸν θεὸν Σάραπιν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—
Μαρία λίμνη ἢ **Μαρεῶτις** εἰς τὴν κάτω Αἴγυπτον παρὰ τὴν Ἀλε-

Ξένδρειαν.—τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκε διέγραψε τὸ σχέδιον τῆς πόλεως (τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου ἀνέλαβεν ὁ περιφημος ἀρχιτέκτων Δεινοκράτης).—ἵνα ὅπου.—**δείμασθαι**, τοῦ (σπανίου κατ' ἐνεστ.) **δέμω** κτίζω (οἰκο- δόμος.—**ὄσα** πόσα.—**ῶντινων** τίνων.—**ἴσις**, μεγάλη θεὰ Αἴγυπτία ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν Δήμητρα τῶν Ἑλλήνων.—**καὶ τὸ τεῖχος ἦ περιβεβλησθαι** (ἐνν. ἔδει) καὶ τοῦ ἔπρεπε νὰ κτισθῇ τὸ περὶ τὴν πόλιν τεῖχος.

(*Διατὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐξέλεξε τὴν θέσιν ταύτην, ἵνα κτίσῃ τὴν Ἀλεξάνδρειαν.*)

Κεφάλαιον 7.

1 - 2. μῆνός Ἑκατομβαιῶνος. ὁ Ἑκατομβαιῶν εἶναι ὁ πρῶτος μῆν τοῦ ἀττικοῦ ἔτους (16 Ἰουλίου — 13 Αὐγούστου)· κατὰ τοῦτον ἐτελοῦντο ἑορταὶ καὶ ἐθυσιάζοντο ἑκατόμβαι, ἐξ αὐ καὶ τὸ ὄνομά του.— **ἐπ' ἄρχοντος Ἀριστοφάνους**, ἦτοι ἐν ἔτει 331 π.Χ. (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 1, § 1).—**καὶ καταλαμβάνει**. . . τὸν πόρον καὶ εὐρίσκει τὸν ποταμὸν ἐξυγμένον μὲ δύο γεφύρας ἐκ πλοίων.—**καὶ γὰρ** καὶ πράγματι.—**φυλακὴ** φρουρά.—**ἐπετέτραπτο** εἶχεν ἀνατεθῆ.—**τέως** ἕως τότε.—**δειμαίνω** φοβοῦμαι.—**ἵνα ἀνεπαύετο** ἐκεῖ ὅπου (ἢ γέφυρα) ἐτελείωνε.—**προσάγω** πλησιάζω.

3 - 5. ἐνθεν=ἐντεῦθεν τῆς Μεσοποταμίας, μεταξὺ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος· ἐκτείνεται πρὸς Ν. μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Β. μέχρι τῶν Ἀρμενικῶν ὀρέων (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**Βαβυλών**, ἡ πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας.—**τὴν ἐτέραν (ὄδόν) ἰόντι**. . . τῷ στρατῷ εἰς τὸν στρατόν, ἐὰν ἐπορεύετο τὴν ἄλλην ὄδόν· ἐννοεῖ τὴν μεγάλην βορείαν ὄδόν, ἣ ὅποια ἔχει τὸν ποταμὸν ἐξ ἀριστερῶν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**εὐπορώτερα** εὐκολώτερα.—**τὰ ξύμπαντα** ὅλα τὰ ἀναγκαζοῦντα διὰ τὴν συντήρησίν του.—**χιλὸς** χέρτον.—**ἀλόντες** συλληφθέντες αἰχμάλωτοι (τοῦ ἀλίσκομαι. ἐπὶ πόλεων=κυριεύομαι· ἐπὶ προσώπων=αἰχμαλωτίζομαι).—**ἀποσκεδάννυμαι** διασκορπίζομαι.— **ἐπὶ τοῦ Τίγρητος**, οὗτος πηγάζει ἐκ τοῦ Ταύρου, μετὰ ῥοὴν δὲ 1870 χλμ. συνεχοῦται μετὰ τοῦ Εὐφράτου καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.— **ἐγνωκῶς** ἀποφασισμένος.—**εἶργω** ἐμποδίζω.—**ἀπολελοῖπει**—**ἀπελελοῖπει**.— **δι' ὀξύτητα τοῦ ῥοῦ** ἕνεκα τοῦ ὀρμητικοῦ ῥεύματος.—**οὐδενὸς δ' εἰργοντος** ἄλλ' ἄνευ ἐμποδίων.

6 - 7. τῆς σελήνης τὸ πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο συνέβη σχεδὸν ὀλικὴ ἐκλειψις τῆς σελήνης (κατὰ τὴν νύκτα τῆς 20 πρὸς τὴν 21 Σεπτ. 331 π.Χ.).—**ἔταν** (= ὦντινων) τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κα-
τέχει ἐκ τῶν ὁποίων, καθὼς λέγεται, προέρχεται τὸ φαινόμενον τοῦ-
 το· (ὀρθῶς οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον τὸ φαινόμενον τοῦτο εἰς τὴν κίνησιν
 τῆς σελήνης, τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς· ἀλλ' ὁ Ἀρριανὸς παρουσιάζει τὸ
 πρᾶγμα ὡς κάτι λεγόμενον καὶ ὄχι ὡς ὅπως βέβαιον.)—**Ἀρίστανδρος**,
 μάντις ἐκ Τελμισσοῦ τῆς Λυκίας, παρακολουθῶν τὸν Ἀλέξανδρον εἰς
 τὴν ἐκστρατείαν του.—**πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου** πρὸς
 ὄφελος τῶν Μακεδόνων καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου.—**ἐκ τῶν ἱερῶν** (οὐδ.)
 ἐκ τῶν θυσιῶν.—**ἄρας** (τοῦ ρ. αἶρω), ἐν τὸν στρατὸν ἐκκινήσας.
 —**τὰ Γορδυνῶν ὄρη**, τὰ παρὰ Ξενοφῶντι Καρδοῦχεια ὄρη, παρὰ τὴν
 Ἀρμενίαν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**εἰκάζω** ὑπολογίζω.

Κεφάλαιον 13.

1 - 2. ὁμοῦ ἐγένετο ἐπλησίαζον.—**τὸ στρατόπεδον** ὁ στρα-
 τὸς.—**ῶφθη**, παθ. ἀόρ. τοῦ ὀρῶμαι.—**οἱ μηλοφόροι**, σωματοφύλα-
 κες τοῦ βασιλέως, οἱ ὅποιοι εἰς τὸ κάτω ἄκρον τῶν δορῆτων ἀντὶ τῆς
 σιδηρᾶς αἰχμῆς (σαυρωτῆρος) εἶχον χρυσαῖ ἢ ἀργυρᾶ μῆλα (δηλ. κομ-
 βία).—**Ἰνδοί**, οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς, χώρας τῆς Ἀσίας, πέραν τοῦ
 Ἰνδοῦ ποταμοῦ.—**Ἀλβανοί**, λαὸς οἰκῶν παρὰ τὴν Δ. παραλίαν τῆς
 Κασπίας θαλάσσης, εἰς τὰ Α. τοῦ Καυκάσου.—**Κᾶρες**, οἱ κάτοικοι
 τῆς Καρίας, ἡ ὁποία ἐκτείνεται κατὰ τὴν ΝΔ ἄκρον τῆς Μ. Ἀσίας.—
οἱ ἀνάσπαστοι, οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ ὑποτεταγμένοι λαοί, οἱ ὅποιοι
 μετεφέροντο ὑπὸ τῶν νικητῶν ἐκ τῆς πατρίδος των εἰς ἄλλας χώρας.—
Μάρδοι, λαὸς νομαδικὸς παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν· οὗτοι ἐφημί-
 ζοντο ὡς δεινοὶ τοξόται.—**κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον** ἀπέναντι αὐτοῦ
 τοῦ Ἀλεξάνδρου.—**ἦγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Ἀλέξ.** **μᾶλ-
 λον** ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε τὴν δεξιάν αὐτοῦ πτέρυγα νὰ προχωρῇ
 (λοξῶς) πρὸς τὰ δεξιὰ μᾶλλον (διὰ νὰ φθάσῃ εἰς ἀνώμαλον ἔδαφος,
 ὅπου δὲν θὰ ἦδύνατο ὁ στρατὸς τοῦ Δαρείου νὰ χρησιμοποίησῃ δρε-
 πανηφόρα ἄρματα).—**ἀντιπαρῆγον** ἐπεχειροῦν ἀντίθετον κίνησιν (δηλ.
 πρὸς τ' ἀριστερά).—**ὑπερφαλαγοῦντες**, ἐνν. τὸν ἐχθρόν.— **ἐπὶ
 τῷ σφῶν εὐωνύμῳ** ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτῶν πτέρυγι.—**Σκυθαι**,
 ἀρχαῖος βαρβαρικὸς λαὸς οἰκῶν τὴν Σκυθίαν, χώραν ταυτιζομένην
 σχεδὸν πρὸς τὴν σημερινὴν Ῥωσίαν, καὶ ἀνήκων εἰς τὴν Ἰρανικὴν

φυλήν οὔτοι ἔζων κατὰ τὸ πλεῖστον νομαδικὸν βίον.—**παριππεύω** ἐφορμῶ μετὰ καλπασμοῦ.—**ἄπτομαι** πλησιάζω.—**ἄγομαι ἐπὶ δόρυ** κινουμαι πρὸς τὰ δεξιὰ (ἀντίθ. ἄγω ἐπὶ ἀσπίδα κινουμαι πρὸς τὰ ἀριστερά).—**ἐξαλλάσσω** ἀντιπαρέρχομαι, προσπερνῶ.—**πρὸς τῶν Περσῶν** ὑπὸ τῶν Περσῶν.—**ὠδοποιημένος** ἐξωπλισμένος· (διότι οἱ Πέρσαι πρὸ τῆς μάχης εἶχον ἐξομαλίσαι τὸν χῶρον, ἵνα καταστή κατάλληλος διὰ τὴν κίνησιν τοῦ ἵππικοῦ).—**ἀχρεῖος** ἀχρηστος.—**περιππεύω** τρέχων μετὰ καλπασμοῦ, προσβάλλω.—**ἦ Ἀλέξανδρος ἦγεν ἕπου διώκει** ὁ Ἀλέξανδρος.—**τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρας** ἵνα μὴ δύνανται πλέον αὐτοὶ (οἱ ἐν τῷ δεξιῷ) νὰ ἐξάγουν τὸ κέρας περαιτέρω· δηλ. διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν περαιτέρω προέλασιν τοῦ δεξιοῦ κέρατος τῶν πολεμίων.

3 - 4. ἐμβάλλειν κελεύει κτλ., ἡ σειρά: **κελεύει** τοὺς μισθοφοροὺς ἱπέας, ὧν **Μενίδας ἠγεῖτο**, ἐμβάλλειν ἐς αὐτοὺς (δηλ. τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου).—**ἐμβάλλω** ἐφορμῶ.—**Βάκτριοι**, κάτοικοι τῆς Βακτριανῆς ἢ Βακτρίας ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ Δ. τοῦ Καυκάσου (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**Παίονες**, οἱ κάτοικοι τῆς Παιονίας, (χώρας τῆς Β. Μακεδονίας μετὰξὺ Ἀξιοῦ καὶ Στρυμόνος.—**ἐγκλίνω** ἀρχίζω νὰ ὑποχωρῶ.—**ἀναστρέφω** ἐπαναφέρω.—**τὴν ἵππομαχίαν ξυστῆναι ἐποίησαν** ἐνήργησαν νὰ συγκροτηθῇ ἡ ἵππομαχία (τοὺς ἠνάγκασαν νὰ συνάψουν ἵππομαχίαν).—**βιάζομαι** πιέζομαι.—**καὶ ὅτι καὶ διότι**.—**ἀκριβέστερον** ἀσφαλέστερον.—**ἐς ἀλκὴν πεφραγμένοι ἦσαν** ἦσαν ἐξωπλισμένοι πρὸς ἄμυναν (δηλ. ἔφερον θώρακα)· τὸ **πεφραγμένοι** τοῦ ῥ. **φράσσομαι**.—**καὶ ὡς καὶ οὕτως**, παρ' ὅλα ταῦτα (δημ. ἂν καὶ ἐπιπτον περισσότεροι).—**βία** ὀρμητικῶς.

5 - 6. ἐφῆκαν, τοῦ ἐφήμι ἐξαπολύω.—**ταῦτη** ὡς πρὸς τοῦτο.—**ψεύδομαι** ἀπατώμαι.—**τὰ μὲν . . τὰ δὲ ἄλλα μὲν . . ἄλλα δὲ** (ἐνν. ἄρματα).—**προσφέρομαι** ἐπέρχομαι.—**κατηκόντισαν**, δηλ. τοὺς ἵππους τῶν δρεπαν. ἀρμάτων.—**Ἀγριᾶνες**, βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 14, § 1.—**τῶν ρυτήρων ἀντιλαμβανόμενοι** πιάνοντες ἀπὸ τοὺς χαλινοὺς τῶν ἵππων.—**κατασπῶ** σύρω πρὸς τὰ κάτω.—**ἔστι δὲ ἅ τινὰ δέ**.—**διεκπίπτω** διέρχομαι.—**διέσχον**, ἐνν. οἱ Μακεδόνες· **διέχω** διαχωρίζομαι.—**ἵνα ἕπου**.—**ταῦτη** ἔνεκα τούτου.—**αὐτά τε σῶα** δηλ. τὰ ἄρματα.—**οἷς ἐπηλάθῃ** (τοῦ ἐπελαύνομαι) **ἀβλαβῶς** καὶ χωρὶς νὰ

βλάψουν τούτους, κατα τῶν ὁποίων ταῦτα ἐπῆλθον.—τούτων, δηλ. τῶν ἀρμάτων.—κρατῶ τινος γίνομαι κύριός τινος, κυριεύω κάτι.

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἐμβάλλω ἐφορμῶ.—τοῖς περιππεύουσι τὸ κέρας σφῶν τὸ δεξιόν, βλ. κεφ. 13, § 2.—τέως ἐπὶ τινα χρόνον.—ἐπὶ κέρως εἰς μακρὰν σειρὰν (βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 13, § 4).—τῶν δ' ἐκβοθηθησάντων κτλ., ἡ σειρά: τῶν δὲ ἰππέων (τοῦ Δαρείου) τῶν ἐκβοθηθησάντων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρας τὸ δεξιόν (τοῦ Ἀλεξ.) παραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων ὅτι δὲ οἱ ἰππεῖς τοῦ Δαρείου οἱ σπεύσαντες εἰς βοήθειαν τῶν προσπαθούτων νὰ περικυκλώσουν τὸ δεξιόν κέρας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐσχημάτισαν χάσμα εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν βαρβάρων (διότι οἱ ἀποσταλέντες πρὸς βοήθειαν ἰππεῖς τοῦ Δαρείου ἄφησαν κενὴν τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν εἶχον εἰς τὸ ἀριστερὸν κέρας τῆς περσικῆς παρατάξεως).—ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον στραφεὶς πρὸς τὸ σχηματισθὲν χάσμα.—ὡσπερ ἔμβολον ποιήσας σχηματίσας σφηνοειδῆ (τριγωνικὴν) παρατάξιν (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 15, § 7).—ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο ἔγινεν ἡ συμπλοκή, ἤρχισεν ἡ ἐκ τοῦ συστάδην μάχη.—εὐρώστως γενναίως.—ἐγκειμαι ἐπιτίθεμαι.—ὠθισμοῖς χρώμενοι = ὠθοῦντες (πρὸς διάσπασιν τῶν ἐχθρικῶν τάξεων).—ταῖς σαρίσαις πεφρικυῖα ἔχουσα τὰς λόγχας ἀνωρθωμένας (καὶ προκαλοῦσα φρίκην).—φοβερός πλήρης φόβου.—ἐπιστρέψας στραφεὶς.—ἐφοβήθησαν περίφηβοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν.—καὶ οἱ περιππεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρας καὶ ἐκεῖνοι ἐκ τῶν Περσῶν, οἱ ὅποιοι περιίππευον τὸ (δεξιόν) κέρας (τοῦ Ἀλεξ.).

(Ἡ φυγὴ τοῦ Δαρείου ἐπαναλαμβάνεται ὅπως καὶ ἐν Ἰσσοῦ πρβλ. Βιβλ. Β', κεφ. 11, § 4: « Δαρείος... ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε ». Ἐπομένως ἡ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Δαρείου κρίσις ἐνισχύεται. Δηλαδῆ;).

4 - 6. ταύτη ἐδῶ (δηλ. ποῦ;).—οἱ δ' ἀμφὶ Σιμμίαν, ἡ τάξις τοῦ Σιμμίου ἦτο ἡ προτελευταία τῆς ὅλης μακεδονικῆς φάλαγγος.—ἐφίστησι σταματῶ.—αὐτοῦ εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν, ὅπου εὕρισκοντο.—πονοῦμαι στενοχωροῦμαι.—ταύτη ἐνταῦθα.—παραρρηγνυμαι ὑφίσταμαι ῥῆγμα.—κατὰ τὸ διέχον εἰς τὸ σχηματισθὲν χάσμα.

διεκπαίω ἐπιπίπτω.—ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα ἐναντίον τῶν μεταγωγικῶν.— τὸ ἔργον ἢ μάχη.— καρτερός πεισματώδης.—πρόσκειμαι ἐπιτίθεμαι.—διακόπτω διασπῶ.— οἱ ἐπιτεταγμένοι τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ τεταγμένοι ὕψισθεν τῆς πρώτης γραμμῆς.—ὄξέως... μεταβαλλόντες... τὴν τάξιν ταχέως στραφέντες πρὸς τὰ ὀπίσω.— ἥπερ=ὥσπερ.—ξυνέχομαι ἀμφὶ τινι ἀσχολοῦμαι εἰς κάτι.— κατὰ κέρας ἐκ τῶν πλαγίων.

Κεφάλαιον 15.

1 - 2. ἀμφιβόλων γενομένων ἐπειδὴ εὐρέθησαν εἰς δυσχερῆ θέσιν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη (ἀφ' ἑνὸς ἕνεκα τῆς διασπάσεως τοῦ κέντρου ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν καὶ Περσῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἕνεκα τῆς πίεσεως τοῦ ἀριστεροῦ των ὑπὸ τοῦ δεξιοῦ τῶν Περσῶν).—τὰ πρῶτα κατ' ἀρχάς.—ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται εὐρίσκεται εἰς δύσκολον θέσιν, πιέζεται.— τὸ κατὰ σφᾶς τὸ πλησίον των κέρας.— τοῦ διώκειν ἔτι ἀπετράπετο ἔπαυσε τὴν περαιτέρω καταδίωξιν.— τοῖς τε Παρθυαίοις κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ: τοῖς φεύγουσιν... ἰππεῦσι.— ἔστιν οἷς = τισί.—τοῦ παντὸς ἔργου ἐξ ὅλης τῆς μάχης.— ἐς βάθος (ἐνν. τεταγμένοι) εἰς βαθεῖαν παράταξιν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μεγαλύτερον βάθος ἢ πλάτος).—οἶα (= ἄτε), με ἀιτιολ. μτχ. δηλοῖ ὅτι ἡ αἰτιολογία εἶναι πραγματικὴ: οἶα... τεταγμένοι ἐπειδὴ ἦσαν τεταγμένοι.— ἰληδὸν κατὰ ἴλας.— ἀναστρέφω (ἀμτβ.) στρέφομαι.—ἐξελιγμός περιστροφὴ, περιστροφικὴ κίνησις.—ἥπερ ἵππομαχίας δίκη (ἐνν. ἔστι) ὅπως εἶναι συνήθεια τῆς ἵππομαχίας: ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς τὴν ἵππομαχίαν.—διεκπαίω ἐπιπίπτων διαπερῶ.— τὸ καθ' αὐτὸν πᾶν ὅτι εὐρίσκετο ἐνώπιόν του.—ἐπείγομαι σπεύδω.—οἶα (ἄτε) δὴ... ἀγωνιζομένους ἐπειδὴ φυσικὰ ἠγωνίζοντο.

3 - 4. ὅσοι διεξέπεσον ὅσοι διεσφῆθησαν διελθόντες (διὰ τῶν τάξεων τοῦ Ἀλεξάνδρου).— προσμείγνυμι συμπλέκομαι.— ἔστε ἐν ὄσφ.— φάος (ποιητ. ἀσυναίρ.) φῶς, ἡμέρα,—τὸ καθ' αὐτοὺς τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν.—Λύκος, παραπόταμος τοῦ Τίγρητος, τὸν ὁποῖον ὁ Ξενοφῶν ὀνομάζει Ζαπάταν.

5. ἔστ' ἐπὶ μέσας νύκτας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου.—καὶ τὴν

ἄλλην κατασκευὴν καὶ τὰ λοιπὰ (βασιλικά) σκευή.—**τούς πάντας...** σταδίους ἑξακοσίους εἰς διάστημα ἐν συνόλῳ ἑξακοσίων σταδίων · (τὸ στάδιον, πληθ. τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι=μονὰς μῆκους ἴσου πρὸς 184,87 γαλλ. μέτρα· τὸ στάδιον ὑποδιηρεῖτο εἰς 6 πλῆθρα, ἕκαστον δὲ πλῆθρον εἶχεν 100 πόδας).—**μάλιστα** περίπου.—**ἐλινύω** ἀναπαύομαι.—**αὔθις...** αὔθις τονίζεται ἢ ἐπανάληψις τῶν γενομένων ἐν Ἴσσω (πρβλ. Βιβλ. Β'. κεφ. 11, § 6).

6. μάλιστα περίπου (τὸ μάλιστα ἐπὶ ἀριθμῶν ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ κατὰ προσέγγισιν· βλ. καὶ § 5).—**ἔς ἑκατόν**, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποθανόντων Μακεδόνων φαίνεται μικρὸς· ὁ ἱστορικὸς Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (ζήσας κατὰ τὸ β' ἡμισυ τοῦ α' π.Χ. αἰῶνος) ἀναβιβάζει τὸν ἀριθμὸν τούτων εἰς 500.—**τῆς ἑταιρικῆς ἵππου** τοῦ ἵππικου τῶν ἑταίρων (βλ. εἰσαγ.).—**τριακόνα μυριάδες**, καὶ ἐδῶ ὁ ἀριθμὸς δὲν φαίνεται ἀκριβής· ὁ Διόδωρος γράφει ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν πεσόντων Περσῶν ἀνῆρχετο εἰς 90.000.

7. ἐπ' ἄρχοντος Ἀθηναίους Ἀριστοφάνους, δηλ. ἐν ἔτει 331 π.Χ. (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 1, § 1).—**Πυανεσιῶν**, εἶναι ὁ τέταρτος ἀττικὸς μῆν (15 Ὀκτωβρίου - 15 Νοεμβρίου).—**Ξυνέβη ἡ μαντεία** ἐξεπληρώθη ἢ προφητεία.—**ἐν ὧτῳ** (= ἐν ᾧ)= καθ' ὃν (μῆνα συνέβη ἢ ἔκλειψις τῆς σελήνης, πρβλ. κεφ. 7, § 6)

Κεφάλαιον 16.

1 - 2. ἐπὶ Μηδίας πρὸς τὴν χώραν τῆς Μηδίας (ἢ ὅποια κεῖται εἰς τὰ Ν.Δ. τῆς Κασπίας θαλάσσης).—**Βάκτριοι**, βλ. κεφ. 13, § 3.—**συγγενεῖς βασιλέως** οὕτως ἐκαλοῦντο εἰς τὴν περσικὴν αὐτὴν οἱ ἐπιφανεῖς Πέρσαι (οἱ συγγιγνόμενοι τῷ βασιλεῖ).—**μηλοφόροι**, βλ. κεφ. 13, § 1.—**προσγίγνομαι τινι** συνενώνομαι με κάποιον.—**ταύτη ἔνεκα** τούτου.—**ἔδόκει**, ὁ Δαρεῖος.—**Σοῦσα**, ἡ περιώνυμος πρωτεύουσα τῆς Σουσιανῆς χώρας, κειμένης πρὸς Ν. τῆς Μηδίας.—**Βαβυλῶν**, ἡ ὀνομαστὴ πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας, πεδινῆς χώρας πρὸς Ν. τῆς Ἀσσυρίας (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**οὐ χαλεπὴ** εὐκολοδιάβατος.—**ἢ δ' ἐπὶ Μηδίας**, ἐνν. ὁδός.—**οὐκ εὐπορος** δυσκολοδιάβατος.

3 - 5. ψεύδομαι ἀπατώμαι.—**ξὺν ἱερεῦσι**, οἱ Βαβυλώνιοι ἱε-

ρεῖς, οἱ λεγόμενοι Μάγοι καὶ Χαλδαῖοι, ἦσαν σοφοί, ἰδίως ἀστρολόγοι.—**ἡ ἄκρα** ἢ ἀκρόπολις.—**καθαιρῶ** κατακρημνίζω, καταστρέφω—**τοῦ Βῆλου τὸ ἱερόν**, τὸν ναὸν τοῦτον, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα ἱερά τῶν Βαβυλωνίων, ὁ Ξέρξης εἶχε καταστρέψει μετὰ τὴν ἐξ Ἑλλάδος ἐπιστροφὴν του· εἶχεν ὕψος 192 μ. με ἑπτὰ καθέτους σειρὰς πύργων καὶ ἐθεωρεῖτο ἐν ἐκ τῶν 7 θαυμάτων τοῦ κόσμου· ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὸν θεὸν Βῆλον, τὸν ὕψιστον θεὸν Ἡλίον, κύριον τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ φωτὸς καὶ τῆς γῆς.—**Χαλδαίοις**, οὕτω λέγονται εἰδικῶς οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν ἱερατικὴν τάξιν, οἱ Μάγοι, περὶ ὧν ἀνωτέρω (ἐνῶ ἀρχικῶς **Χαλδαῖοι** ἐλέγοντο ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Βαβυλωνίας προερχόμενοι πιθανῶς ἐκ Κουρδιστάν καὶ ἐγκατεταθέντες εἰς τὴν χώραν ταύτην περὶ τὸν Η΄ π.Χ. αἰῶνα.).

6 - 8. στέλλομαι (= στέλλω ἑμαυτὸν) πορεύομαι.—**παρὰ Φιλοξένου ἐπιστολὸς κομιστῆς ἐπιστολῆς τοῦ Φιλοξένου.**—**ἀργυρίου τάλαντα ἑς πεντακισμύρια**, 50.000 τάλαντα ἀργύρου, ἦτοι τριακόσια ἑκατομύρια ἀρχαίων ἀττικῶν δραχμῶν.—**ὅσα Ξέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἦλθεν** ὅσα ὁ Ξέρξης ἔφερεν ἐπανελθὼν ἐξ Ἑλλάδος (τὸ 478 π.Χ.).—**εἰκόνες ἀνδριάντες.**—**Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων**, οἱ τυραννοκτόνοι (οἱ φονεύσαντες τὸν Ἴππαρχον τὸ 514 π.Χ.). Οὗτοι βραδύτερον ἐθεωρήθησαν ὡς συντελεστοὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν Πεισιστρατιδῶν καὶ ἐτιμῆθησαν ποικιλοτρόπως ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς τέχνης.—**ὁ Κεραμεικὸς** ἐξετείνετο ἀπὸ τῶν προπόδων τῆς Ἀκροπόλεως μέχρι τῆς λεγομένης Ἀκαδημίας, ΝΑ τοῦ Κολωνοῦ, διεχωρίζετο δὲ ὑπὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως εἰς τὸν ἐξω (τῶν τειχῶν) Κεραμεικόν, ἔπου τὸ ἀρχαῖον νεκραταφεῖον, καὶ εἰς τὸν ἔσω Κεραμεικόν· ἐδῶ πρόκειται περὶ τοῦ ἔσω Κεραμεικοῦ, ὁ ὁποῖος περιείχετο μετὰ τὴν Ἀκροπόλεως, Πνυκὸς καὶ Ἀρείου Πάγου καὶ ἦτο λαμπρῶς κεκοσμημένος διὰ στοῶν, ναῶν καὶ ἀνδριάντων.—**ἦ ἄνιμεν ἑς πόλιν** ἐκεῖ ὅπου ἀναβαίνομεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν (: ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης εἰς τὴν Ἀκρόπολιν).—**καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρῶου** σχεδὸν ἀπέναντι τοῦ Μητρῶου· ἦτο δὲ τὸ Μητρῶον νῆδος τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν Κυβέλης, κείμενος ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς πλησίον τοῦ βουλευτηρίου· ἐντὸς αὐτοῦ ἐφυλάσσοντο τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς πολιτείας (ψηφίσματα, συνθήκαι κτλ.).

ΒΙΒΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Κεφάλαιον 18.

1. και ἐν τῷ αὐτῷ (ἐνν. χρόνῳ) και συγχρόνως.— 'Υδάσπης, μέγας ἐν τῇ Ἰνδικῇ παραπόταμος τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ, σήμερον ὀνομαζόμενος Τζιλιάμ.— οὐ μείονα τὸν φόνον... τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν δὲν ἐφόνευσαν ὀλιγωτέρους Ἰνδοῦς ἐκαλοῦντο Ἰνδοὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς, χώρας τῆς Ἀσίας πέραν τοῦ ποταμοῦ (βλ. γεωγρ. χάρτην).— ἀκμῆς (γεν. ἀκμῆτος) ἀκρόραστος, ἀκμαῖος.—κεκμηκῶς (τοῦ κάμνω κουρασμένοις ἀκμητες ἀντὶ κεκμηκότων κλπ.=ἐπιπεσόντες πρὸς καταδίωξιν (τῶν Ἰνδῶν), αὐτοὶ οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀκμαῖοι, εἰς ἀντικατάστασιν τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον καταπεποννημένων ἐκ τῆς μάχης.

2-3. ὀλίγον ἀποδέοντες σχεδόν.—ὁ νομάρχης ὁ διοικητής.— τῶν ταύτη Ἰνδῶν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ Ἰνδῶν.—ἰππάρχαι οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ἰππικοῦ.—ἰπποτοξόται ἔφιπποι τοξόται.—ἄπτομαι, τοῦ ἔργου λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην.—τῆς δὲ ἑταιρικῆς ἵππου, βλ. εἰσαγ. σελ. 11.

4-8. μὴ ὅτι ὄχι μόνον.—λυπρὸς (ἐκ τοῦ λύπη) ἐλσεινός, ἄθλιος.—ἥπερ ὅπως.—ἐξάρχων τοῖς ἀμφ' αὐτὸν τῆς φυγῆς φεύγων πρῶτος ἐξ ὄλων τῶν ἰδικῶν του (πρβλ. Βιβλ. Β', κεφ. 11, § 4: « Δαρείος... ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε »). Ἐπίσης Βιβλ. Γ', κεφ. 14, § 3: « πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευγεν ».—ἔστε ἐν ὄσφ.—ὕπεμένε τι τῶν Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεσθηκὸς παρέμενε σταθερὸν ἔστω και ἐν μέρος τῶν Ἰνδῶν κατὰ τὴν μάχην.—ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο ἐξηκολούθει νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν μάχην.—ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος ἤρκει αὐτῷ τὰ βέλη ὁ θώραξ διότι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ ἀπέκρουε τὰ βέλη ὁ θώραξ (ὁ θώραξ ὑπερήσπιζεν ἀπὸ τὰ βέλη τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ σώματός του, τὸ ὅποιον και ἐκάλυπτεν, ἐνῶ ὁ δεξιὸς ὤμος του ἦτο γυμνὸς και ἀκάλυπτος).—περιττός ὢν κατὰ τε τὴν ἰσχὺν και κατὰ τὴν ἀρμονίαν ὁ ὅποιος ἦτο ὑπερβαλλόντως ἰσχυρὸς και καλῶς συναρμολογημένος.—καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν ἦτο δυνατὸν νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν ὅσοι

παρετήρουν αὐτὸν (τὸν θώρακα).— ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα στρέψας ὀπίσω τὸ ἐλέφαντα.—προσιππεύσας... τῷ ἐλέφαντι ἀφοῦ ἐπλησίασε τὸν ἐλέφαντα.—ἐπιστῆσαι ἡξίου τὸ θηρίον ἐζήτησεν (ἀπὸ τὸν Πῶρον) νὰ σταματήσῃ τὸ θηρίον (ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπέβαινε).—οὐ γὰρ εἶναι (= ἐξεῖναι) οἱ ἔτι φεύγειν διότι ἔλεγεν ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸν νὰ συνεχίσῃ περαιτέρω τὴν φυγὴν.—καὶ ἀκοῦσαι, ἐκ τοῦ ἡξίου.—ἀνάγομαι ἐτοιμάζομαι.—κατέκανε, ἀόρ. β' τοῦ κατακαίνω (= κατακτείνω) φονεύω· καὶ ἂν κατέκανε τυχὸν καὶ ἴσως θὰ τὸν ἐφεύουεν.—ὑποφθάνω προφθάνω.—ἀπελαύνω ἀπομακρύνω.—πρόσω μακρὰν.—ἐπὶ τῷδε ἕνεκα τούτου.—χαλεπὸς γίγνομαι τινι ὀργίζομαι ἐναντίον κάποιου.—ἐν μέρει ἰδιαιτέρως.—καὶ (ὡς) ἐκ τοῦ δίφους ἅμα ἐκρατεῖτο καὶ ἐπειδὴ συγχρόνως κατείχετο ὑπὸ τῆς δίψης.—ἐρίστημί τινα σταματῶ κάποιον.—ἀναψύχω δροσίζομαι, ἀναζωογονοῦμαι.

Κεφάλαιον 19.

1 - 3. ἄγομαι ὀδηγοῦμαι.—προσάγω (ἀμετβ.) πλησιάζω.—καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πῶρου καὶ τὴν ὠραίαν ἐμφάνισιν τοῦ Πῶρου. — ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα ξυμβαίνουν τὸ ὅποῖον ἦτο μεγαλύτερον τῶν 5 πήχεων περίπου· ὁ πήχυς ὑπολογίζεται ἔχων μῆκος 0,48μ. (πάντως ἐδῶ πρόκειται περὶ προχείρου κατὰ προσέγγισιν ὑπολογισμοῦ).—ἀλλὰ (προσῆλθεν) ὥσπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ προσέλθοι ἀλλὰ (προσῆλθεν ἐνώπιον τοῦ Ἀλεξάνδρου) ὅπως θὰ προσήρχετο ἀνὴρ γενναῖος πρὸς ἄλλον γενναῖον ἄνδρα.—προσειπών, τοῦ προσαγορεύω.—λόγος, ἐνν. ἐστὶ λέγεται.—χρῆσαι, προστ. ἀόρ. τοῦ χρῶμαι.—ἤσθεις, τοῦ ἤδομαι εὐχαριστοῦμαι.—ἐμοῦ ἕνεκα ἐξ ἰδικῆς μου θελήσεως.—ὄ,τι σοὶ φίλον (ἐνν. ἐστὶν) ἀξίου ζητεῖ ὄ,τι ἀγαπᾷς.—ἐνεῖναι τοῦ ἐνειμι ἐνυπάρχω— ἐν τούτῳ, δηλ. ἐν τῷ βασιλικῶς αὐτῷ χρῆσθαι.—αὐτός τε, δηλ. ὁ Ἀλέξανδρος.—βασιλικῶς κεχρημένος ἦν μετεχειρίσθη κατὰ βασιλικὸν τρόπον.—καὶ ἐκείνῳ... πιστῷ ἐχρήσατο καὶ εἶχεν ἐκεῖνον (δηλ. τὸν Πῶρον) πιστὸν φίλον του.—ἐς ἅπαντα (ἐνν. χρόνον) διὰ παντός.

(Χαρακτηριστῆ τὸν Πῶρον. Συγκρίνατε τοῦτον μὲ τὸν Δαρεῖον. Πῶς φέρεται ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέναντι τοῦ Πῶρου; Ποῖα συναισθημάτων τὸν κατέχουν; Πῶς τὰ ἐκδηλώνει; Προσέξατε τὴν ψυχικὴν συγγένειαν Ἀλεξάνδρου καὶ Πῶρον).

1 - 2. **διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας**· οἱ Γαδρωσοὶ κατῴκουν τὴν **Γαδρωσίαν** ἢ **Γεδρωσίαν**, χώραν τοῦ ἀρχαίου περσικοῦ κράτους, ὅπου τὸ σημερινὸν Βελουχιστάν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**χαλεπὴ** δύσβατος.—**τῶν τ' ἄλλων** καὶ μεταξύ ἄλλων.—**πολλαχοῦ** εἰς πολλὰ μέρη τῆς χώρας.—**τὴν πολλὴν** (ἐνν. ὁδόν) μακρὰν ὁδόν.—**καὶ προσωτέρω** καὶ μάλιστα εἰς μεγάλην ἀπόστασιν.—**ἐπεὶ**, ἐδῶ = ἂν καί.—**αὐτῷ γ' ἐν σπουδῇ** ἦν αὐτὸς βεβαίως ἐπεζητεῖ, σφοδρῶς ἐπεθύμει.—**ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας** νὰ διατρέξῃ τὴν παραθαλάσσιον χώραν.—**ὅσα ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο** ὅσον τοῦλάχιστον ἠδύνατο κατὰ τὴν διέλευσίν του.—**τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι** νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ ναυτικόν του.—**ὀρύξαντας, ἐπιμεληθέντας**, μτχ. τροπικαί.—**ἀγορᾶς** διὰ τὴν προμήθειαν τῶν ἐπιτηδείων.—**ἡ ὀρμου** ἢ διὰ τόπον κατάλληλον πρὸς ἀγκυροβολίαν (διὰ τὸν στόλον του, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀνάγκην ν' ἀγκυροβολήσῃ κάπου, διὰ νὰ προμηθευθῇ ὕδωρ καὶ τροφίμα).—**ἀλλ' ἦν γὰρ ἔρημα** ἀλλ' ἐπειδὴ ἦσαν ἔρημα.—**ὁ δὲ** διὰ τοῦτο οὗτος (ὁ Ἀλέξανδρος).—**κατασκοποῦμαι** ἀνιχνεύω, ἐρευνῶ.—**ταύτη** εἰς τὸ μέρος τοῦτο.—**καταλαμβάνω** εὐρίσκω.—**πνιγηρὸς στενόχωρος, μικρὸς**.—**πεποιῆσθαι** (μέσον) ὅτι ἔχουν κατασκευάσει (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἀπήγγειλεν).—**ξυνθέντας τὰς κόγχας** συνθέσαντες τὰ ὄστρακα (διὰ συναρμολογήσεως θαλασσιῶν ὄστράκων).—**διαχρῶμαι** ἔχω πρὸς χρῆσίν μου.—**διαμάομαι - ὦμαι** σκαλίζω, ἀνασκαλεύω.—**τὸν κάχληκα τὰ χαλίκια** (τῆς παραλίας).—**χαλεπῶς** μετὰ κόπου.—**πάντη** ὅλως, τελείως.

4 - 6. **ἴνα** ὅπου.—**σημαίνομαι** σφραγίζω.—**λιμὸς** πείνα (ἐνῶ. λοιμοσ;).—**ἐς τοσόνδε** τόσον πολὺ.—**πρὸς τοῦ κακοῦ** ὑπὸ τῆς ἀνάγκης.—**ὥς (= ὥστε)** ... **ξὺν λογισμῷ** ἔδοξε σφισιν ὥστε ἐν συνειδήσει ἀπεφάσισαν.—**ἔμπροσθεν ποιήσασθαι** νὰ θεωρήσουν προέχοντα, νὰ λάβουν ὑπ' ὄψει μᾶλλον.—**τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα** ἤδη ὄλεθρον τὸν φανερόν καὶ ἐπικείμενον ἤδη ὄλεθρον (ἐκ τῆς πεινῆς).—**τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω** ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ βασιλείως κινδύνου (γεν. συγχρ. ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν ποιήσασθαι) παρὰ τὸν

ἄδηλον καὶ ἀκόμη μακρὰν κείμενον κίνδυνον ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως (δηλ. τὴν μέλλουσαν τιμωρίαν παρὰ τοῦ βασιλέως). — **Ξυγγινώσχω** συγχωρῶ. — **Καλλατιανόν**, ἐκ τῆς πόλεως Καλλατίας, κειμένης ἐν Θράκῃ παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον. — **τὰς βαλάνους τῶν φοινίκων** τοὺς καρποὺς τῶν φοινίκων, χουρμάδες. — **ἐς ἀγορὰν** πρὸς πώλησιν.

Κεφάλαιον 24.

1 - 3. τὰ βασίλεια τὰ ἀνάκτορα. — **Ἰναπερ** ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου. — **ἐξ Ὄρων ὀρμηθεῖς** ἀφ' ὅτου ἐξεκίνησαν ἐκ τῶν Ὄρων (χώρας τῆς Ἰνδικῆς παρὰ τὴν Β. παραλίαν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι καλοῦνται Ὀρειῖται). — **οὐδὲ τὰ ξύμπαντα... πόνοις** ὅτι οὐδὲ ἔλαι αἱ ταλαιπωρίαί, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθη ὁ στρατὸς αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν, εἶναι ἄξιοι νὰ παραβληθοῦν πρὸς τὰς κακουχίας, τὰς ὁποίας ὑπέστη ἐδῶ (δηλ. εἰς τὴν Γαδρωσίαν). — **οὐ μὴν ... ἐλθεῖν** (ἐκ τοῦ λέγουσιν) ἀλλ' ὅμως (λέγουσιν ὅτι) δὲν ἦλθε. — **ἀγνοήσαντα, ἀκούσαντα**, αἰτιολ. μτχ. — **τὴν χαλεπότητα** τὸ δύσβατον. — **ταύτη** διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ. — **ὅτι μὴ εἰ μή.** — **Σεμίραμις**, ἡ μυθώδης βασίλισσα τῆς Ἀσσυρίας (ἡ ὁποία ἐπεχείρησε μεγάλας ἐκστρατείας καὶ ἐξετέλεσε μνημειώδη τεχνικὰ ἔργα· αὕτη ἦτο σύζυγος καὶ διάδοχος τοῦ βασιλέως Νίνου, ιδρυτοῦ τῆς Νινευτ). — **ἐξ Ἰνδῶν** ἐκ τῆς Ἰνδικῆς (ἐναντίον τῆς ὁποίας εἶχεν ἐκστρατεύσει ἡ Σεμίραμις). — **Κῦρον**, τὸν μέγαν (ἢ πρεσβύτερον καλούμενον), υἱὸν τοῦ Καμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ιδρυτὴν τοῦ περσικοῦ κράτους (550—529 π.Χ.). — **φθάσαι... ἀπολέσαντα** (ἐκ τοῦ λέγουσιν) ὅτι πρότερον ἔχασε. — **ἔρις** ἀμιλλα. — **καὶ ἅμα ὡς... ἐκπορίζεσθαι** καὶ συγχρόνως ἵνα προμηθεύῃ. — **Νέαρχος**, ὁ ἐπιφανὴς ναύαρχος τοῦ μακεδονικοῦ στόλου, ὁ ὁποῖος τὸ 326 ἔπλευσεν εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν καὶ ἀφοῦ παρέπλευσε τὴν Γαδρωσίαν, τὴν Καραμανίαν καὶ τὴν Περσίαν, ἐφθασεν εἰς τὰ Σοῦσα· οὗτος ἦτο καὶ ἱστορικὸς συγγραφεὺς, ἔγραψε δὲ περιγραφὴν τοῦ μεγάλου πλοῦ, τὸν ὁποῖον ἐξετέλεσεν, εἰς τὸ ἔργον του «Τὰ ἀμφὶ τῷ παράπλω»· ἐπίσης συνέγραψε καὶ ἱστορίαν «Ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου»· ἀμφότερας τὰς συγγραφὰς ταύτας, μὴ διασωθείσας, εἶχεν ὡς πηγὰς τῆς ἱστορίας του ὁ Ἀρριανός.

4 - 6. διαφθεῖραι, ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγουσιν, ἢ

ὅποια συνεχίζεται μέχρι τέλους τῆς § 5. — διαφθείρω καταστρέφω. — τὸ ἐπιφλέγον καῦμα ὁ φλογερὸς καύσων. — πρὸς τοῦ βάθους ἕνεκα τοῦ βάθους. — καὶ γὰρ καὶ διότι ἀκόμη καὶ. — νευαγμένης, τοῦ ῥ. νάσσομαι στοιβάζομαι. — ἀλλ' οἴας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας ἀλλὰ (ἡ ἄμμος) ἦτο τοιαύτη, ὥστε (οἱ στρατιῶται) πατοῦντες εἰς αὐτὴν νὰ βυθίζωνται ὅπως εἰς πηλὸν ἢ μᾶλλον εἰς χιόνα ἀπάτητον. — ἐν ταῖς προσβάσεσι τε καὶ καταβαίνοντας κατὰ τὰς ἀναβάσεις καὶ καταβάσεις. — τῶ ἀνωμάλῳ... καὶ οὐ βεβαίῳ (δοτ. τῆς αἰτίας) ἕνεκα τῆς ἀνωμαλίας καὶ τοῦ ἐπισφαλοῦς. — οὐ ξυμμέτρους ἀσυγκρίτως μακράς. — μᾶλλον τι ἔτι μᾶλλον (ἢ ἄλλοτε). — ἄγω πρὸς ἀνάγκην ἀναγκάζω — ὁπότε... ἔλθοιεν ὁσάκις ἤρχοντο. — τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδὸν διατρέξαντες κατὰ τὴν νύκτα τὴν ὁδόν. — εἰ ὁδοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν (τοῦ ἐγκαταλαμβάνομαι) ἐὰν προσεβάλλοντο (ὑπὸ τοῦ καύσωνος), ἐνῶ ἀκόμη ἐπορεύοντο. — ἐνταῦθα ἂν ἐταλαιπώρουν τότε ἐταλαιπωροῦντο. — ξυνέχομαι κατέχομαι.

Κεφάλαιον 25.

1. ὁ φθόρος ἢ φθορά. — ξυνίοντες, τοῦ ξυνέρχομαι (ὑποκ. οἱ στρατιῶται). — τὰ κρέα ἐσιτοῦτο ἔτρωγον τὰ κρέατα (τῶν σφαγιασθέντων ἵππων καὶ ἡμίονων). — δίψει ἀποθανεῖν αὐτοὺς ὅτι ἐκ δίψης ἀπέθανον αὐτοὶ (δηλ. οἱ σφαγέντες ἵπποι καὶ ἡμίονοι). — ἀτρέκεια ἢ ἀλήθεια (ἀτρεκῆς ἀληθής· ἐκ τοῦ στερ. α καὶ τοῦ θ. τρεπτρέπω). — ὑπό τε τοῦ πόνου... καὶ ὅτι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἕνεκα τοῦ κόπου..., ἀφ' ἐτέρου δὲ διότι. — ἐλελήθει τοῦ λανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχὴν — ἴασις θεραπεία (ἰάομαι - ὦμαι, ἰατρός).

(Δηλαδή πῶς ἐφέρετο εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ διατί;)

2 - 3. οὐκουν... ἔτι ἦν λοιπὸν δὲν ἦτο δυνατὸν πλέον. — εὐμαρῶς εὐκόλως. — ἀπόρους οὐσας αὐτοῖς... ἄγεσθαι διότι ἦτο ἀδύνατον εἰς αὐτοὺς νὰ μεταφέρουν αὐτάς. — ἀλλὰ τὰς εὐπορωτάτας τοῖς ζεύγεσιν ἀλλὰ ἐκεῖνας, αἱ ὅποια ἦσαν καταλληλότεραι, διὰ νὰ βαδίζουν τὰ ἐζευγμένα ζῶα. — οἱ μένοντες θεραπεύσοντες = οἱ θεραπεύσοντες μένοντες ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἠδύναντο νὰ περιποιηθοῦν

(αὐτοὺς) μένοντες εἰς τὴν θέσιν των.— ὁ στόλος ἢ πορεία.— ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ παντός προθύμῳ ἐν τῇ μερίμνῃ περὶ τοῦ συνόλου.— τὸ καθ' ἑκάστου ζῆν ἀνάγκη αἱ ἰδιαιτέρας ἀνάγκαι ἑκάστου.— οἱ ὕπνω κάτοχοι οἱ καταλαμβανόμενοι ὑπὸ τοῦ ὕπνου.— οἶα (= ἄτε) δὴ... ποιούμενοι ἐπειδὴ φυσικὰ ἔκαμνον.— ἐξανίσταμαι ἐγείρομαι (ἐκ τοῦ ὕπνου).— ἐφομαρτῶ παρακολουθῶ.— ἐκπίπτω χάνομαι, ἀποπλανῶμαι.

4-5 **Ξυνηνέχθη** συνέβη (τοῦ ῥ. **ξυμφέρομαι**).— γάρ, διασαφητικός.— ὕεται ἔχει βροχάς· ὕεται ἢ **Γαδρωσίων γῆ** βρέχει εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδρωσίων.— ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων ἔνεκα τῶν ἐτησίων ἀνέμων· ἐτήσιοι ἄνεμοι ἢ ἐτησίοι εἶναι οἱ καθ' ὠρισμένους καιροὺς πνέοντες περιοδικοὶ ἄνεμοι.— ἴναπερ ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου.— προσφέρονται... ἐκ τοῦ πνεύματος φέρονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.— ἀναχέονται διαλύονται (εἰς βροχὴν).— αὐλίζομαι στρατοπεδεύω.— ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς κατὰ τὴν ὥραν τῆς δευτέρας νυκτερινῆς φρουρᾶς· οἱ μὲν Ἕλληες διήρουν τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς εἰς τρεῖς τετράωρους φυλακάς, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς ὁποίους ἔχει ὑπ' ὄψει τοῦ ὁ Ἀρριανός, εἰς τέσσαρας τριώρους (6-9 μ.μ. 9-12 μ.μ. κτλ.).— ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γενομένων τῶν ὄμβρων χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὴ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἢ βροχῆ.— τοσοῦτῳ ἐπῆλθε (ἐνν. τὸ στρατόπεδον) τῷ ὕδατι τόσον πολὺ κατεπλημμυρίσθη τὸ στρατόπεδον ὑπὸ τοῦ ὕδατος.— ὡς... διαφθεῖραι ὥστε νὰ παρασύρῃ.— μόλις καὶ χαλεπῶς μόλις καὶ μετὰ βίας.

6. ἐκ καύματος τε καὶ δίψους ἔπειτα ἀπὸ τόσον καύσωνα καὶ δίψαν.— ὁπότε... ἐπιτύχοιεν ὁσάκις εὕρισκον.— σταδίου, τὸ στάδιον (πληθ. τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι) μονὰς μήκους = 184,87 μ. τοῦτο διηρεῖτο εἰς 6 πλῆθρα, ἕκαστον δὲ πλῆθρον εἰς 100 πόδας).— ὅσον... μάλιστα ὡς ἔγγιστα, περίπου.— ἀκράτωρ ἀσυγκράτητος.

Κεφάλαιον 26.

1-3. ἔργον καλὸν εἶπερ τι ἄλλο ὥραϊαν πρᾶξιν (τοῦ Ἀλεξάνδρου) ἀνωτέραν πάσης ἄλλης.— οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι δὲν ἐθεώρησα καλὸν νὰ παραλείψω.— ἐν Παραπαμισαδαῖς, εἰς τὴν χώραν τῶν Παραπαμισαδῶν· οὗτοι δὲ ἦσαν λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸ ὄρος Παραπά-

μισον (ἡ Ἰνδικὸν Καύκασον) πρὸς Ν. τῆς Βακτριανῆς (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **μετεξέτεροι** ἄλλοι τινές (συγγραφεῖς). — **ιέναι** (ἐκ τοῦ ἐνν. λέγουσι οἱ συγγραφεῖς) ὅτι ὁ μὲν στρατὸς ἐπορεύετο. — **ὄτι** (αἰτιολ.) **ἐχρῆν ἐξανύσαι** (ἐνν. τὴν ὁδὸν) διότι ἔπρεπε νὰ διανύσῃ τὴν ὁδόν. — **τὸ δὲ τοῦτο δὲ** (τὸ ὕδωρ). — **πρόσθεν μακράν.** — **καὶ αὐτὸν τ' Ἀλέξανδρον...** ἠγγεῖσθαι καὶ ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος προηγεῖτο (τῶν στρατιωτῶν). — **οἷάπερ φιλεῖ (γίγνεσθαι) ἐν τῷ τοιῶδε** ὅπως βεβαίως συμβαίνει συνήθως εἰς τοιαύτας περιστάσεις. — **ὀλίγος** καὶ **φραῦλος** μικρὸς καὶ ἀσήμαντος. — **ἡ πίδαξ ἢ πηγὴ** (ὑδατος). — **σπουδῇ ιέναι**, ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἐνν. **λέγουσιν** μέχρι τέλους τῆς § 3. — **πελάζω.** πλησιάζω. — **ἐν ὕψει πάντων ἐνώπιον ὄλων.** — **ἐκχέαι**, ἀπαρ. ἀορ. τοῦ **ἐκχέω** ἐκχύνω. — **ἐπιρρώνυμαι ἐνθαρρύνομαι.** — **εἰκάζω** θεωρῶ, ὑποθέτω. — **πότον γενέσθαι πᾶσιν** ὅτι ἐπιαν ὄλοι. — **ἐς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηγίαν** καὶ διὰ τὴν ἐγκράτειαν καὶ συγχρόνως διὰ τὴν στρατηγικὴν σύνεσιν. — **Ἀλεξάνδρου**, ἡ γενικὴ συναπτεῖα εἰς τὸ : **τοῦτο τὸ ἔργον.**

4 - 5. Ξυνηνέχθη (πρβλ. καὶ κεφ. 25, § 4.). — **γάρ**, διασαφητικός. — **τελευτῶντες**, ἐπιρ. — **οὐ γὰρ εἶναι** (ἐκ τοῦ **ἔφασκον**)... **ὄτω τεκμηριώσονται** διότι δὲν ὑπῆρχε τίποτε, μὲ τὸν ὅποιον νὰ ἀναγνωρίσουν (**τεκμηριουῖμαι καὶ τεκμαίρομαι** κρίνω ἐκ τινων σημείων, συμπεραίνω). — **νενημένη** ἐπισσωρευμένη (τοῦ ῥ. **νέομαι** συσσωρεύομαι). — **οὖν** βεβαίως. — **ἀνίσταμαι** ὑψώνομαι. — **γῆλοφος βέβαιος** σταθερὸς ἀμμόλοφος. — **οὐδέ... μεμελετῆσθαι σφισι τὰς πορείας** οὔτε εἶχον μελετηθῆ ὑπ' αὐτῶν αἱ πορεῖαι, οὔτε εἶχον ἐξασκηθῆ αὐτοὶ (δηλ. οἱ ὁδηγοὶ) νὰ κανονίζουσι τὰς πορείας (τὸ ἀπαρ. **μεμελετῆσθαι** ἐκ τοῦ **ἔφασκον**). — **πρὸς τὰ ἄστρα ἢ πρὸς τὸν ἥλιον** ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὰ ἄστρα ἢ ἀπὸ τὸν ἥλιον. — **καθάπερ τοῖς ναύταις** (ἐνν. **μεμελέτῃται**) ὅπως μελετῶνται ὑπὸ τῶν ναυτῶν, ὅπως οἱ ναῦται εἶναι ἐξησκημένοι νὰ κανονίζουσι τὴν πορείαν. — **πρὸς τῶν ἄρκτων κτλ., ἢ σειρά :** **τοῖς μὲν Φοίνιξι (ναύταις) πρὸς τὴν ὀλίγην τῶν ἄρκτων, τοῖς δ' ἄλλοις ἀνθρώποις πρὸς τὴν μείζονα** οἱ μὲν Φοίνικες ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὴν μικρὰν ἐκ τῶν ἄρκτων (ἀπὸ τὴν μικρὰν ἄρκτων), οἱ δὲ ἄλλοι ἀνθρώποι ἀπὸ τὴν μεγάλην. — **Ξυνέντα**, τοῦ **Ξυνήμι** ἐννοῶ. — **ἅμα οἱ μεθ' ἑαυτοῦ.** — **ἀφιππῶμαι** ἀπέρχομαι ἔφιππος. — **διαμησάμενον** τοῦ **διαμάομαι** -ῶμαι ἀνασκαλεύω. — ὁ

κάχληξ τὰ χαλίγια. — **καὶ οὕτω μετελθεῖν** (ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἔφασκον) καὶ ὅτι τοιουτοτρόπως ἠκολούθησεν ἐκεῖ. — **ἡ ἡίων** (γεν. τῆς ἡιώνος) ἡ ἀκτὴ, ἡ παραλία (ἀπτ. ἡών). — **ἔνθεν μετὰ ταῦτα**. — **ἐπὶ τῆς μεσογαίας** εἰς τὰ μεσόγεια, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. — **ποιοῦμαι τὸν στόλον** πορεύομαι.

(*Ποῖαι αἱ ἀξιαὶ ἐξάρσεως πράξεις τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν διὰ τῆς Γεδρωσίας ἐρήμον διάβασιν;*)

(Κεφ. 29)

4. ἡ παρανομία ἢ ἀσέβεια (τὴν ὅποιαν ἀναφέρει ἀμέσως κατωτέρω). — **Κῦρος**, ὁ υἱὸς τοῦ Καμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ὁ ἐπικαλούμενος μέγας (ἢ πρεσβύτερος) ἦτο ὁ ἰδρυτὴς τοῦ περσικοῦ κράτους (550 - 529 π.Χ.), τοῦ ὁποίου τὴν βιογραφίαν συνέγραψεν ὁ Ξενοφῶν εἰς τὸ ἔργον του «Κύρου Παιδεία». — **ὅτι**, αἰτιολ. — **διουρῶν διασκάπτω** (ξεσκάβω), καταστρέφω. — **συλάω - συλῶ** διαρπάζω. — **καταλαμβάνω** εὐρίσκω. — **Ἀριστόβουλος**, βλ. προοίμιον § 1 - 3. — **εἶναι γὰρ** (ἐκ τοῦ λέγει) λέγει δηλ. οὗτος ὅτι ἦτο. — **ἐν Πασαργάδαις**: αἱ Πασαργάδαι ἦσαν ἀρχαιοτάτη πρωτεύουσα τοῦ περσικοῦ κράτους ΒΔ. τῆς Περσεπόλεως (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ** ἐντὸς τοῦ βασικοῦ κήπου. — **καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον** καὶ ὅτι τοῦτο ἐποτίζετο πλουσίως. — **πόα βαθεῖα** ὑψηλὴ γλῶχη.

5 - 6. αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω αὐτὸς δὲ ὁ τάφος εἰς τὰ κάτω μέρη αὐτοῦ. — **λίθου τετραπέδου** (γεν. τῆς ὕλης) = ἐκ τετραπλεύρου λίθου. — **φέρουσαν εἴσω** διὰ τῆς ὁποίας εἰσέρχεται κανεὶς μέσα. — **πύελος λάρναξ**. — **ἵνα ὅπου**. — **ἐπίβλημα** ὕφασμα. — **τῶν Βαβυλωνίων**, οὗτοι ἐφημίζοντο διὰ τὴν κατασκευὴν πολυχρῶμων καὶ τεχνικώτατα ἐπεξεργασμένων ὕφασμάτων, τὰ ὅποια ἐλέγοντο **Βαβυλώνια ἐπιβλήματα**. — **ὁ καυνάκης**, πληθ. **οἱ καυνάκαι** τὰ γουναρικά. — **κάνδυς** μανδύας. — **ἡ ἀναξυρίς** περισκελίς. — **ὑακινθινοβαφῆς** = ὃ ἔχον τὸ χροῶμα ὑακίνθου (βαθὺ ἐρυθρόν). — **πορφύρας** ἀνοικτοῦ ἐρυθροῦ χροῶματος (ἐκ τοῦ κογχυλίου, τὸ ὅποῖον ἐπίσης ἐκαλεῖτο πορφύρα, μετὰ τὸ ὅποῖον ἐβάφοντο τὰ ἡγεμονικὰ ἐνδύματα). — **ἄλλης καὶ ἄλλης χροῶς** ποικίλων χρωμάτων. — **οἱ στρεπτοὶ** τὰ περιδέ-

ρεια. — **ἀκινάκης** περσικὸν ξίφος (βραχὺ καὶ εὐθὺ). — **τὰ ἐνώτια** τὰ σκουλαρίκια.

7 - 8. τοῖς Μάγοις, δοτ. χαριστική· οἱ Μάγοι ἦσαν ἱερεῖς τῶν Περσῶν καὶ Μήδων, περιφημοὶ διὰ τὴν σοφίαν των καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν ἀστρολογικὴν τῶν ἰκανότητα. — **δὴ** ὡς γνωστὸν. — **Καμβύσου**, τοῦ υἱοῦ τοῦ Κύρου τοῦ πρεσβυτέρου· οὗτος δηλ. ἦτο ἐγγονος τοῦ παλαιότερου Καμβύσου, ἐβασίλευσε δὲ ἀπὸ τοῦ 529 - 522 π.Χ. — **ἐκδέχομαι** παραλαμβάνω διαδοχικῶς. — **φυλακῆ** φρουρησις. — **ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα (μέρη)** καὶ ὀρισμένοι ποσότητες ἀλεύρου καὶ οἴνου. — **τοῦ μνήματος**, γεν. τῆς αἰτίας.

9. ἐπιμελὲς ἦν αὐτῷ, εἶχε τὴν φροντίδα, εἶχε πάντοτε ὑπ ὄψει του. — **ὁπότε** ἔλοι ὅτε ἤθελε καταλάβει. — **παρέρχομαι** προσέρχομαι. ἐπισκέπτομαι. — **ἐκπεφορημένος**, τοῦ ἐφοροῦμαι ἐκβάλλομαι. — **οἱ δὲ** τινὲς δέ. — **λωβῶμαι** κακοποιῶ. — **τὸ πῶμα** τὸ κάλυμμα. — **εὐογκος** κομψός, μικρὸς εἰς ὄγκον. — **καὶ ταύτη** καὶ ὡς ἐκ τούτου. — **εὐφορος** εὐμετακόμιστος. — **τὰ μὲν... τὰ δὲ** ἄλλα μὲν μέρη αὐτῆς... ἄλλα δέ... — **παρακόπτω** ἀποκόπτω. — **ξυνηθῶ** συντρίβω, σπάζω. — **οὐ προὔχῳρει** δὲν ἐπετύγχανε.

10 - 11. κομῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς νὰ τακτοποιήσῃ ἐκ νέου. — **κατορθῶ** διορθῶνω. — **ἐντείνω** περιβάλλω. — **κατὰ ἀριθμὸν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια** ἰσάριθμα καὶ ὅμοια πρὸς τὰ παλαιά. — **ἀποτίθημι** τοποθετῶ πάλιν. — **τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι** ὅτι δὲ τὴν θυρίδα ἐξηφάνισε (ἐκλείσει). — **ἐμπλάσαντα**, ἀόρ. μτχ. τοῦ ἐμπλάσσω ἐπιχρίω. — **σημεῖον σῆμα**, σφραγίς. — **στρεβλόω - ῶ** βασανίζω. — **ὡς κατειπεῖν** διὰ νὰ κατονομάσουν. — **στρεβλούμενοι**, μτχ. ἐναντιωμ. — **οὐδὲ ἄλλη πη οὐδὲ κατ' ἄλλον τρόπον**. — **ἐπὶ τῷδε** ἕνεκα τούτου.

(Διατὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν τάφον τοῦ Κύρου; Διατὶ ἐλυπήθη ἐπὶ τῇ θέᾳ του; Ποῖα αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἐξερσσεῶς του; Πῶς χαρακτηρίζεται ἐκ τούτου;)

BIBLION EBΔOMON

Κεφάλαιον 28.

1-3. τῆ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι, ἢ 114ῃ Ὀλυμπιάδι συμπίπτει πρὸς τὸ ἔτος 323 π.Χ. Ἡ Ὀλυμπιάς, ἥτοι τὸ τετραετές χρονικὸν διάστημα τὸ μεσολαβοῦν μεταξύ δύο διαδοχικῶν τελέσεων Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ἐλαμβάνετο μέχρι τοῦ Ε' μ.Χ. αἰῶνος ὡς βᾶσις χρονολογήσεως· ὑπελογίζετο δὲ ἡ ἑναρξίς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ 777 π.Χ., ἀφ' οὔτου δηλ. ἤρχισε τηρούμενος τακτικῶς ὁ κατάλογος τῶν Ὀλυμπιονικῶν.— **ἐφ' Ἡγησίου ἄρχοντος Ἀθηνησιν**, ἄλλη χρονολογικὴ βᾶσις ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πρώτου τῶν ἐννέα ἀρχόντων, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο **ἐπώνυμος**. ἐδῶ διὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ ἐπισημοτάτου γεγονότος τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ καὶ τοὺς δύο τρόπους.— **καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτῶ καὶ τοῦ τριακκοστοῦ τρίτου ἔτους ἐπέζησεν ὀκτῶ μῆνας.**— **ὀξύτατος τὴν γνώμην ὀρηκτικώτατος εἰς τὰς ἀποφάσεις.**— **τῶν δὲ τῆς γνώμης (ἡδονῶν) τῶν δὲ πνευματικῶν ἀπολαύσεων.**— **ξυνιδεῖν τὸ δέον εἰς τὸ νὰ προῖδη τὸ ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα.**— **ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄν ἐν ὄσφ ἦτο ἀκόμη ἀβέβαιον.**— **τὸ εἰκὸς ξυμβαλεῖν**, εἰς τὸ νὰ συμπεράνη τὸ πιθανόν.— **δαήμων** εἰδήμων, ἐμπειρος (ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ δάω = μανθάνω, ἐξ οὗ καὶ τὸ δι-δά-σκ-ω).— **τὸν θυμὸν ἐπαίρω ἐξεγειρῶ τὸ θάρρος.**— **τὸ ἀδεές ἢ ἀφοβία.**— **ὄσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πρᾶξαι (ἐνν. ἦν) ὄσα ἔπρεπε νὰ πράξῃ φανερῶς.**— **ὄσα φθάσας ὑφαρπάσαι (ἐνν. ἦν) τῶν πολεμίων ὄσα ἔπρεπε πρῶτος ν' ἀποσπᾶσθαι κρυφίως ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς.**— **πρὶν καὶ δεῖσαι τίνα προτοῦ ἀκόμη ὑποπτεύσῃ τις (ὁ ἀφρ. ἔδεισα, μελλ. δεῖσω, πρκ. δέδοικα ἢ δέδια μὲ σημ. ἐνεστ. = φοβοῦμαι, τοῦ ἄρχ. ῥ. δείδω).**— **τὰ ξυντελεσθέντα αἰ συνθῆκαι.**— **τὰ ὁμολογηθέντα αἰ ὑποσχέσεις.**— **πρὸς τῶν = ὑπὸ τῶν.**— **μὴ ἀλῶναι εἰς τὸ νὰ μὴ κυριευθῇ νὰ μὴ ἐξαπατηθῇ (τοῦ ἀλισκομαι).**

[Ἀναλύσατε μίαν πρὸς μίαν τὰς ἀποδοδιμένας εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ἀρετὰς ἐπιβεβαιώσατε αὐτὰς διὰ γνωστῶν πράξεών του].

ρος άνθρωπος τῆς ἐποχῆς του, σώσας διὰ τῆς προσευχῆς του τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὰς ἀνομβρίας καὶ ἀφορίας κτλ., ὁ δὲ **Ῥαδάμανθος**, ἀδελφὸς τοῦ Μίνως, ὁ ὁποῖος φυγὼν ἐκ Κρήτης ἐβασίλευσεν εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου μετὰ πρώτητης καὶ δικαιοσύνης. — **οὐδεμιᾶ αὐτῶν ὕβρει προστίθεται** δὲν θεωρεῖται ὡς ἀλαζονεία ἐκ μέρους των.— ὁ **Θησεύς**, ἔθεωρεῖτο ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Αἴθρας (θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροιζήνος Πιθθέως). — ὁ **Ἴων** ἐκ τοῦ ὁποῖου προῆλθον οἱ Ἴωνες, ἦτο κατὰ τὸν μῦθον υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κρεούσης (θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως). — **ὡς**, αἰτιολ. — **σκευὴ ἐνδυμασία**. — **ὡς ἀποστροφὴν τινὰ αὐτῷ** ἵνα αὐτὸς ἔχη κάποιαν προφύλαξιν. — **δέξυτης ὀρμητικότης**, παραφορά. — **ὑβρις ἀλαζονεία**. — **ἐφ' ὅτῳ δὴ** διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς. — **τοὺς μηλοφόρους**, βλ. Βιβλ. Γ', κεφ. 11, § 5. — **ὁμότιμοι**, ἐλέγοντο οἱ εὐγενεῖς Πέρσαι, τοὺς ὁποῖους ὁ Ἀλέξανδρος κατέταξεν εἰς τὸ μακεδονικὸν ἄγγμα τῶν ἐταίρων ἱππέων. — **ἐς τοὺς ἐταίρους**, ἐδῶ = πρὸς τοὺς φίλους.

Κεφάλαιον 30.

1. **μὴ μόνον** κτλ., ἡ σειρά: **μὴ κακιζέτω προφερόμενος μόνον ὅσα ἀξία ἐστὶ κακιζεσθαι** ἄς μὴ τὸν κατηγορῆ ἀναφέρων μόνον ὅσα εἶναι ἀξία κατηγορίας. — **ἐς ἓν χωρίον ξυναγαγὼν συγκεφαλαιώσας** εἰς ἓν. — **ἐκλογίζομαι ἀναλογίζομαι, σκέπτομαι**. — **ὅστις... ὄντινα... ἐς ὅσον** (πλαγ. ἐρωτήσεις ἐκ τοῦ ἐκλογιζέσθω) = **ποῖος... ποῖον... πόσον**. — **ὅστις τ' ὦν αὐτός... κακιζει πόσον ἀσήμαντος** εἶναι αὐτός, ὁ ὁποῖος κατηγορεῖ. — **ὅποια τύχη κεχρημένος** εἰς ποίαν ταπεινὴν θέσιν εὐρίσκεται. — **ὄντινα γενόμενον ἐκεῖνον ἐνῶν** ἀντιθέτως πόσον σπουδαῖος ὑπῆρξεν ἐκεῖνος. — **ἀναμφιλογώτατα χωρὶς καμίαν διαμφισβήτησιν**. — **ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον (τὸν Ἀλέξανδρον) τῷ αὐτοῦ ὀνόματι** καὶ ὅτι (ὁ Ἀλέξανδρος) ἐφθασε παντοῦ μετὰ τὸ ὄνομά του (ἐγέμισεν ὅλον τὸν κόσμον μετὰ τὸ ὄνομά του). — **σμικρότερός τε ἂν αὐτὸς ἐνῶν αὐτός** (ὁ κακίζων) εἶναι πολὺ ταπεινός. — **ἐπὶ σμικροῖς πονοῦμαι ἀσχολοῦμαι μετὰ ταπεινὰ πράγματα**. — **ἐν κόσμῳ τίθεμαι τακτοποιῶ**.

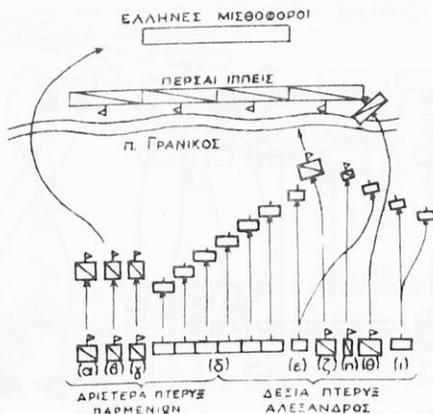
2 - 3. **ὡς διότι**. — **πεφοιτῆκει** (= **ἐπεφοιτῆκει**) δὲν εἶχε φθάσει. — **ἔξω τοῦ θεοῦ φῦναι** ὅτι ἐγεννήθη ἄνευ θείας βουλήσεως. — **ἐπισημαίνω φανερώνω**. — **φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα** διά-

φοροι ὀπτασίαι φανεῖσαι εἰς διαφόρους. — ἐς τούτο μέχρι σήμερον. —
 ἐξ ἀνθρώπων ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων. — οὐκ ἀνθρωπίνη οὔσα
 ὑπεράνθρωπος. — διὰ τοσούτου μετὰ τοσοῦτον χρόνον. — χρησμοὶ
 χρησθέντες χρησμοὶ δοθέντες (ἐπὶ θεῶν καὶ μαντείων τὸ ῥ. χρῶ
 = δίδω χρησμόν, παθ. χρῶμαι = χρησμοδοῦμαι, λέγομαι ὑπὸ τοῦ
 μαντείου). — ἀληθείας τε ἔνεκα τῆς ἐμῆς ἔνεκα τῆς ἀγάπης μου
 πρὸς τὴν ἀλήθειαν. — καὶ ἅμα ὠφελείας τῆς ἐς τοὺς ἀνθρώπους
 καὶ συγχρόνως πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων. — ἐφ' ὅτῳ ἔνεκα τού-
 του δέ. — ὀρμῶμαι παρακινούμαι. — ἄνευ θεοῦ χωρὶς θεῶν παρα-
 κίνησιν

(Διατὶ κατὰ τὸν συγγραφέα δὲν πρέπει νὰ κρίνομεν τὸν Ἀλεξάν-
 δρον ἐκ μεμονωμένων πράξεων, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅλου ἔργου του; Πῶς
 κρίνει τοῦτο ὁ Ἀρριανός; Πῶς φαίνεται ἡ ἀμεροληψία τοῦ συγγρα-
 φέως; Ποῦ ἀποδίδει οὗτος τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου
 ἐν τῷ κόσμῳ; Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερε τὸ ἔργον τοῦ Ἀλεξάνδρου
 διὰ τὸν πολιτισμὸν τῆς ἀνθρωπότητος;)

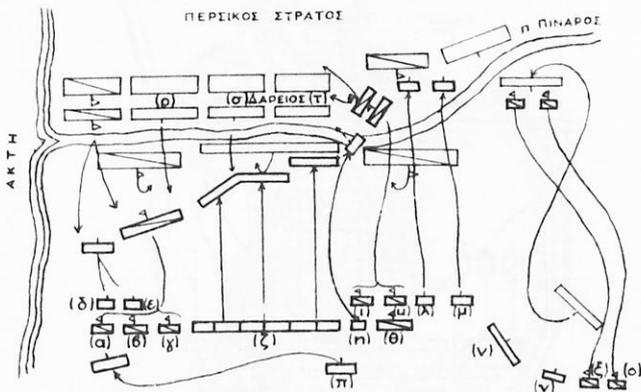

Εἰκὼν 1. Τύπος ὀπλίτου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

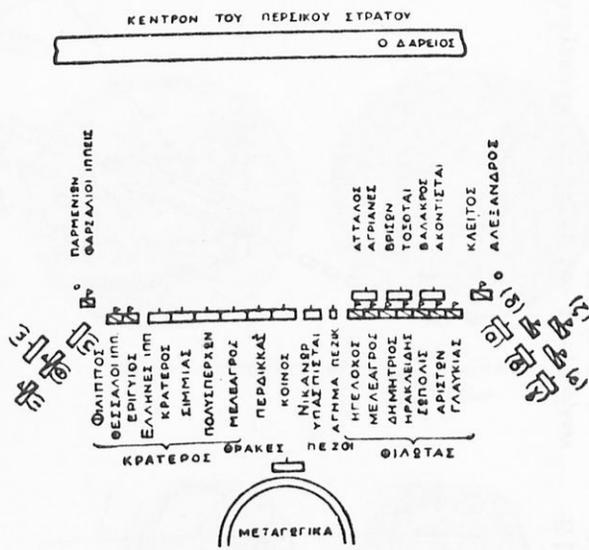
Εἰκὼν 2. Διάγραμμα δεικνύον τὰς θέσεις τῶν στρατιῶν κατὰ τὴν μάχην τοῦ Γρανικοῦ (Μάϊος - Ἰούνιος 334 π.Χ.)

- α. Θεσσαλοὶ ἰππεῖς.
- β. Σύμμαχοι ἰππεῖς.
- γ. Θράκες ἰππεῖς.
- δ. Φάλαγγες Κρατέρου, Μελεάγρου καὶ Φιλίππου.
- ε. Ὑπασπισταί.
- ζ. Ἐταῖροι ἰππεῖς.
- η. Ἴλη τοῦ Σωκράτους.
- θ. Σαρισσοφόροι καὶ Παῖονες ἰππεῖς.
- ι. Τοξόται καὶ Ἀγριᾶνες ἀκοντισταί.

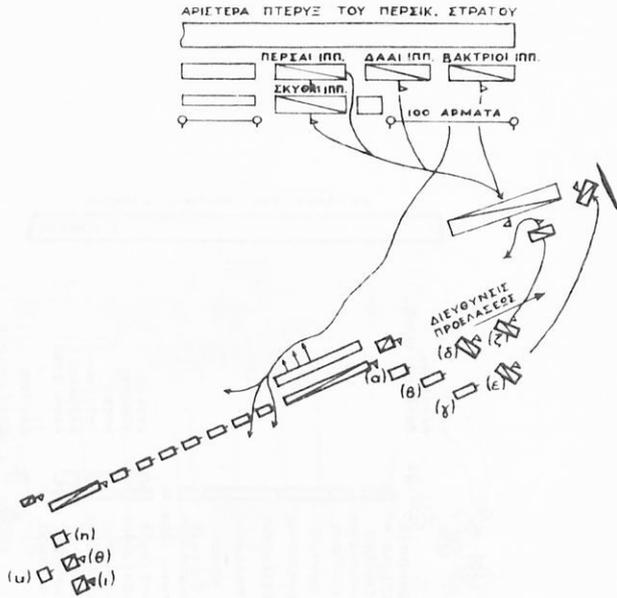
Εἰκὼν 3. Σχεδιάγραμμα τῆς μάχης τῆς Ἴσσοῦ (333 π.Χ).

α. Θεσσαλοὶ ἰππεῖς.	λ. Ἄντιοχος.
β. Πελοποννήσιοι ἰππεῖς.	μ. Ἄτταλος.
γ. Σύμμαχοι ἰππεῖς.	ν. Ἀγριᾶνες καὶ Ἕλληνες μισθοφόροι
δ. Κρήτες τοξόται.	ξ. Περσίδας.
ε. Θρᾶκες τοξόται.	ο. Παντόρδανος.
ζ. Φάλαγξ.	π. Ἕλληνες μισθοφόροι ἐν ἐφεδρεῖα.
η. Ὑπασπισταί.	ρ. Κάρδακες.
θ. Ἑταῖροι ἰππεῖς.	σ. Ἕλληνες.
ι. Πρωτόμαχος.	τ. Κάρδακες.
κ. Ἀρίστων.	

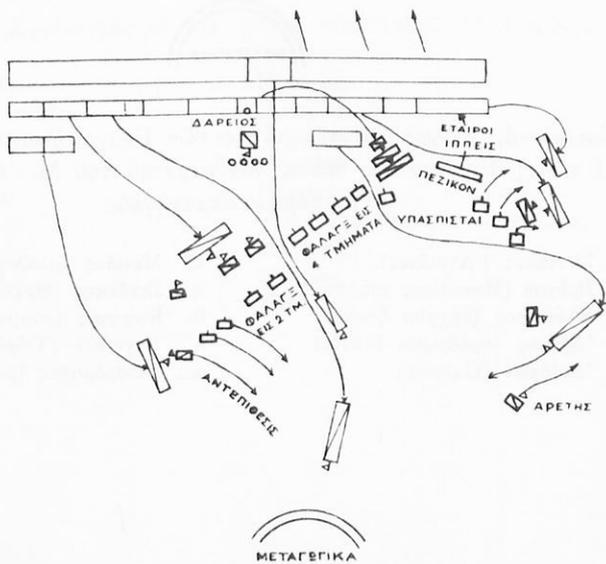
Εἰκὼν 4. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμήλων (1 Ὀκτωβρίου 331 π.Χ.) δεικνύον τὰς θέσεις τοῦ στρατοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὑπὸ διαφόρους στρατηγούς.

α. Ἀτταλος (Ἀγριῶνες).	ζ. Μενίδας (μισθοφόροι ἵππεις).
β. Βρίσων (Μακεδόνες τοξόται).	η. Σιτάλκης (Θρᾶκες πεζοί).
γ. Κλέανδρος (ἀρχαῖοι ξένοι).	θ. Κοίρακος (σύμμαχοι ἵππεις).
δ. Ἀρέτης (πρόδρομοι ἵππεις).	ι. Ἀγάθων (Ὀδρύσει ἵππεις).
ε. Ἀρίστων (Παίονες).	κ. Ἀνδρόμαχος (μισθοφόροι ἵππεις).

Εἰκὼν 5. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμήρων
 δευτέρου τῆν πρώτῃν ἐπιθεσιν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου
 κατὰ τοῦ ἄκρου ἀριστεροῦ τοῦ περσικοῦ στρατεύματος
 (πρώτη φάσις τῆς μάχης).

Σημείωσις: Ἐπεξηγήσεις τῶν γραμμάτων Βλ. εἰς εἰκόνα 4.

Εἰκὼν 6. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγα-
 μήρων δευτέρου τῆν τακτικῇ τῶν διεισόδσεων
 τοῦ στρατοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου
 (δευτέρα φάσις τῆς μάχης).

ΜΕΤΑΓΡΑΦΙΚΑ

Ἄργυροῦν τετράδραχμιον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Χρυσοῦς στατήρ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Εἰκὼν 7. Νομίσματα Μ. Ἀλεξάνδρου.

Εἰς τὸν 8. Ἡ μάχη τῆς Ἴσσου. (Υψηλοῦτον τῆς Πομπηίας)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΔΑΡΕΙΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΟΙ

Εἰς τὴν εἰκόνα φανερὰ δεικνύται ὁ Νάξωδος, καθ' ἣν στιγμὴν ὁρμᾷ κατὰ τοῦ Δαρείου, ὁ ὁποῖος μὲ ἕως τῆς χειρωνακίας ἔγει ἀπενωσμένως βεβήκειν ἀπὸ τοῦ περὶ αὐτοῦ.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσημον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἄντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον ὃ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΒ', 1969 (XI) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 95.000 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1959/7-11-69
Ἐκδόσεις — Βιβλιοδεσία Ἀ/φῶν Γ. ΡΟΔΗ — Ἀμαρουσίον 59 — Ἀμαρουσίον

